

Univerzita Pardubice

Fakulta ekonomicko-správní

Energetický trh v České republice

Lenka Kunhartová

**Diplomová práce
2018**

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Lenka Kunhartová**
Osobní číslo: **E16594**
Studijní program: **N6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Ekonomika a management podniku**
Název tématu: **Energetický trh v ČR**
Zadávací katedra: **Ústav podnikové ekonomiky a managementu**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cíl práce: aplikace mikroekonomické analýzy formování tržních struktur na konkrétní tržní segment (energetický trh), s využitím statistických a empirických dat provést analýzu vývoje a současné situace na trhu dodávek/distribuce elektrické energie v ČR (analýza poptávky, spotřeby a nabídky, struktura výrobců a jejich tržní podíl, produkce včetně její diferenciaci), marketingové a cenové strategie.

Osnova:

- Energetický trh v ČR a jeho vývoj
- Proces formování struktury trhu
- Analýza současné situace na trhu
- Shrnutí - zhodnocení současné situace
- Závěrečné zhodnocení a odhad budoucího vývoje

Rozsah grafických prací: -
Rozsah pracovní zprávy: cca 50 stran
Forma zpracování diplomové práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

BHATTACHARYYA, S. Energy economics: concepts, issues, markets, and governance. London: Springer-Verlag London Limited, 2011. ISBN 978-085-7292-674.

HOŘEJŠÍ, B a KOL.. Mikroekonomie. 4.vyd. Praha: Management Press, 2006. ISBN 978-80-7261-150-8.

VLČEK, T. a F. ČERNOCH. Energetický sektor České republiky. 1.vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2012. ISBN 978-80-210-5982-5.

Energetický regulační úřad [online]. Jihlava: Energetický regulační úřad, 2017. Dostupné také z: <https://www.eru.cz/cs/>

KOLEKTIV AUTORŮ. Úvod do liberalizované energetiky: Trh s elektřinou. 2. vyd. Praha: Asociace energetických manažerů, 2016. ISBN 978-80-260-9212-4.

Vedoucí diplomové práce:

doc. Ing. Jolana Volejníková, Ph.D.

Ústav ekonomických věd

Datum zadání diplomové práce:

1. září 2017

Termín odevzdání diplomové práce:

30. dubna 2018

doc. Ing. Romana Provozničková, Ph.D.

děkanka

L.S.

doc. Ing. Marcela Kožená, Ph.D.

vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 1. září 2017

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Beru na vědomí, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a směrnicí Univerzity Pardubice č. 9/2012, bude práce zveřejněna v Univerzitní knihovně a prostřednictvím Digitální knihovny Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne 30. 4. 2018

Lenka Kunhartová

PODĚKOVÁNÍ:

Tímto bych ráda poděkovala své vedoucí diplomové práce doc. Ing. Jolaně Volejníkové, Ph.D. za její odbornou pomoc, cenné rady a připomínky při zpracování této práce. Rovněž děkuji za laskavý přístup, vstřícnost, ochotu a čas, který práci věnovala.

ANOTACE

Diplomová práce zpracovává problematiku energetického trhu v České republice s užším zaměřením na elektrickou energii a zemní plyn. V úvodní části obsahuje seznámení s obecnými teoriemi a právními normami ovlivňujícími energetický sektor. V hlavní části práce je popsán historický vývoj na jednotlivých trzích a je provedena analýza jejich současného stavu. V závěru je provedeno zhodnocení současného stavu a nastínění budoucího vývoje českého energetického trhu.

KLÍČOVÁ SLOVA

Energetický trh, elektrická energie, účastníci trhu s elektřinou, zemní plyn, účastníci trhu se zemním plynem, historický vývoj, nabídka, cena, regulace

TITLE

Energy market in the Czech Republic

ANNOTATION.

The diploma thesis deals of the energy market in the Czech Republic with a narrower focus on electric power and natural gas. The introductory part introduces the general theories and legal norms affecting the energy sector. The main part of the thesis describes historical developments in individual markets and analyses their current state. The conclusion includes an assessment of the current situation and outline of the future development of the Czech energy market.

KEYWORDS

Energy market, electric power, participants in the electric market, natural gas, participants in the market with natural gas, historical development, supply, price, regulation

OBSAH

ÚVOD.....	9
1 OBECNÁ CHARAKTERISTIKA TRHU S ENERGIEMI.....	10
1.1 TRH	10
1.2 TRH S ENERGETICKÝMI KOMODITAMI	13
1.3 LEGISLATIVNÍ ÚPRAVA	15
1.4 REGULACE ENERGETICKÉHO TRHU.....	17
1.5 OPERÁTOR TRHU	21
1.6 ÚČASTNÍCI TRHU S ELEKTRICKOU ENERGIÍ.....	22
1.7 ÚČASTNÍCI TRHU SE ZEMNÍM PLYNEM.....	25
2 VÝVOJ A UVOLŇOVÁNÍ TRHU S ELEKTRICKOU ENERGIÍ	29
2.1 VÝVOJ DO ROKU 1989	29
2.2 VÝVOJ PO ROCE 1989	30
3 ANALÝZA SOUČASNÉ SITUACE NA TRHU S ELEKTRICKOU ENERGIÍ	34
3.1 CENOVÁ REGULACE	36
3.2 REGULOVANÉ ČINNOSTI	38
3.3 NEREGULOVANÉ ČINNOSTI	41
4 ANALÝZA NABÍDKY NA TRHU S ELEKTRICKOU ENERGIÍ	49
4.1 SROVNÁNÍ NABÍZENÝCH PRODUKTŮ JEDNOTLIVÝCH DODAVATELŮ	53
5 VÝVOJ A UVOLŇOVÁNÍ TRHU SE ZEMNÍM PLYNEM.....	57
5.1 VÝVOJ DO ROKU 1989	57
5.2 VÝVOJ PO ROCE 1989	58
6 ANALÝZA SOUČASNÉ SITUACE NA TRHU SE ZEMNÍM PLYNEM	60
6.1 CENOVÁ REGULACE	61
6.2 REGULOVANÉ ČINNOSTI	63
6.3 NEREGULOVANÉ ČINNOST	66
7 ANALÝZA NABÍDKY NA TRHU SE ZEMNÍM PLYNEM.....	75
7.1 SROVNÁNÍ NABÍZENÝCH PRODUKTŮ JEDNOTLIVÝCH DODAVATELŮ	79
8 ZHODNOCENÍ SOUČASNÉ SITUACE NA ENERGETICKÉM TRHU	82
8.1 ZHODNOCENÍ SOUČASNÉ SITUACE NA TRHU S ELEKTRICKOU ENERGIÍ	82
8.2 ZHODNOCENÍ SOUČASNÉ SITUACE NA TRHU SE ZEMNÍM PLYNEM	84
9 ZÁVĚR A ODHAD BUDOUCÍHO VÝVOJ NA TRHU	86
POUŽITÁ LITERATURA.....	87

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Počet provedených kontrol a zahájených správních řízení	21
Tabulka 2: Vývoj vyrobeného a spotřebovaného množství elektrické energie na území České republiky v TWh v letech 2007 - 2016.....	42
Tabulka 3: Nejvýznamnější dodavatelé elektrické energie v České republice v roce 2016 podle počtu obsluhovaných odběrných a předávacích míst	44
Tabulka 4: Objem obchodů s elektrickou energií na PXE za roky 2013 - 2016	46
Tabulka 5: Vývoj aukčních obchodů s elektrickou energií na PXE za roky 2014 - 2017.....	48
Tabulka 6: Srovnání cen základních produktů nabízených vybranými dodavateli elektrické energie	55
Tabulka 7: Vývoz a dovoz zemního plynu na území České republiky za roky 2011 – 2017 ..	68
Tabulka 8: Nejvýznamnější dodavatelé zemního plynu v České republice v roce 2016 podle počtu odběrných a předávacích míst	71
Tabulka 9: Objem obchodů se zemním plynem na PXE za roky 2015 - 2017.....	73
Tabulka 10: Vývoj aukčních obchodů se zemním plynem na PXE za roky 2015 - 2017.....	74
Tabulka 11: Srovnání cen základních produktů nabízených vybranými dodavateli zemního plynu	81

SEZNAM ILUSTRACÍ

Obrázek 1: Instituce regulující energetický sektor a jejich pravomoci	18
Obrázek 2: Organizace trhu s elektrickou energií v České republice.....	34
Obrázek 3: Vývoj počtu změn dodavatelů elektrické energie za roky 2006 - 2017.....	35
Obrázek 4: Složení průměrné ceny elektrické energie v roce 2018	37
Obrázek 5: Schéma přenosové soustavy v České republice s rozdělením sítě na 400 a 220 kV	39
Obrázek 6: Rozdělení distribučních soustav v České republice.....	40
Obrázek 7: Množství vyrobené elektrické energie v České republice v letech 2006 - 2016 v GWh rozdělené podle typu výroby.....	42
Obrázek 8: Podíl jednotlivých dodavatelů na trhu s elektrickou energií v České republice podle počtu odběrných a předávacích míst.....	45
Obrázek 9: Vývoj ceny a objemu zobchodované elektrické energie na PXE za období 2007 - 2016	47
Obrázek 10: Vývoj počtu změn dodavatele zemního plynu za roky 2007 - 2017.....	61
Obrázek 11: Složení průměrné ceny zemního plynu v roce 2018	62
Obrázek 12: Přepravní soustava na území Česká republiky.....	64
Obrázek 13: Rozdělení plynových distribučních soustav v České republice.....	65
Obrázek 14: Naleziště zemního plynu na území České republiky	66
Obrázek 15: Dodávaný a spotřebovaný zemní plyn na území České republiky za roky 2011 - 2017	67
Obrázek 16: Množství vtačeného a těženého zemního plynu z podzemních zásobníků v roce 2017	69
Obrázek 17: Přehled podzemních zásobníků plynu včetně jejich provozovatelů a skladovací kapacity.....	69
Obrázek 18: Podíl jednotlivých dodavatelů na trhu se zemním plynem v České republice podle počtu odběrných a předávacích míst.....	72
Obrázek 19: Vývoj ceny zemního plynu na PXE v letech 2015 - 2017	73

SEZNAM ZKRATEK A ZNAČEK

ČR	Česká republika
ERÚ	Energetický regulační úřad
EU	Evropská unie
GWh	Gigawatt hodina
kV	Kilovolt
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu České Republiky
MWh	Megawatt hodina
OPM	Odběrné a předávací místo
OTE	Operátor trhu s energiemi
OZE	Obnovitelné zdroje energie
TWh	Terawatt hodina
Sb.	Sbírka zákonů
SEI	Státní energetická inspekce

ÚVOD

Za více než sto let, co lidstvo využívá energie, došlo k jejich zevšednění a jen málokdo si umí představit život bez těchto možností. Člověk si velmi rychle zvykne, že stačí zmáčknout vypínač a je světlo nebo otočit kohoutkem a je teplo. Nicméně elektrifikace našeho území byla dokončena až koncem 40. let 20. století a plynofikace je v současné době provedena přibližně na 70 % území, kdy se většinou jedná o města a větší obce. V současné době patří hlavně elektrická energie k běžně využívaným prvkům, které lidé využívají ve svém každodenním životě, ať už prostřednictvím komunikačních zařízení, zábavných prostředků nebo v rámci domácích spotřebičů.

Tato diplomová práce se zabývá problematikou energetického trhu, který v České republice zažil poměrně bouřlivý vývoj, do něhož se promítly dvě světové války, období reálného socialismu i poměrně kontroverzní podoba privatizace některých ekonomických subjektů. Pro velkou obsáhlou dané problematiky bylo provedeno užší zaměření na elektrickou energii a zemní plyn. Ač se může zdát, že je současný energetický trh v České republice jednoznačný, při bližším zkoumání se dojde ke zjištění, že se jedná o velmi komplikovanou oblast s velmi striktně nastavenými pravidly a s velkým množstvím účastníků, kteří podléhají přímé nebo nepřímé regulaci od Energetického regulačního úřadu. Právě regulace daného trhu je stále velmi často diskutovanou otázkou a to hlavně kvůli jejímu vlivu na konečnou cenu obou komodit.

Trh s elektrickou energií a zemním plynem lze označit za stálý a fungující, ale je třeba brát v potaz, že se nejedná o ustálený stav. Velký vliv na stabilitu a funkčnost mají nejen politická rozhodnutí v České republice, ale také změny právních předpisů v rámci Evropské unie. S ohledem na omezené zásoby fosilních paliv, která jsou pro výrobu elektrické energie zásadní surovinou, lze očekávat větší příklon k alternativním metodám získávání elektrické energie a to s využitím obnovitelných zdrojů.

Cílem práce je analyzovat formování tržních struktur na energetickém trhu a provést pomocí mikroekonomické analýzy posouzení postavení jednotlivých dodavatelských společností. Následně provést s využitím statistických a empirických dat analýzu vývoje a současné situace na trhu s dodávkami elektrické energie a zemního plynu v České republice. V této analýze bude pro každý dílčí trh zkoumána poptávka, spotřeba a nabídka, struktura jednotlivých účastníků na daném trhu a jejich tržní podíl, diferenciací, marketingová a cenová strategie.

1 OBECNÁ CHARAKTERISTIKA TRHU S ENERGIEMI

Úvodní část je zaměřena na definování trhu a jeho dělení. Jsou zde představeny subjekty působící v tržním prostředí. Práce je zaměřena na energetické komodity a to konkrétně na elektrickou energii a plyn. V této úvodní kapitole jsou trhy s těmito komoditami představeny z obecného pohledu. Trh s energiemi je upraven speciálními zákony, které zde budou představeny společně se zákonnou regulací tohoto sektoru. Energetický zákon rovněž definuje operátora trhu a účastníky jednotlivých trhů.

1.1 Trh

Trh představuje místo, kde dochází ke střetu nabídky a poptávky. Jedná se tedy o sféru ekonomiky, kde dochází ke směně zboží či služeb mezi různými tržními subjekty. Aby mohlo dojít k úspěšné směně zboží, musí být daná komodita pro někoho užitečná, přičemž lze každá směna vyjádřit kvantitativním poměrem. Peněžní formou vyjádření směny je cena komodity.

Podle autorů Fuchse a Tuleji (2003) je nutným předpokladem pro existenci trhu dvojí oddělenost výrobců, kteří jsou odděleni jak dělbou práce, což je úzce spojeno se stále detailnější specializací, tak i jako vlastníci. Mezi další předpoklady patří také konkurenční prostředí, které není součástí centrálně řízené ekonomiky. Trh je nutná součást každé fungující ekonomiky. Jak uvádí Liška (2004) jedná se zatím o nejdokonalejší regulátor a stimulator ekonomického rozvoje.

Dělení trhu

Jednotlivé poptávky a nabídky jsou realizovány na adekvátních trzích a trhy jako takové nejsou homogenní. K dělení dochází podle různých parametrů a specifíků. V této práci se zaměříme na dělení podle charakteru poptávaného zboží, podle územního hlediska a podle počtu zboží, které je na trhu sledováno.

Podle charakteru poptávaného zboží je trh členěn na:

- **Trh produktů a komodit** – domácnosti, firmy a stát zde vydávají finanční prostředky za komodity nabízené jiným subjektem působícím na trhu. Zboží se následně přemísťuje od prodávajícího ke kupujícímu.
- **Trh výrobních faktorů** – tento trh funguje na trochu odlišném principu. Výrobní faktory jsou ve vlastnictví převážně domácností, ale může se jednat také o jiné firmy či stát. Vlastníci výrobních faktorů je poskytují firmám za určité protiplnění. Nejčastěji se jedná o mzdy, renty nebo úrok, forma plnění se odvíjí od charakteru poskytovaného výrobního faktoru.

- **Finanční trh** – dochází zde k obchodování s různými finančními prostředky za účelem provedení přesunu prostředků mezi jednotlivými subjekty působícími na trhu.

Podle územního hlediska se trh člení na několik úrovní:

- **Regionální trh** nebo také místní či oblastní, kde je jen několik nabízejících a poptávajících, kteří se pohybují ve stejné geografické oblasti. Jedná se například o jarmarky nebo malé obchody na sídlišti. Dnes je tento typ trhu jen vzácný a nabízí spotřebitelům hlavně zboží běžné spotřeby.
- **Národní trh** vzniká na základě rozvoje dělby práce a dopravních možností, kdy došlo ke splynutí několika místních trhů v jeden. Trh je realizován v rámci jednoho státního celku. Zánik národních trhů omezuje určitá autonomie národních trhů a ochranná funkce státu ve vztahu k výrobcům v daném státě.
- **Světový trh** svědčí o tom, že autonomie národních trhů je jen částečná. Dochází k propojování jednotlivých regionálních, ale hlavně národních trhů do jednoho celosvětového trhu.

Počet nabízeného a poptávaného zboží vymezuje:

- **Dílčí trh** s nabídkou a poptávkou pouze po jediném druhu zboží. Pro posouzení dílčího trhu je nutné provést abstrakci, protože do fungování vybraného trhu vstupují vlivy i z jiných trhů. Takovéto zjednodušení napomáhá k lepšímu pochopení vazeb a souvislostí na daném trhu. Podrobněji se touto oblastí zabývá mikroekonomie.
- **Agregátní trh** s nabídkou a poptávkou po veškerém zboží. Makroekonomie zkoumá vzájemné souvislosti a provázanosti jednotlivých trhů.
- **Individuální trh** je jedinečný a specifický pro každého poptávajícího

Subjekty na trhu

Ekonomická teorie stanovuje tři základní ekonomické subjekty trhu, které tam vstupují s různými motivy. V současné době dochází k zařazení čtvrtého ekonomického subjektu označovaného jako zahraničí. Jednotlivé subjekty se pohybují jak na straně poptávky tak i nabídky.

Domácnosti vstupují na trh z důvodu uspokojení svých potřeb. Na trhu zboží a služeb domácnosti vystupují jako kupující, zatímco na trhu výrobních faktorů jsou na straně

prodávajících s výhradním vlastnictvím daných faktorů. Firmy si pronajímají nabízenou práci, půdu a kapitál, čímž domácnosti získávají potřebné příjmy nutné k nákupu zboží a služeb pro uspokojení svých potřeb.

Firmy vyrábí zboží nebo poskytují služby za účelem jejich následného prodeje. Na trh vstupují s cílem přeměnit své produkty na peněžní prostředky nutné k zakoupení výrobních faktorů, které potřebuje pro další opakování výroby. Výrobky jsou určeny buď ke konečné spotřebě, nebo jako vstupy do dalšího výrobního procesu.

Stát je velmi specifický ekonomický subjekt vystupující na straně nabídky, poptávky i v pozici regulátora. Jak uvádí Liška (2004) stát vstupuje na trh s cílem ovlivnit jej, upravit jeho působení, eliminovat některé negativní dopady na ekonomický systém a podporovat jeho kladný vliv.

Podle toho, v jaké roli stát vystupuje, se určuje, kde se na trhu v dané situaci pohybuje. Stát vystupuje na trhu statků a služeb na straně poptávky, pokud provádí například nákupy zboží. Na straně nabídky poté vystupuje, pokud nabízí své služby domácnostem. Podobné je i chování státu na trhu výrobních faktorů. Právní rámec pro správné fungování tržního mechanismu je stanoven regulátorem tedy státem.

Vláda podle aktuální ekonomické teorie vykonává ve vztahu k trhu několik funkcí:

- Efektivnost – zajištění podmínek pro správné fungování ekonomiky,
- Spravedlnost – zajištění spravedlivého fungování ekonomiky v jasně vymezených mezích podle daných právních norem,
- Stabilita – zabezpečení vnitřní a vnější stability ekonomiky pomocí odpovídající a přiměřené hospodářské politiky.

Zahraničí představuje všechny subjekty zahraničního trhu, které vstupují na straně poptávky nebo nabídky na tuzemském trhu. Zahraničí je hlavním odběratelem tuzemského zboží a služeb (export), přičemž tuzemské subjekty realizují dovoz (import) zboží a služeb z jiných států. Sekerka (2007) rozlišuje několik vztahů tuzemské ekonomiky se zahraničím:

- Tuzemský trh je uzavřený – ekonomika neuvažuje o obchodu se zahraničím.

- Tuzemský trh je otevřený zahraničním obchodním vztahům. Otevřený trh je analyzován ve dvou možnostech:
 - Tuzemská ekonomika je tak rozsáhlá, že jí trhy ostatních zemí nemohou zásadně ovlivnit. Pro domácí trh není nutné brát ohled na ostatní trhy.
 - Domácí trh je tak malý, že je závislý na ostatních ekonomikách.

1.2 Trh s energetickými komoditami

Existuje velké množství komodit, které jsou standardně obchodovány na dílčích trzích převážně prostřednictvím burz. Tato práce je zaměřena na energetický trh, kde dochází k nabídce a poptávce po energetických komoditách. Mezi hlavní druhy energetických komodit patří hlavně:

- ropa,
- zemní plyn,
- elektrická energie a
- uran.

Ropa je kapalina olejové konzistence s tmavým zbarvením. Díky svému složení je lehčí než voda, což jí umožňuje vznášet se na vodní hladině. Jak uvádí Petroleum (2017) nachází se ropa ve svrchních vrstvách zemské kůry a řadí se mezi hořlavé organogenní sedimenty. V současné době se využívá téměř ve všech odvětvích a stala se prakticky nepostradatelnou pro průmysl.

Zemní plyn patří mezi nejčistší a zároveň nejnebezpečnější primární paliva. Nezpracovaný zemní plyn je velmi hořlavá látka bez tvaru, zápachu a barvy. Během jeho spalování se do vzduchu uvolňuje několikanásobně menší množství škodlivin než u ostatních fosilních paliv. (Innogy, 2017b) Plyn se obvykle těží společně s ropou nebo černým uhlím, což je dáno charakterem jeho původu.

Elektrická energie je schopnost elektromagnetického pole vykonávat práci a to konkrétně elektrickou. Jako synonymum k elektrické energii se využívá slovo elektřina. V současné době se s elektrickou energií setkáváme prakticky neustále a už si bez ní prakticky neumíme představit běžný život.

Uran má stříbrně bílou barvu s lesklým odleskem. Mezi další významné vlastnosti patří jeho tvrdost a radioaktivita. V zemské kůře je k nalezení jako směs tří radioaktivních izotopů.

(Prvky, 2016) Běžně se spotřebitel s touto látkou nesetká. Zpracovává se ve speciálních podnicích, jako je například jaderná elektrárna. V minulosti byl využit i pro válečné účely.

V této práci dojde k podrobnějšímu zaměření na konkrétní síťové komodity – zemní plyn a elektrickou energii. Pro přehlednost budou vybrané kapitoly a podkapitoly nejprve rozčleněny na vybrané komodity a až následně budou podrobněji zpracovány.

Elektrina jako komodita

Elektrina jako obchodovatelná komodita má jisté specifické vlastnosti, které blíže objasňuje ve své odborné publikaci Pisko (2003). V propojené elektrizační soustavě není možné zajistit dodávku od určitého výrobce k danému zákazníkovi. I přesto působí na trhu s elektrickou energií zákon nabídky a poptávky. Účastníci trhu uzavírají mezi sebou smlouvy na dodávky elektřiny a další související služby, které jsou podle následně naměřených hodnot vyčísleny a vyfakturovány.

Výroba elektrické energie je možné z různých druhů primárních zdrojů, jako jsou například: fosilní paliva, voda, vítr, geotermální energie, štěpení uranu nebo slunce. Elektrina je tedy sekundární zdroj energie.

Jak uvádí Kubín (2002) elektrická energie není výrobcem dodávána, nýbrž spotřebitelem odebírána. Způsob odběru je tedy rozdílný oproti klasickému zboží, síťové komodity si zákazník z připojené sítě odebírá, čímž činí neustálé rozhodování o objednávkách v reálném čase a to svým skutečným odběrem. Zásadní vlastností elektrické energie, čímž se odděluje od ostatních komodit, je rychlost šíření a téměř žádné dopravní zpoždění. Elektrina je tedy vyráběna právě v okamžiku své spotřeby. Z této vlastnosti, ale vyplývá velká řada komplikací jako je například rychlé šíření poruch nebo nutnost vyrobit předem nespecifikované množství. Aby bylo vyrobeno potřebné množství elektřiny, došlo ke zřízení speciálního dispečinku. V České republice má tuto činnost na starosti společnost ČEPS a.s. Výstup ze všech zařízení vyrábějících elektřinu musí mít stejný charakter a kvalitu, jedná se tedy o identický produkt. Největší nevýhodu odborníci shledávají v její neskladovatelnosti.

Zemní plyn jako komodita

Zemní plyn patří také mezi síťové komodity. Do domácností je dodáván díky rozsáhlé distribuční síti potrubí. Způsob odběru plynu je obdobný jako u elektrické energie. Jeho využití na území České republiky bylo silně ovlivněno malým množstvím nalezišť této komodity.

Zásoby zemního plynu na rozdíl od ropy neubývají, naopak dochází k jejich nárůstu. Tato vlastnost je velmi pozitivní i z toho pohledu, že je zemní plyn považován za ekologické palivo díky své nízké produkci škodlivých látek během zpracování. Energie získaná ze zemního plynu je snadno a efektivně regulovatelná a plně využitelná. Výhod zemního plynu je celá řada. Jako jediný druh primárního paliva lze bez nákladných úprav dopravit přímo k zákazníkovi. Distribuční a dopravní systém je díky svému umístění nezávislý na klimatických podmínkách a umožňuje přesun dané komodity v jakoukoliv dobu. (Innogy, 2017) Zákazník, pokud je připojen k plynovému řádu, nemusí získaný plyn skladovat a jeho spotřeba je možná bez předchozího plánování.

1.3 Legislativní úprava

Energetická oblast je v České republice upravena speciálními zákony. Jedná se o:

- Energetický zákon,
- Zákon o hospodaření s energií a
- Zákon o podporovaných zdrojích energie.

Zákon č. 458/2000 Sb. Energetický zákon

Hlavní část právní úpravy na národní úrovni je obsažena v zákonu č. 458/2000 Sb. ze dne 28. 10. 2000 o podmínkách podnikání, o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů. Tento zákon byl pojmenován jako energetický zákon a dále bude využíváno toto pojmenování. Od jeho vydání bylo vydáno velkého množství doplňujících vyhlášek publikovaných Ministerstvem průmyslu a obchodu České republiky nebo Energetickým regulačním úřadem.

Došlo k zapracování právních předpisů Evropských společenství při zachování návaznosti na používané předpisy Evropských společenství. Dochází k úpravě podmínek pro podnikání, výkon státní správy a ustanovení regulace v energetických odvětvích, kam spadá problematika elektroenergetiky, plynárenství a teplárenství, stejně jako i práva a povinnosti osob s tímto spojených.

„Předmětem podnikání v energetických odvětvích je výroba elektřiny, přenos elektřiny, distribuce elektřiny a obchod s elektřinou, činnost operátora trhu, výroba plynu, přeprava plynu, distribuce plynu, uskladňování plynu a obchod s plynem a výroba tepelné energie a rozvod tepelné energie“ (Zákon č. 458/2000 Sb. Energetický zákon, §3 odst. 1)

Energetický regulační úřad uděluje pro podnikání v daných odvětvích v České republice licenci a to jak fyzickým tak i právnickým osobám. Bez tohoto povolení nelze na daných trzích provádět podnikatelskou činnost. Licence udělovány na 25 let a to na všechny výše uvedené činnosti, kromě obchodu s elektřinou a plynem, zde je licence udělována pouze na dobu 5 let. Výlučnou licenci je možné získat na přenos elektřiny, plynu a činnost operátora trhu. Energetický zákon rovněž upravuje podmínky pro obdržení licence a to jak pro fyzické osoby tak i pro právnické. Jsou stanoveny také náležitosti, které musí obsahovat oficiální žádost o udělení licence.

Certifikace nezávislosti od Energetického regulačního úřadu je povinnou podmínkou pro provozovatele přenosové soustavy. Bez tohoto povolení nelze provozovat přenosovou soustavu. Zákon vymezuje podmínky pro získání daného certifikátu, ale i důvody pro jeho odebrání. Výkon státní správy v energetických odvětvích vykonává ministerstvo průmyslu a obchodu České republiky, Energetický regulační úřad a státní energetická inspekce. Zákon upravuje jejich pravomoci, práva a povinnosti. Podrobněji budou dané organizace popsány v kapitole 1.4.

V zákonu jsou dále uvedeny účastníci na jednotlivých trzích, cenová regulace, specifika pro jednotlivé komodity, právní přestupky, provinění, možné sankce a jiné právní postihy za tato prohřešení. Zákon zakončují společná, přechodná a závěrečná ustanovení.

Zákon č. 406/2000 Sb. o hospodaření s energií

Dalším zákonem specializujícím se na energetiku je zákon č. 406/2000 Sb. o hospodaření s energií. Dochází zde k zapracování předpisů Evropské unie do české právní úpravy.

Ustanovuje vybraná opatření pro zvýšení hospodárného využívání energie, pravidla pro vytváření Státní energetické koncepce, Územní energetické koncepce a Státního programu na podporu úspor energie s aktivním využíváním obnovitelných zdrojů. Jsou zde rovněž uvedeny požadavky na ekodesign produktů souvisejících se spotřebou energie. Došlo ke specifikování požadavků, co vše musí být uvedeno na energetických štítcích výrobků, které jsou spojeny se spotřebou elektrické energie.

Tento zákon zavádí měření energetické náročnosti budov. To je v současné době povinné pro všechny budovy, jejímž vlastníkem je orgán veřejné moci či subjekt řízený tímto orgánem. Toto opatření je rovněž povinné pro nově stavěné prostory. Pokud dochází k prodeji, tato povinnost se na tuto operaci nevztahuje, ale často se i přesto uplatňuje. Po provedení měření energetické náročnosti je vystaven průkaz energetické náročnosti daného objektu, který slouží jako doklad.

Další novinkou zavedenou zákonem č. 406/2000 Sb. je povinnost opatřit výrobky spojené se spotřebou energie energetickými štítky. Jedná se o různé spotřebiče, osvětlení a podobná zařízení. V současné době se s nimi setkáváme zcela běžně, bývají nalepeny či přiloženy k danému zboží a uvádějí jejich energetickou náročnost.

Zákon č. 165/2012 Sb. o podporovaných zdrojích energie

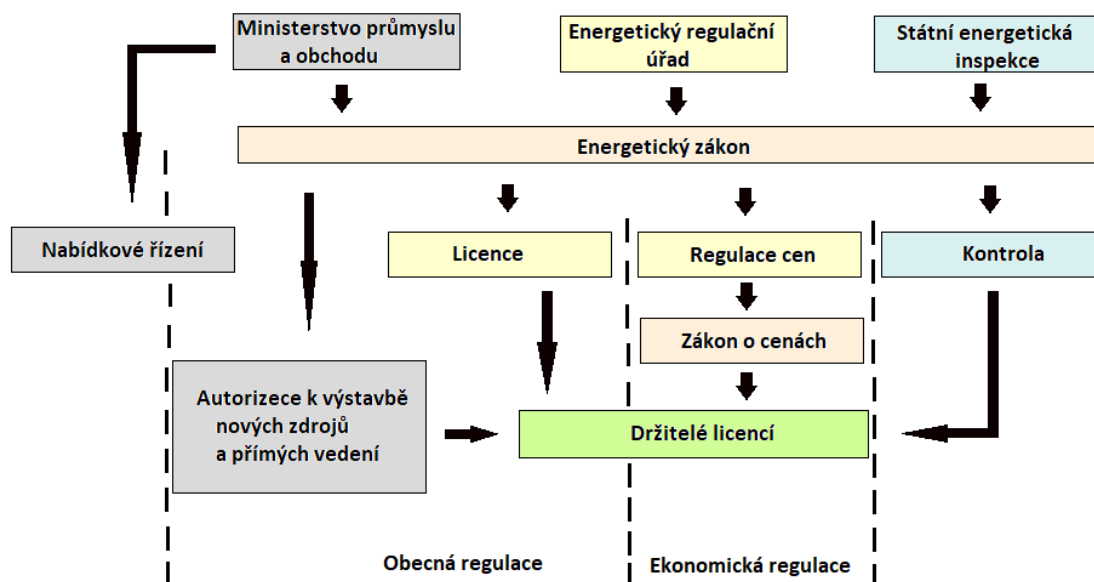
Mezi významné zákonné předpisy upravující zkoumanou problematiku energetiky patří zákon č. 165/2012 Sb. ze dne 31. 1. 2012 o podporovaných zdrojích energie. Do české právní úpravy se zahrnují předpisy Evropské unie, týkající se hlavně problematiky obnovitelných a druhotných zdrojů energie. Stanovuje se, jak budou nové projekty spojené s energií financovány, co musí splňovat a upravuje další specifické podmínky v této oblasti.

Pojem obnovitelné zdroje zahrnuje všechny nefosilní obnovitelné přírodní zdroje energie, jako je například: energie získávána z větru, vody, půdy, vzduchu, biomasy, bioplynu a dalších přírodně vznikajících látek. U druhotných zdrojů vzniká energetický potenciál jako vedlejší produkt při realizaci hlavní činnosti.

1.4 Regulace energetického trhu

Regulace energetického trhu je upravena zákonem č. 458/2000 Sb. známým také jako energetický zákon. Na daný trh dohlíží tři organizace – Ministerstvo průmyslu a obchodu České republiky, Energetický regulační úřad České republiky a státní energetická inspekce. Poslední uvedená instituce je řízená ministerstvem průmyslu a obchodu a jako jediná nepůsobí nezávisle.

Na pravomoci jednotlivých regulátorů se podíváme podrobněji v jednotlivých podkapitolách, ale jak je patrné v níže vloženého obrázku č. 1. pravomoci organizací jsou rozloženy tak, aby zde nedocházelo ke střetům pravomocí. Ministerstvo průmyslu a obchodu České republiky se zaměřuje spíše na obecnou regulaci, kam spadá tvorba zákonů a povolování výstavby nových energetických zařízení. Energetický regulační úřad se pohybuje v oblasti ekonomické regulace, kdy dohlíží na fungování trhu, vykonává činnosti spojené se správou licencí a v neposlední řadě také provádí regulaci cen. Poslední institucí působící v regulaci energetického trhu je Státní energetická inspekce, která dohlíží na správné dodržování zákonů vztahujících se k energetické problematice.

Obrázek 1: Instituce regulující energetický sektor a jejich pravomoci

Zdroj: Vlastní zpracování podle Piska (2013)

Ministerstvo průmyslu a obchodu České republiky

Založení Ministerstva pro průmysl a obchod se vztahuje k samotnému vzniku samostatného Československého státu v roce 1918. Od té doby proběhlo několik změn ohledně jeho pravomocí a oblastí působnosti. Sídlo ministerstva se nachází v centru Prahy.

Jak uvádí stránky Ministerstva průmyslu a obchodu České republiky (2017), představuje tato organizace hlavní orgán státní správy pro:

- průmyslovou, energetickou, proexportní politiku,
- podporu podnikání a investování do zpracovatelského průmyslu, vývoj a výzkum nových technologií v této oblasti,
- obchod na území našeho státu a ochranu spotřebitelských zájmů v rámci evropské spotřebitelské politiky,
- podporu malých a středních podniků,
- poštovní služby,
- elektronickou komunikaci a
- další činnosti vázající se k technické normalizaci a metrologii.

Ministerstvo průmyslu a obchodu ovlivňuje energetickou oblast spíše koncepčně, legislativně a strategicky. Má na starosti zpracování energetických koncepcí státu, připravuje nové zákonné předpisy vztahující se k oblasti energetiky. Zajišťuje také plnění povinností, které vyplývají z mezinárodních smluv. Jelikož energetická oblast patří mezi sdílenou

politiku, má ministerstvo průmyslu a obchodu povinnost provádět pravidelnou implementaci evropské legislativy do národních právních předpisů.

Ministerstvo uděluje povolení pro výstavbu elektráren a obdobných výrobních zařízení, sloužících na výrobu elektrické energie a plynu. V případě potřeby vypisuje nabídkové řízení na výstavbu nových výrobních a skladovacích kapacit pro obě komodity.

Energetický regulační úřad

Energetický regulační úřad byl zřízen 1. ledna 2001 zákonem č. 458/2000 Sb., jako správní úřad pro regulaci v energetice. V této oblasti vykonává také nezávislý dozor. Jeho hlavní sídlo se nachází v Jihlavě. Úřad je řízen Radou Energetického regulačního úřadu, kdy členy a předsedu jmenuje a odvolává na základě návrhu ministra průmyslu a obchodu vláda České republiky. Každý rok probíhá jmenování jednoho člena, čímž dochází k pravidelné obměně při zachování určité harmonizace.

Energetický regulační úřad podle zákona č. 458/2000 Sb. § 17 rozhoduje zejména o:

- udělení, změně nebo zrušení licence,
- uložení povinnosti dodávek nad rámec vystavené licence,
- uložení povinnosti poskytnout v naléhavých případech energetické zařízení pro výkon povinnosti dodávek nad rámec licence,
- regulaci cen podle zvláštních právních předpisů,
- dočasné pozastavení povinnosti,
- uznání oprávnění k podnikání zahraniční osoby v České republice,
- sporech mezi jednotlivými účastníky na obou trzích,
- pravidlech provozování přenosové soustavy a distribuční soustavy a
- podmínkách obchodu operátora trhu.

Působnost Energetického regulačního úřadu sumarizuje Kubín (2002) do těchto oblastí:

- regulace cen,
- podpora hospodářské soutěže v energetických odvětvích,
- výkon dohledu nad trhy v energetických odvětvích,
- podpora využívání obnovitelných a druhotných zdrojů energie,
- podpora kombinované výroby elektřiny a tepla,
- podpora biometanu,

- podpora decentralní výroby elektřiny a ochrana zájmů zákazníků a spotřebitelů za účelem uspokojení přiměřených požadavků na dodávky energií,
- ochrana oprávněných zájmů držitelů licencí, zákazníků a spotřebitelů v daných odvětvích.

Energetický regulační úřad vykonává náhodné kontroly, zda nedochází k porušování zákona a hospodářské soutěže na trhu s elektrickou energií a plynem. Pokud shledá nějaké nedostatky, může udělovat pokuty a sankce ve výši stanovené energetickým zákonem. Vymezuje také cenovou regulaci týkající se přepravy a distribuce klíčových komodit. Cena musí pokrýt vynaložené náklady na dosažení a udržení zisku, hodnotu odpisů a zisk v přiměřené výši. Regulace cen se vztahuje pouze na nesoutěžní stanovení cen. Pokud jsou ceny stanoveny na trhu s fungujícím zákonem nabídky a poptávky nedochází k jejich ovlivnění ze strany Energetického regulačního úřadu. Tržně stanovené ceny bývají velmi proměnlivé a často dochází k ovlivnění od různých vnějších vlivů.

Účastníci energetických trhů platící poplatků za operátora trhu odvádí také zvláštní poplatek, který je příjmem Energetického regulačního úřadu. Stanovená sazba je v rozmezí 2 až 2,5 Kč/MWh elektrické energie a v intervalu 1 až 1,4 Kč/MWh zemního plynu (zákon č. 458/2000 Sb. §17d) Výše poplatku se odvíjí od spotřeby daných komodit.

Státní energetická inspekce

Státní energetická inspekce je plně podřízená ministerstvu průmyslu a obchodu České republiky. Její sídlo se nachází v Praze na ulici Gorazdova. Tato instituce má jako kontrolní orgán na starosti dohled nad správným uplatňováním zákonů o energetice. Zaměřuje se na všechny tři výše uvedené zákony, ale větší důraz je kladen na sledování zákona č. 406/2000 Sb. o hospodaření s energií. Zákon č. 458/2000 Sb. je více kontrolován Energetickým regulačním úřadem v rámci správy licencí a cenové regulace. Státní energetická inspekce provádí kontroly zaměřené na měření energetické náročnosti budov a správné štítkování zboží spojeného s elektrickou energií. Pokud dojde k nalezení nějakého opomenutí či nedodržení zákona může udělit sankci podle již výše zmíněného zákona.

Státní energetická inspekce vydává každý rok zprávu o činnosti za dané období. V tabulce č. 1 jsou uvedeny důležité ukazatele pro rok 2011 až 2016. Činnost inspekce je do značné míry ovlivňována průběžnými úpravami zákona. Jak je patrné z níže vložené tabulky č. 1, počet provedených kontrol je spíše klesající až na nárůst v roce 2014. Tento nárůst byl způsoben úpravou zákona č. 406/2000 Sb. platnou od začátku roku 2014.

V roce 2016 bylo realizováno celkem 809 kontrol dodržování povinností uvedených v zákoně č. 406/2000. Na prvním stupni bylo zahájeno 387 správních řízení a bylo vydáno 444 rozhodnutí o udělení pokuty. Celková výše udělených sankcí byla 27 317 764 Kč. (Výroční zpráva SEI, 2016)

Tabulka 1: Počet provedených kontrol a zahájených správních řízení

Kontroly provedené SEI	Rok					
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Počet kontrol	1 149	1 047	976	1 115	868	809
Počet správních řízení	226	345	282	286	335	387
Počet rozhodnutí v prvním stupni	257	230	284	278	316	444
Pokuty v prvním stupni v tis. Kč	12 763	2 501	7581	29 441	67 971	27 318
Počet odvolání	25	35	34	51	46	33
Počet potvrzených rozhodnutí z prvního stupně	20	26	29	31	34	21

Vlastní zpracování dle Výročních zpráv Státní energetické inspekce

1.5 Operátor trhu

Operátor trhu v České republice je státem založená akciová společnost s názvem OTE, a.s. Stát musí mít v držení akcie s celkovou jmenovitou hodnotou alespoň 67 % základního kapitálu dané společnosti. Pro svoji činnost musí operátor trhu obdržet speciální licenci od Energetického regulačního úřadu. Akciová společnost OTE byla založena v roce 2001 a po celou dobu její působnosti byl stát jediným vlastníkem akcií. V prvních letech svého působení vykonávala společnost dohled pouze nad trhem s elektrickou energií, ale v roce 2009 došlo k rozšíření působnosti i na trh se zemním plynem.

Hlavní povinnosti operátora trhu jsou upraveny zákonem č. 458/2000 Sb. § 20a:

- Ve spolupráci s provozovatelem přenosové soustavy organizovat krátkodobý trh s plynem a elektrickou energií.
- Provádět vyhodnocování, zúčtování a vypořádání odchylek subjektů zúčtování na celém území České republiky.
- Zpracování a uveřejňování skutečných hodnot pro účely fakturace, změny dodavatele oprávněného zákazníka a zajištění procesu změny smluvních kontraktů

na dodávky elektrické energie účastníkům trhu s plynem a elektrickou energií.

- Zpracovat a následně zveřejnit měsíční a roční zprávy o trhu s elektrickou energií a plynem v ČR.
- Podávat roční zprávy regulátorům trhu o očekávané spotřebě plynu a elektřiny.
- Zajišťovat ochranu interních a citlivých dat.

Pravidelné měsíční a roční zprávy jsou určeny pro regulátory trhu a jedná se o interní dokumenty, ke kterým je omezený přístup. Pokud by došlo ke zveřejňování těchto informací, mohlo by dojít k neadekvátní reakci účastníků trhu.

1.6 Účastníci trhu s elektrickou energií

Jednotlivé účastníky na trhu s elektřinou definuje zákon č. 458/2000 Sb., energetický zákon. Zákon stanovuje pro každého účastníka pravidla a povinnosti, tak aby nedocházelo k porušení hospodářské soutěže. Subjekty trhu jsou:

- výrobci elektrické energie,
- provozovatelé přenosové soustavy,
- provozovatelé distribučních soustav,
- operátor trhu,
- obchodníci s elektřinou a
- zákazníci.

Přenosové soustavy přepravují elektrickou energii z jaderných a tepelných elektráren do distribuční sítě. V distribuční soustavě, která má paprskovitý charakter se přidává elektrická energie od větrných, solárních a elektráren s obdobným charakterem. Úkolem distribuční sítě je dopravit elektřinu ke spotřebitelům.

Přenosové a distribuční soustavy splňují podmínky přirozeného monopolu, kdy jsou zákazníci napojeni bez možnosti výběru. Důvod tohoto jednání je jednoduchý, elektrická energie se přepravuje pomocí vedení a výstavba soustavy sebou nese velké dodatečné náklady. Provozovatelé přenosové a distribuční sítě nezískávají vlastnická práva k dané komoditě, pouze poskytují za úplaty svá zařízení pro přepravu od výrobce ke konečnému spotřebiteli.

Výrobci elektřiny

Výrobce elektřiny má právo napojit svá zařízení k elektrizační soustavě při splnění podmínek připojení. Po napojení na přenosové a distribuční soustavy dodává jím vyrobenou elektřinu ostatním účastníkům trhu. Pokud dochází k neoprávněnému odběru elektřiny, může omezit, přerušit nebo i ukončit dodávky elektrické energie svým obchodním partnerům. Výrobce elektřiny má i zákonem stanovené povinnosti:

- Zajistit připojení svého výrobního zařízení k přenosové nebo distribuční soustavě na vlastní náklady.
- Povolit a finančně uhradit instalaci měřicího zařízení poskytovateli elektrizační soustavy. Následně musí k danému měřidlu být povolen přístup oprávněné osoby.
- Řídit se pokyny dispečinku.
- Předávat operátorovi trhu, provozovateli soustavy a provozovateli elektrizační sítě veškeré potřebné údaje.
- Dodržovat kvalitu vyráběné elektřiny.
- Upozornit klienta nejpozději 60 dní před změnou smluvních podmínek na chystanou změnu.
- Vypracovat podrobný havarijní plán.

Provozovatelé přenosové soustavy

Provozovatel přenosové soustavy zajišťuje provoz, obnovu a rozvoj přenosové soustavy tak aby bylo možné provádět přenos elektřiny na základě uzavřených smluv. Odpovídá za poskytování systémových služeb pro elektrizační síť na své úrovni působnosti. Není možný souběh licence na provozovatele přenosové sítě s licencí na obchod s elektřinou, distribucí elektřiny a výrobu elektřiny. Zajišťování elektrické energie pro fungování přenosové soustavy není zařazeno do obchodu s touto komoditou.

Mezi práva subjektu patří:

- Nárok na založení a využívání vlastní telekomunikační sítě pro své potřeby.
- Možnost využít lepší nabídky podpurných služeb a elektrické energie pro realizaci nižších nákladů přenosu.
- Možnost omezení či úplné přerušování elektrické energie a to v konkrétních případech jmenovitě uvedených v energetickém zákoně. Pokud se jedná

o pravidelnou odstávku, je nutné provést alespoň 50 dní před akcí oznámení o přerušení. V případě neplánovaného přerušení nebo omezení přenosu elektřiny je povinen obnovit dodávky neprodleně po odstranění závady.

- Odstraňovat keře a stromy nebo provádět jejich ořez za účelem ochrany přenosového zařízení.
- Využívat elektrickou energii vyrobenou z obnovitelných zdrojů, jež je povinně vykupována.

Provozovatel přenosové soustavy má povinnost uplatnit věcné břemeno na cizí nemovitosti, a to buď na základě smlouvy s majitelem, nebo podle zákona. Povinností provozovatele je rovněž zajistit připojení všech účastníků, kteří o to požádají a to za rovnocenných podmínek. Zákon stanovuje i další povinnosti jako například povinnost předávat informace Energetickému regulačnímu úřadu a ministerstvu průmyslu a obchodu.

Provozovatelé distribuční soustavy

Provozovatel distribuční soustavy je zodpovědný za provozování, obnovu a rozvoj soustavy. Jeho působnost je přesně vymezená licencí od Energetického regulačního úřadu. Distribuce elektrické energie je realizována na základě smluvních kontraktů. Pro distributora není možné získat licenci na přenos elektřiny a to z důvodu eliminace poruch hospodářské soutěže. Další omezení v možnosti získání licencí nastává, pokud je k soustavě připojeno více než 90 000 odběrných míst. Při takovémto počtu odběratelů už nelze získat licenci na výrobu, a obchod a elektrickou energií nebo s plynem.

Práva provozovatele distribuční soustavy jsou skoro totožná s právy poskytovatele přenosové soustavy. Rozdíl je pouze v ohlašovací době při plánované odstávce. Ohláška musí proběhnout nejpozději 15 dní před plánovanou akcí. Povinnosti provozovatele distribučních sítí jsou také totožné s provozovateli přenosové soustavy.

Obchodníci s elektřinou

Obchodník s elektrickou energií, který je právnickou nebo fyzickou osobou, má právo na poskytnutí distribuce nebo přenosu této komodity. Nakupuje od výrobců nebo obchodníků či z jiných států a prodává ostatním subjektům a to jak v tuzemsku, tak i v zahraničí. Operátor trhu poskytuje obchodníkovi potřebné informace pro fakturaci jednotlivých dodávek zákazníkům, kteří jsou registrováni u operátora trhu. Pokud dojde ze strany zákazníka k neoprávněnému odběru elektrické energie, může poskytovatel přerušit nebo i ukončit své dodávky.

Kromě zákona musí obchodník dodržovat také specifická pravidla spojená s přenosem a distribucí. Zároveň je povinen podávat pravidelné informace operátorovi trhu. Zákazníkům musí být poskytnuta možnost výběru způsobu platby za dodávanou komoditu. Pokud obchodník plánuje změnu smluvních podmínek, musí upozornit spotřebitele nejméně dva měsíce před plánovanou změnou. Propagace energetických služeb a jejich nabídka musí být za konkurenceschopné ceny.

Dodavatelé neboli obchodníci kumulují poptávky spotřebitelů a nabídky od jednotlivých výrobců. Jako zprostředkovatelé nahrazují prakticky neexistující vztah mezi konečným spotřebitelem a výrobcem. Pokud by docházelo k dopravování elektrické energie přímo od výrobce ke spotřebiteli, jednalo by se o přímé vedení, které spadá pod kontrolu Energetického regulačního úřadu.

Zákazníci

Spotřebitel má právo uzavřít smlouvu o připojení k přenosové nebo k distribuční soustavě, pokud dojde ke splnění jak obchodních tak zákonných podmínek. Zákazník může odebírat elektrickou energii od výrobců, od obchodníků nebo také z jiného státu. Mezi nejdůležitější právo, platné od 1. 1. 2006, se řadí možnost bezplatné volby a změny svého dodavatele dané komodity.

Aby nedocházelo k problémům, má zákazník povinnost řídit se pokyny pracovníků provozovatele přenosové nebo distribuční soustavy, ze které odebírá elektrickou energii. Pro stanovení spotřeby je nutné nainstalovat měřicí zařízení a umožnit k němu volný přístup. Podle odebraného množství elektřiny jsou do fakturované částky rozpočítávány i náklady vynaložené na dopravení a výrobu. Zákazník nesmí provádět žádné zásahy do měrného zařízení ani do zařízení, která předchází měření bez předchozího souhlasu.

1.7 Účastníci trhu se zemním plynem

Energetický zákon přesně definuje všechny účastníky trhu se zemním plynem a stanovuje pravidla a povinnosti pro jednotlivé subjekty. Tato úprava slouží k zamezení porušování hospodářské soutěže. Subjekty trh s plynem jsou:

- výrobci plynu,
- provozovatelé přepravní soustavy,
- provozovatelé distribučních soustav
- provozovatelé podzemních zásobníků plynu,

- obchodníci s plynem,
- zákazníci a
- operátor trhu.

Provozovatelé přepravní sítě zajišťují přepravy vyrobeného nebo vytěženého zemního plynu do distribuční soustavy nebo do podzemních zásobníků. Distribuční soustava získává plyn buď přímo, nebo nepřímo pomocí zásobníků a následně provádí jeho dodávky ke konečnému spotřebiteli, který ho již nijak neskladuje a ihned spotřebovává. S ohledem na charakter komodity nepřechází na poskytovatele přepravní a distribuční soustavy vlastnické právo přepravovaného zemního plynu.

Výrobci plynu

Výrobce zřizuje a provozuje těžební plynovody, které napojuje na přepravní nebo distribuční soustavu popřípadě k jinému těžebnímu plynovodu či k podzemnímu zásobníku plynu. Vyrobený plyn prodává ostatním účastníkům na trhu nebo i do zahraničí. Výrobce může uzavřít výrobu plynu při naplnění podmínek stanovených v zákoně. Pokud je plánovaná odstávka výrobního zařízení musí být oznámena nejméně 30 dní před jejím začátkem.

Výrobce může provést odstranění nebo ořez stromů a keřů v těsné blízkosti plynovodů a vyroben pokud tak neučiní vlastník na základě předchozí výzvy. Pokud dojde k neoprávněnému odběru, mohou být dodávky omezeny, přerušeny nebo i ukončeny. Výrobce pravidelně reportuje denní, měsíční, roční a pětiletou bilanci plynu, který byl vyroben a pro vyhodnocení vše předat operátorovi trhu.

Provozovatelé přepravních soustav

Provozovatel má přístup do podzemních zásobníků plynu, čímž vyrovnává vstupující a vystupující množství v plynárenské soustavě. Pro své účely má dovoleno zřídit interní telekomunikační síť. Rovněž může provádět pravidelnou eliminaci či ořez stromů a keřů pokud narušují bezpečnost provozu přepravní soustavy.

Zákon přesně definuje, za jakých okolností může dojít k omezení nebo přerušení přepravy plynu. Jedná se hlavně o živelné katastrofy, ohrožení života, nehody, poruchy či terorismus. Pokud je plánované přerušeno přepravy je provozovatel povinen ohlásit tuto akci alespoň 30 dní před jejím zahájením. Pokud by nastalo přerušeno z nějakých mimořádných okolností, je povinen provozovatel zahájit přepravu bez prodlení po odstranění problému.

Provozovatelé přepravní soustavy nemohou získat licenci na výrobu a obchod s plynem. Hlavním úkolem provozovatele je zajistit bezpečný, spolehlivý a hospodárný provoz, pravidelnou údržbu, obnovu a rozvoj celé přepravní soustavy. Přeprava je zajišťována na základě smluvních kontraktů a možnost připojení má každý kdo splní zákonné podmínky. Provozovatel také musí pravidelně předávat informace Energetickému regulačnímu úřadu, ministerstvu průmyslu a obchodu, operátorovi trhu a technické podpoře.

Provozovatelé distribučních soustav

Pokud splní provozovatel podmínky, může se připojit k přepravní nebo jiné distribuční síti, čímž získá přístup do podzemních zásobníků s plynem. Pro interní účely má možnost zřízení vlastní telekomunikační sítě. Jelikož provádí přepravu pomocí plynovodů i poskytovatel distribuční soustavy může provádět ořez a kácení nebezpečného porostu. Zákon vymezuje přesné podmínky, kdy má provozovatel právo na přerušení či omezení přepravy. Pokud se jedná o přerušení, které je plánované musí dojít k jeho ohlášení a to nejméně 15 dní před realizací. V případě neplánovaného omezení nebo přerušení je nutné obnovit přepravu ihned po odstranění problému.

Provozovatel distribučních soustav nemůže získat licenci pro výrobu plynu a také pro obchod a to jak s plynem, tak i s elektrickou energií. Musí docházet k bezpečnému, spolehlivému provozu, který je hospodárný, rovněž nesmí dojít k zanedbání údržby, obnovy a rozvoje. Obchodní vztah je upravený smluvně a po splnění daných podmínek může být připojený každý zájemce. Společnost musí spolupracovat se všemi institucemi regulující trh s energiemi.

Provozovatelé podzemních zásobníků plynu

Také tento provozovatel má právo na zřízení vlastní telekomunikační sítě pro interní účely. Zákon rovněž stanovuje, kdy je možné přerušit či omezit činnosti spojené s uskladňováním plynu. Jsou rozlišovány plánované a neplánované odstávky. Při plánované odstávce je povinen provozovatel oznámit tuto činnost 30 dní před zahájením a u neplánované odstávky vzniká povinnost obnovit činnosti neprodleně po odstranění příčiny.

Uskladňování zásob plynu je realizováno na základě písemných smluv, kdy je provozovatel zodpovědný za řádně zabezpečený a hospodárný provoz daného podzemního zásobníku plynu. Společnost provádí měření množství přebíraného a předávaného plynu, na základě kterého pak provádí fakturaci. Tyto údaje jsou rovněž zasílány operátorovi trhu a společně s bilancemi i Energetickému regulačnímu úřadu.

Pokud nedojde k přepravě plynu vlastníkem do stanovené lhůty, může být tento plyn prodán provozovatelem podzemního zásobníku jinému účastníku na daném trhu. Provozovatel podzemních zásobníků plynu se tedy nestává majitelem uskladněné komodity, ale pouze pronajímá a spravuje dané zařízení.

Obchodníci s plynem

Obchodník provádí nákup plynu v tuzemsku nebo v zahraničí a následně jej prodává účastníkům trhu s touto komoditou nebo do jiného státu. Pokud dojde k neoprávněnému odběru, má právo přerušit nebo zcela ukončit dodávky dohodnuté ve smlouvě. Od provozovatelů dodávajících plyn a od operátora trhu dostává pravidelné informace, na základě kterých provádí fakturaci svým zákazníkům.

Obchodníci mají povinnost odvádět pravidelné reporty operátorovi trhu, kdy jsou údaje o vývozech a dovozech plynu do České republiky, o počtu drobných odběratelů, kteří provedli změnu svého dodavatele. Pokud jsou plánované změny ve smlouvách se zákazníky, je nutné informovat druhou smluvní stranu a to nejméně 60 dní před provedenou změnou. Propagace poskytovaných služeb je povolená, ale cena nabízených služeb musí být konkurenceschopná.

Zákazníci

Zákazník má právo na připojení svého odběrového zařízení k síti při splnění stanovených podmínek. Po tomto připojení získá zákazník přístup do sítě a k podzemnímu zásobníku plynu. V energetických službách je zahrnuta i doprava dané komodity, kdy je cena vymezena v ceně dodávky nebo fakturována zvlášť, což se odvíjí od smluvních podmínek. Spotřebitel může z libovolných důvodů provést změnu dodavatele plynu.

Zákazník se podílí na části z adekvátních nákladů na připojení do soustavy. Spotřebitel je povinen umožnit montáž měřicího zařízení a zároveň k tomuto mechanismu umožnit přístup, pro zjištění technického stavu a sledování spotřeby. Následně se takto zjištěné informace využívají při fakturování. Při dodávání plynu zákazníkům do společné nemovitosti je odběrné plynové zařízení společné.

2 VÝVOJ A UVOLŇOVÁNÍ TRHU S ELEKTRICKOU ENERGIÍ

Vývoj v energetickém sektoru byl silně poznamenán historickým vývojem nejprve Československa a později i samostatné České republiky. V této kapitole dojde k podrobnějšímu přiblížení některých významných milníků, které se významným způsobem promítly v charakteru trhu s elektrickou energií. Jedná se hlavně o období reálného socialismu a následný přechod zpět na smíšenou ekonomiku.

2.1 Vývoj do roku 1989

Historie elektroenergetiky u nás má dlouholetou tradici srovnatelnou s vývojem v zahraničí. Po mnoha přelomových objevech docházelo na konci 18. století ke zprovoznění prvních českých elektráren a to na území Prahy. (Kubín, 2009) Díky významnému úspěchu těchto drobných elektráren došlo na začátku 19. století k výraznému růstu počtu takovýchto zařízení, což vyústilo v potřebu regulace tohoto sektoru.

Z důvodu první světové války a poválečnému oddělení Československé republiky vznikl první energetický zákon až v roce 1919. Stát si tímto právním předpisem zajistil kontrolu nad nově se rozvíjícím sektorem a zároveň tak kompenzoval ztráty zapříčiněné válkou. Cesta k elektrifikaci byla otevřená a výstavba přenosových soustav vedla k výraznému rozvoji i dalších odvětví. (Hnilica, 1946) Stát si energetickým zákonem zajistil dominantní postavení na rozvíjícím se trhu.

Období druhé světové války bylo charakteristické úpadkem ekonomiky, což se také výrazně projevilo v energetickém sektoru. Vzniklá zaostání a škody byly ještě dlouho nahrazovány. Veškerá výroba se zaměřovala na válečné potřeby a inovace se prováděly pouze v nezbytných případech. Došlo také k pozastavení výstavby distribučních sítí a to hlavně do vesnic. Města v tuto dobu už byla většinou z části elektrifikována.

V poválečném období se k moci dostala socialistická strana, která nasměrovala další fungování hospodaření na principy centrálně řízené ekonomiky. Při přechodu na jiný typ řízení národního hospodářství docházelo ke znárodnování podniků na celém území Československa. Právě tento zlom se později ukázal jako klíčový, protože energetický sektor byl následkem druhé světové války velmi zanedbaný a bylo nutné provést významné investiční zásahy státu. Po převzetí soukromých společností do státního vlastnictví dochází k jejich slučování, což vedlo ke vzniku velkých státních organizací, které spravovaly obvykle celé odvětví. Takovéto společnosti jsou označovány jako vertikální monopol. Specifikum vertikálního monopolu spočívá v propojenosti a závislosti několika článků tržního řetězce.

V klasickém tržním uspořádání je každý článek samostatný a do jisté míry nezávislý na ostatních. U tohoto monopolu je úzce propojena výroba, přenos, distribuce a prodej. Jedna společnost tedy ovládá vše až na konečného spotřebitele. Výhodu lze spatřovat v tom, že pokud nastane nějaký problém, ví zákazník, na koho se má obrátit s žádostí o nápravu. Nevýhody jsou ale převažující. Zákazník si nemůže svobodně zvolit svého dodavatele a stává se závislý. Monopolní společnost si sama libovolně stanovuje ceny nebo jí jsou nařizeny, a to takové, které neodpovídají tržním cenám. Problém zde může způsobovat i efektivnost, kdy společnost nemá žádného přímého konkurenta, což snižuje její motivaci ke snižování nákladů a inovační činnosti. Typickým příkladem mohou být společnosti působící v Československu v 70. letech minulého století, jedná se například o Český energetický závod nebo Český plynárenský podnik.

V období socialismu docházelo k výraznému rozvoji energetických soustav a to hlavně díky budování nových výroben, přenosových a distribučních soustav. V druhé polovině 50. let byl vydán v pořadí teprve druhý zákon o energetice a totožně jako u prvního energetického zákona se zaměřoval pouze na právní úpravu trhu s elektrickou energií. Československo díky své strategické pozici bylo už v době centrálně plánované ekonomiky významnou tranzitní zemí. Sovětský svaz dodával prostřednictvím plynovodů a přepravních soustav tolik žádanou komoditu jako například zemní plyn a elektrická energie do západní Evropy. I přes politické a ideové rozpory byla celá Evropa vzájemně propojena pomocí energetických sítí.

Snaha vlády o udržení nízkých cen stanovených v rámci centrálního plánu, kdy cena neodpovídala stoupajícím výrobním nákladům, vedla k několika skokovým zvýšením ceny elektrické energie a to i přes vysoké vládní dotace. Špatné stanovení ceny vycházelo z neexistujících vztahů mezi výrobcem a stanovitelem centrálního plánu.

2.2 Vývoj po roce 1989

Během vládního převratu v roce 1989 bylo rozhodnuto o návratu k demokracii a tím pádem i ke smíšené ekonomice. Po přelomovém roce bylo možné sledovat na trhu s energiemi dva dominující trendy. Bylo nutné vyřešit otázku náhrady plně kontrolovaného a řízeného sektoru s úzkým napojením na státy dnes bývalého Sovětského svazu. Došlo k uvědomění si potřeby privatizace a liberalizace trh spolu s jeho zefektivněním a restrukturalizací. Druhý trend se projevoval rostoucí spoluprací s Evropskou unií, kdy k jeho potvrzení došlo v roce 2004 vstupem České republiky do tohoto hospodářského uskupení.

Vývoj energetického trhu v porevolučním období lze rozčlenit do tří hlavních období. Nejprve bylo nutné provést restrukturalizaci velkých státních podniků tak, aby následně mohla proběhnout privatizace. Úspěšné splnění těchto dvou kroků bylo stanoveno jako jedna z podmínek pro vstup České republiky do Evropské unie, což je třetí významné období.

Restrukturalizace

Zásadním úkolem energetického sektoru bylo po dlouhém období, které bylo specifické centrálním plánováním, energetickou neefektivností a nešetrnou výrobou zaměřenou jen na několik surovin, uvést trh opět do konkurenceschopné podoby a tím se přiblížit západní Evropě. Společnosti byly převedeny ze státních organizací na akciové společnosti, i když ve většině případů zůstávaly i na dále ve vlastnictví státu.

S rostoucím počtem restrukturalizovaných podniků docházelo k poklesu finančních vstupů ze strany státu. Společnosti působící na trhu s energií byly odkázány na vlastní zdroje a případné bankovní úvěry a výpomoci. Následkem tohoto vývoje byl tlak na nárůst ceny elektřiny u konečného spotřebitele, což ale nebylo možné, protože ceny byly uměle udržovány na relativně nízké úrovni. O cenách rozhodovalo ministerstvo financí bez ohledu na výrobní a související náklady.

V roce 1990 nastalo oddělování provozovatelů distribuční soustavy elektrické energie od výroby a přenosu, kdy se z tehdejších Českých energetických závodů, a. s. odštěpili regionální poskytovatelé distribučních soustav označování jako REAS. Jednalo se o společnosti: Pražská energetická, a. s., Středočeská energetická, a. s., Jihočeská energetika, a. s., Západočeská energetika, a. s., Východočeská energetika, a. s., Jihomoravská energetika, a. s., Severočeská energetika a. s., a Severomoravská energetika, a. s. (Vlček, Černoch, 2012) Zde je patrný rozpad uměle vytvořeného horizontálního monopolu z dob reálného socialismu. Následně došlo k vyčlenění teplárenských podniků, výzkumných ústavů a vybraných elektráren menšího rozsahu od Českých energetických závodů, a.s.

Po oddělení České republiky od Slovenské republiky vchází v platnost nový zákon, který se již věnuje všem odvětví v energetickém sektoru a zároveň stanovuje podmínky státní regulace. Došlo k zrušení pevných cen v určitých oblastech, kde může dojít ke stanovení ceny pomocí tržního mechanismu. Právní úprava podporující soukromé podnikání a liberalizaci trhu umožnila lepší propojení se zahraničními soustavami a získat tak neomezený přístup do západoevropského systému.

V roce 1999 dochází k dalšímu oddělení, kdy byl od společnosti ČEZ, a.s. jako samostatná společnost vyčleněn provozovatel přenosové soustavy ČEPS, a.s., který spravuje rozsáhlou

síť určenou pro přenos elektrické energie od výrobců k distributorům nebo k významným konečným zákazníkům. Na konci 90. let se začíná poprvé cena elektrické energie přibližovat k výrobním nákladům. Postupné navyšování bylo pro spotřebitele přijatelnější než výrazný skok, který by mohl negativně ovlivnit křehkou rovnováhu v obnovovaném demokratickém systému. Proces restrukturalizace proběhl bez velkých výkyvů, během přechodu se samozřejmě vyskytly drobné problémy, které neumožnily energetickému trhu dosáhnout efektivní úrovně již v tomto prvním kroku.

Privatizace

K privatizaci hlavně velkých státních podniků docházelo od poloviny 90. let 20. století až do roku 2005. Celkový proces byl zhodnocen jako velmi neprůhledný a dosti diskutabilní a to hlavně v oblasti elektrické energie a petrochemie. Jednalo se převážně o nedodržování transparentnosti při prodeji státního majetku do soukromého vlastnictví. Z tohoto důvodu došlo k odložení privatizace významných subjektů na trhu s elektrickou energií na později, což vedlo k prodloužení celkové demonopolizace energetického sektoru. Dokončení privatizace bylo plánováno na konec roku 2001, ale bohužel nedošlo k jeho naplnění. K 1. 1. 2002 stát držel významné podíly ve společnostech – ČEZ, a.s., v jednotlivých podnicích skupiny REAS, v ČPP Transgas, a.s. atd. (Vlček, Černoch, 2012)

Množství a ceny jednotlivých nabídek potenciaálních zájemců výrazně ovlivnily přísné podmínky nastavené státem. Regulační podmínky měly vést k zamezení nepříznivých vlivů v oblasti bezpečnosti, dlouhodobé strategie nebo také v oblasti sociální. Nový majitel nemohl uskutečnit po dobu několika let žádné strategické rozhodnutí bez předchozího schválení stanoveným orgánem, což velmi omezovalo rozvoj privatizovaných podniků.

I přes veškerou snahu o privatizaci společnosti ČEZ, a.s. se ani po několika proběhlých kolech nepovedlo provést převod daného podniku do soukromého vlastnictví. Za hlavní důvody tohoto neúspěchu se považuje hlavně vysoká požadovaná cena a velmi přísně stanovené podmínky dalšího fungování společnosti. V roce 2002 vláda přehodnotila svůj postup a než aby došlo k prodeji hluboko pod požadovanou cenou, rozhodla se vyřešit situaci jiným způsobem. Stát zastoupený vládou nabídl dané společnosti své podíly ve společnostech označovaných REAS výměnou za dvoutřetinový podíl na společnosti ČEPS, a.s. Úřad pro ochranu hospodářské soutěže po zpracování všech údajů stanovil velmi přísné podmínky pro tento obchod a to tak, aby nedošlo k monopolnímu postavení společnosti ČEZ, a.s. Ačkoliv tímto krokem došlo do jisté míry k převodu daného podniku do soukromých rukou, došlo ke

zpoždění liberalizace trhu s elektrickou energií, což se negativně promítlo ve vyšších cenách elektřiny pro koncové zákazníky.

Vstup do Evropské unie

Snaha dosáhnout propojení se západní Evropou sebou přinesla i nové požadavky na charakter celého energetického odvětví. Před vstupem do Evropské unie musela Česká republika provést významné právní úpravy tak, aby byla v zákonech implementována znění směrnic dané hospodářské unie.

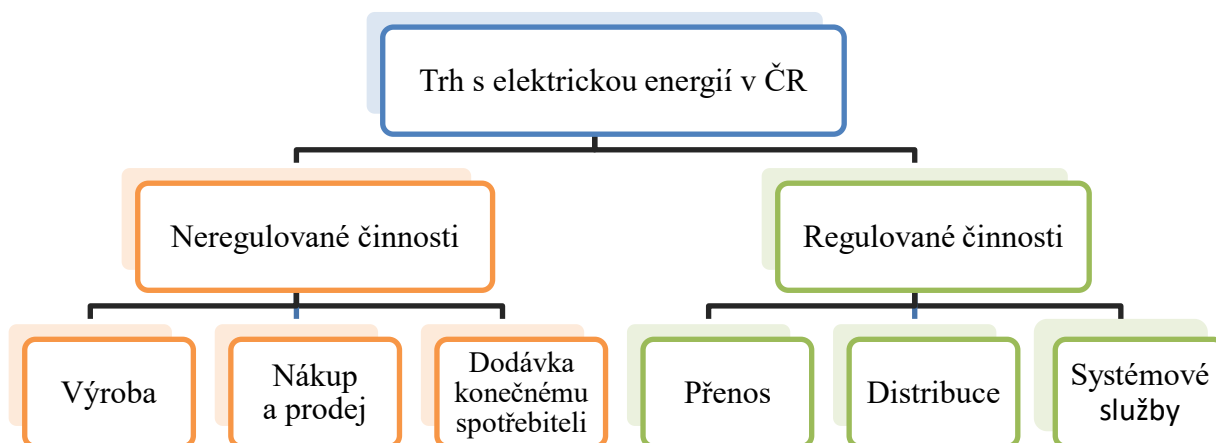
Oproti porevolučnímu období dosahovala Česká republika adekvátních cen za elektrickou energii i plyn, ale také došlo k obnově efektivnosti v oblasti energetiky. Při demonopolizaci bylo přistoupeno k oddělení provozovatelů přenosová a distribuční soustavy od dodavatelů, což výrazně přispělo k odbourání monopolistického postavení některých společností a vedlo k lepším podmínkám pro konečného zákazníka. Od 1. 1. 2006 si mohou všichni odběratelé svobodně volit, od koho budou odebírat elektrickou energii. Tato možnost byla spojena s implementací směrnice EU v roce 2000, kdy ale s ohledem na stabilitu trhu došlo k odsunutí účinnosti o 6 let. Změna dodavatele je bezplatná a současný dodavatel nemůže učinit žádné kroky k zamezení její realizace. Tato možnost výběru výrazně přispěla k transparentnosti cen a celého obchodního procesu.

Na začátku 21. století se do popředí dostává zájem o obnovitelné zdroje energie. Důvody můžeme vidět jak v lepším ekologickém smýšlení spotřebitelů a producentů, ale také v menší finanční nákladnosti při výstavbě výrobních zařízení využívající obnovitelné zdroje elektrické energie. Výrazně se na zvýšeném využívání obnovitelných zdrojů energie promítly i nepříjemné zkušenosti s jadernou energetikou v minulých letech.

3 ANALÝZA SOUČASNÉ SITUACE NA TRHU S ELEKTRICKOU ENERGIÍ

Současný stav energetického sektoru je silně ovlivněn historickým vývojem, ale také připojením České republiky k Evropské unii. V roce 2006 došlo k demonopolizaci a liberalizaci na trhu s elektrickou energií, což vedlo k několika změnám.

Aby bylo možné provést demonopolizaci energetického sektoru, bylo nutné provést oddělení činností, kde je možné stanovit cenu pomocí tržního mechanismu a kde tento způsob stanovení není vhodné využívat. Jak je patrné z obrázku č. 2, mezi činnosti podléhající hospodářské soutěži patří výroba elektrické energie, prodejní a nákupní operace s touto komoditou a její následné dodávky konečnému zákazníkovi. Tyto operace jsou upraveny smluvním vztahem jednotlivých zúčastněných stran a Energetický regulační úřad do cen takto stanovených již nezasahuje. Po vyčlenění neregulovaných činností zbyde oblast, kde je nutné v rámci zamezení vlivu přirozeného monopolu, za který jsou přenos, distribuce a systémové služby považovány, stanovit adekvátní cenu.

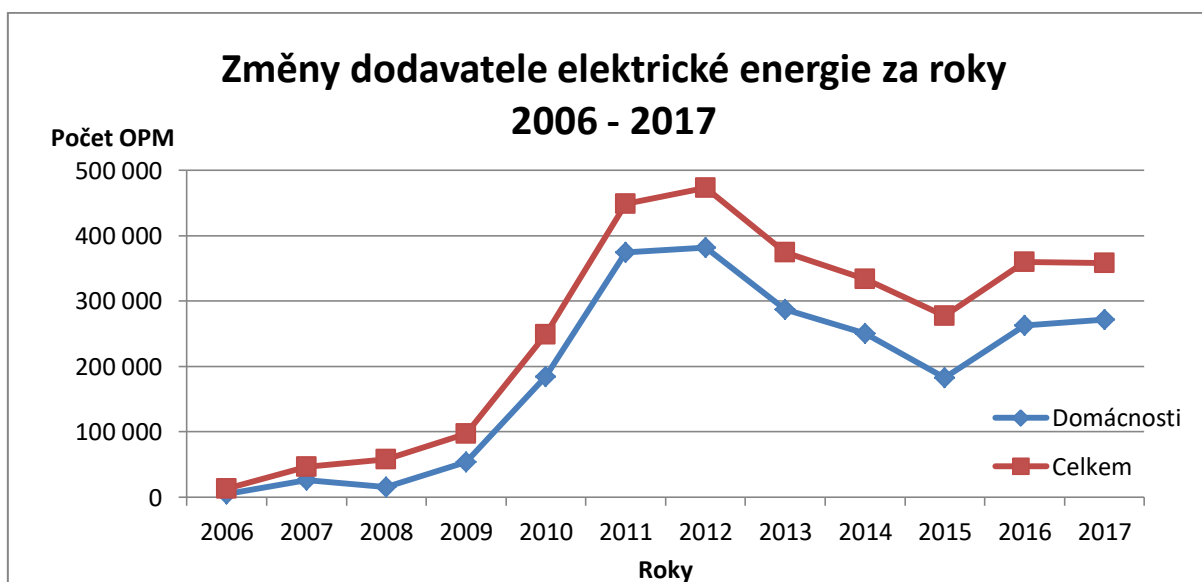
Obrázek 2: Organizace trhu s elektrickou energií v České republice

Zdroj: Vlastní zpracování podle Piska (2003)

Další výraznou změnou byl vznik práva všech konečných zákazníků na svobodnou volbu svého dodavatele elektrické energie. Koneční spotřebitelé si mohou vybírat, od koho budou elektrickou energií kupovat, ale jejich výběr je z části ovlivněn jejich velikostí. Větší společnosti si mohou zvolit nákup elektřiny přímo od výrobce, což není příliš časté

a vyžaduje to blízkost obou podniků. Další možností je burza s danou komoditou, která je v současné době dostupná už i menším spotřebitelům, kteří za tímto účelem vytvářejí speciální sdružení. Poslední možností, a domácnostmi nejvíce využívanou, je odkup elektrické energie od obchodníků zabývajících se touto činností.

Na obrázku č. 3 je znázorněn graf vývoje počtu realizovaných změn dodavatele elektrické energie za roky 2006 až 2017. Počet odběrných a předávacích míst (OPM), kde proběhla změna dodavatele má rostoucí trend do roku 2012 a poté následuje poměrně velký propad. Počáteční nezájem spotřebitelů byl zapříčiněn nízkým povědomím o možnosti provést změnu dodavatele. Po rozsáhlých reklamních kampaních a osobním prodeji v domácnostech se počet změn výrazně zvedá až do zmíněného roku 2012. Zde vstupuje v platnost nový zákon upravující podomní prodej, čímž se přerušují dosud prováděné praktiky některých společností, které se zaměřovaly převážně na starší občany a na občany s nižším vzděláním. Výsledkem této právní změny byl pokles přetrvávající až do roku 2015. Důvodem tohoto úpadku může být i doba platnosti uzavíraných smluv, kdy se obvykle setkáváme s dvouletou nebo tříletou dobou platnosti s možností dalšího pokračování. V současné době se obyvatelé běžně setkávají s dosti masivní reklamou na různé obchodníky s elektrickou energií a to ve všech běžně využívaných médiích.

Obrázek 3: Vývoj počtu změn dodavatelů elektrické energie za roky 2006 - 2017

Zdroj: Vlastní zpracování podle statistik společnosti OTE, a.s. (2018)

Graf na obrázku č 3 ukazuje, že i přes počáteční nezáměr se ke změně odhodlává stále více domácností. Za 12 let znázorněných na grafu provedlo změnu dodavatele celkem 3 087 889 subjektů a z tohoto počtu přešlo k jinému dodavateli elektrické energie 2 296 488 domácností.

Mezi další změny patří například vytvoření nových a restrukturalizace stávajících tarifních systémů, tak aby došlo k dosažení alespoň přiměřených cen elektřiny na úrovni reálných nákladů. Současnému nastavení způsobu stanovování ceny se podrobněji věnuje následující podkapitola 3.1, kde dojde k seznámení s jednotlivými složkami konečné fakturované ceny.

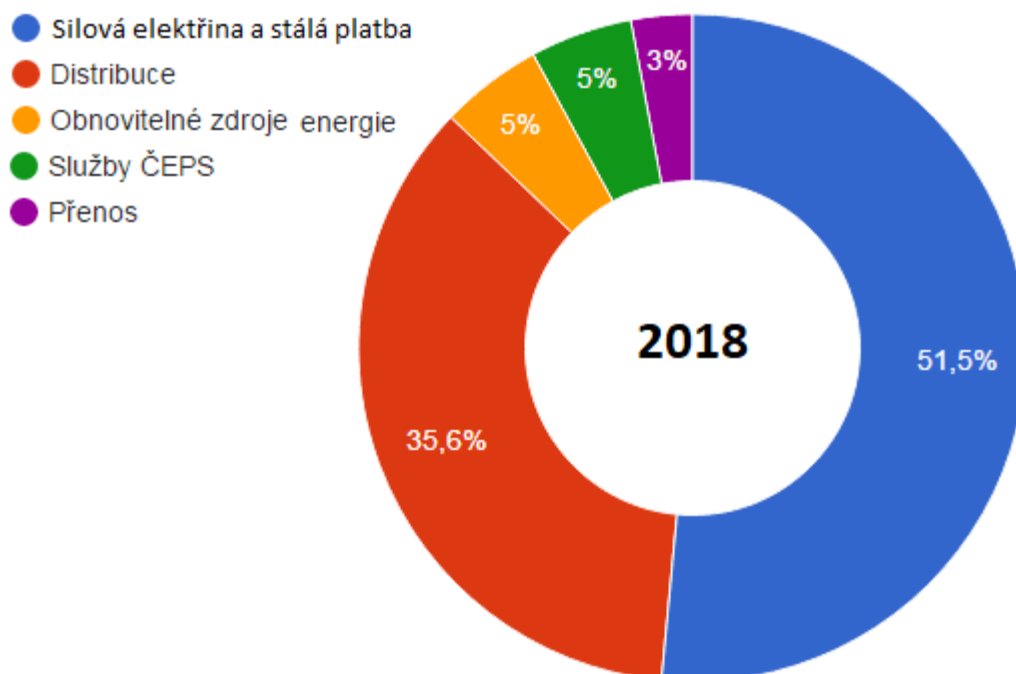
3.1 Cenová regulace

Cenová regulace na trhu s elektrickou energií je stejně jako celý energetický sektor upravena zákonem č. 458/2000 Sb. Dohled nad cenovou regulací a její správu provádí Energetický regulační úřad. Cenová regulace se projevuje tím, že v konečné fakturované ceně odběrateli jsou zahrnuty tři základní složky a to:

- regulovaná část ceny,
- neregulovaná část ceny a
- příslušné daně.

Tento princip stanovení konečné ceny elektrické energie je stejný pro všechny zákazníky, bez ohledu na to, zda využívají přímého odkupu od výrobce, burzovního obchodování nebo zprostředkování pomocí obchodníků. Rozdíl v konečné ceně je dán cenovou politikou jednotlivých dodavatelů elektrické energie.

Na obrázku č. 4 je znázorněné rozdělení jednotlivých složek ceny elektrické energie v roce 2018. Elektrická energie je zatížena dvěma základními daněmi a to daní z elektřiny a daní z přidané hodnoty. Obě tyto položky se promítají do konečné ceny, ale v obrázku č. 4 nejsou znázorněny. Vyjádřený procentní podíl je z tohoto důvodu lehce zkrácený, při zahrnutí daně z elektřiny by došlo například u silové elektřiny a stálé platby k poklesu o 0,3 %. Daň z přidané hodnoty se pojí se všemi složkami regulované i neregulované části ceny. S ohledem na svůj charakter všechny složky spadají do základní sazby 21%. Daň z elektřiny označována jako ekologická daň se platí v případě, že daná komodita není vyprodukována z obnovitelných zdrojů. Sazba daně je 28,30 Kč/MWh bez DPH. Běžný spotřebitel se tedy setkává s částkou 34,24 Kč/MWh.

Obrázek 4: Složení průměrné ceny elektrické energie v roce 2018

Zdroj: Vlastní zpracování podle Energie123.cz (2018) a ERU (2017b)

V pevně stanovené složce ceny elektřiny je zahrnuto několik složek, která slouží k pokrytí nákladů daných společností a rovněž jim garantují přiměřený zisk umožňující jejich další inovační rozvoj. Do této kategorie spadají náklady na přepravu, na distribuci, na související služby, na systémové služby poskytované společností ČEPS, a.s., na činnost operátora trhu a na podporu výkupu elektrické energie vyrobené z obnovitelných zdrojů. Výše jednotlivých složek se každý rok upravuje a zároveň je individuální pro vybrané oblasti, tak aby bylo zachováno efektivní fungování trhu. Z tohoto důvodu se uvádí průměrné zvýšení celkové regulované složky. Regulovaná část v roce 2016 tvořila přibližně 55 %, ale v roce 2018 poprvé klesá pod 50 %, což je ovlivněno rostoucí cenou elektrické energie, kdy dodavatelé nakupují komoditu draž a to se projevuje i na procentním podílu jednotlivých složek.

Každý rok ve čtvrtém čtvrtletí vydává Energetický regulační úřad své cenové rozhodnutí pro regulované ceny v oblasti elektrické energie na následující rok. Až na rok 2015, kdy došlo k průměrnému poklesu regulované části ceny elektrické energie o 3 procenta, se setkáváme s pravidelným zvyšováním v rozmezí 1 až 3 procent oproti předchozímu období. Na rok 2018 je ohlášené zvýšení pevné složky v průměru o 2,5 % a to hlavně z důvodu růstu ceny elektřiny na světovém trhu. (ERU, 2017b)

Obchodníci v minulosti mohli ovlivnit pouze asi 45 % konečné ceny, což jim nedávalo moc velký prostor pro provádění cenové politiky. V roce 2018 se poprvé dostává neregulovaná část ceny nad 50 % a pro dodavatele se tak objevují nové možnosti. Jak jich bude využito lze posoudit až v následujících letech. V neregulované části ceny jsou zahrnuty dvě položky a to cena za dodanou elektřinu a poté pevně stanovená částka za zprostředkování a zákaznický servis. Výše obou složek je určena jednotlivými prodejci pomocí tržního principu, kdy se při stanovení ceny elektrické energie vychází z ceny na energetické burze. Cenu dodávané elektrické energie si mohou koneční zákazníci zafixovat a to nejčastěji na období jednoho roku nebo dvou let. Tato fixace slouží ke zmírnění výkyvů kurzu dané komodity. V prvních dvou měsících roku 2018 kolísá kurz elektrické energie v rozmezí mezi 38 a 34 eur za MWh s mírně klesajícím trendem. Zatímco ve druhém pololetí předchozího roku docházelo ke změnám s mírně rostoucím trendem.

3.2 Regulované činnosti

Mezi regulované činnosti patří hlavně provozování přenosové soustavy, distribuční soustavy a systémové služby. Právě přenos a distribuce elektrické energie má i přes demonopolizaci celého sektoru i nadále charakter přirozeného monopolu, kdy si zákazníci nemohou vybrat, k jaké síti budou napojeni. Tento stav je důsledkem velké finanční náročnosti a neefektivnosti spojené s výstavbou nových sítí. Aby nedocházelo k poškozování konečného zákazníka provádí Energetický regulační úřad přísný dohled spojený s cenovou regulací.

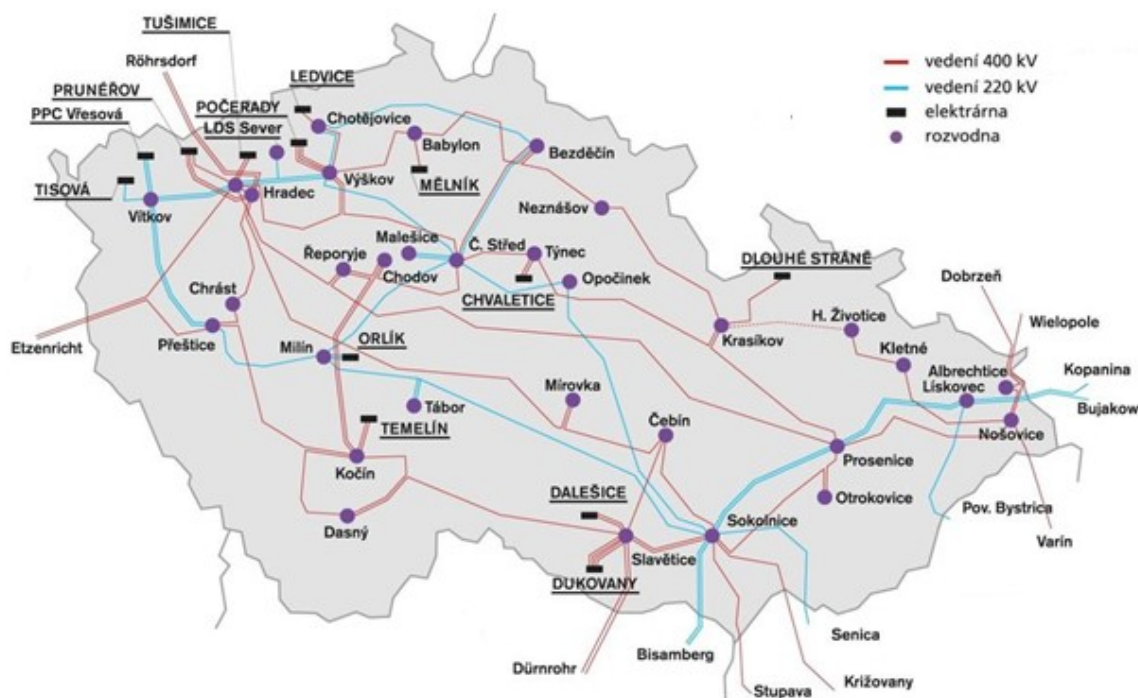
Přenos

V České republice se správou přenosové soustavy zabývá pouze jedna společnost a to ČEPS, a. s. Vznik tohoto podniku byl z velké míry zapříčiněn požadavky na liberalizaci energetického sektoru, kdy v roce 1998 došlo k vyčlenění společnosti ČEPS, a. s. z velké akciové společnosti ČEZ, a. s. Jediným akcionářem této společnosti je stát zastoupený ministerstvem průmyslu a obchodu.

Provozovatel přenosové soustavy je rovněž poskytovatelem systémových služeb, které mají za úkol zajistit kvalitní a spolehlivé dodávky elektrické energie od výrobců k distributorům. Dochází ke kontrole kvality vyrobené elektřiny, vyrovnávání výkyvů a udržování plynulého provozu. Z tohoto důvodu společnost spravuje dispečerské centrum zajišťující jak plynulý přísun elektrické energie od výrobců, tak i odběr od provozovatelů distribučních sítí.

Vize společnosti je jasně definovaná a spolu s posláním představuje podnik jako pevný a spolehlivý mezičlánek sektoru zaměřeného na elektrickou energii a to jak v České republice, tak i v rámci Evropské unie. Ve vizi je zahrnuto uspokojení přání akcionáře a to jak trvalým růstem hodnoty podniku, tak i přijatelnými výnosy z vloženého kapitálu. Je zde zamyšlení i nad postavením v rámci trhu, kdy chce podnik dosáhnout pevného postavení na trhu, při respektování transparentnosti vztahů a dodržení vysoké odborné úrovně. V poslání je zahrnuta hlavní činnost společnosti a zároveň nejčastější cíl všech podnikatelských subjektů. Plnění obou závazků je nutné sladit vzájemnou kooperací všech pracovníků.

Česká republika má poměrně hustou přenosovou soustavu, o čemž svědčí také schéma na obrázku č. 5, na kterém je znázorněno vedení o napětí 400 a 220 kV spravované společností ČEPS, a.s. Jak uvádí ČEPS, a.s. (2018) na svých internetových stránkách jako provozovatel přenosové soustavy provozuje a udržuje celkem 1909 km vedení, 42 rozveden a 75 transformátorů

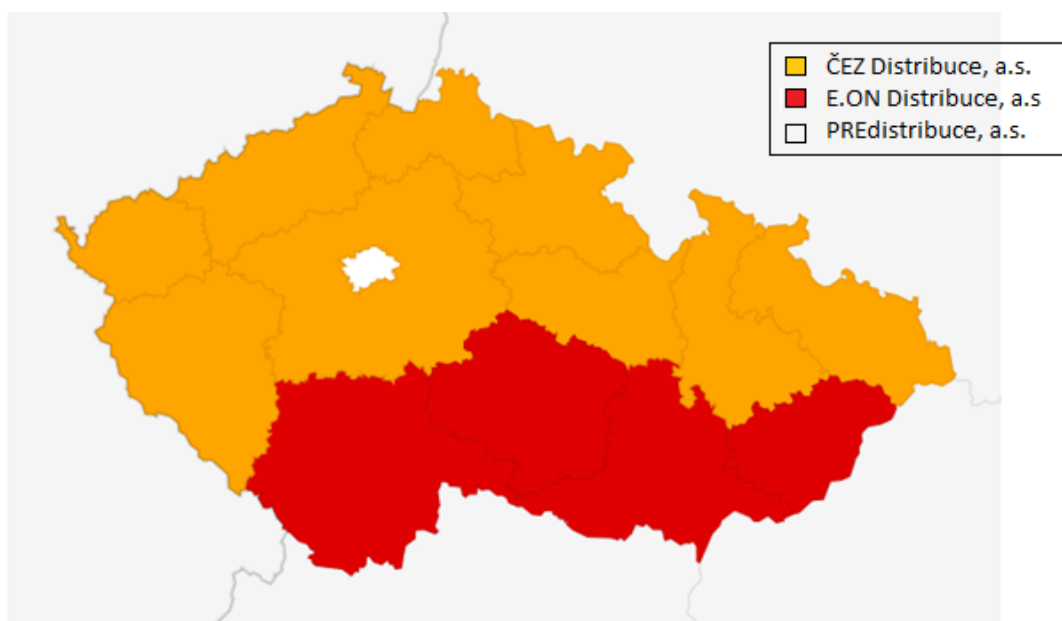
Obrázek 5: Schéma přenosové soustavy v České republice s rozdělením sítě na 400 a 220 kV

Zdroj: (Energetika, 2016)

Distribuce

V České republice působí v současné době osm velkých společností provozujících distribuční soustavu označovaných jako REAS a několik desítek drobných lokálních provozovatelů. Celkem bylo vydáno Energetickým regulačním úřadem (2018) 256 licencí na provozování této činnosti, ale některé subjekty se již této činnosti nevěnují a po uplynutí platnosti licence už nebudou žádat o její obnovení.

Na obrázku č. 6 je patrné, že jednotlivé společnosti REAS mají odlišné majoritní vlastníky svých akcií. V hlavním městě našeho státu došlo k vyčlenění dceřiné společnosti PREdistribuce, a.s. z mateřské organizace Pražská energetika, a.s. Toto oddělení bylo provedeno v roce 2005 z důvodu nutnosti oddělení distribuční činnosti od prodeje elektrické energie platné od roku 2006. Majoritním vlastníkem akcií podniků¹ působících v jižní části České republiky je společnost E. ON Distribuce, s.r.o. I tato společnost vznikla vyčleněním z akciové společnosti E. ON, a.s. Ve zbylých pěti distribučních společnostech² patří největší počet akcií českému energetickému gigantovi a to skupině ČEZ, konkrétně společnosti ČEZ Distribuce, a.s., která je provozovatelem distribuční soustavy na 62 % území České republiky. Společnost distribuovala elektrickou energii v roce 2016 do 3 625 976 odběrných a předávacích míst, z tohoto počtu bylo k distribuční soustavě připojeno 3 174 319 domácností a maloodběratelů. (ČEZ Distribuce, 2017)

Obrázek 6: Rozdělení distribučních soustav v České republice

Zdroj: Dodavatelelektriny.cz (2017)

¹ Jihočeská energetická, a.s. a Jihomoravská energetika, a.s.

² Společnosti: Západočeská energetika, a. s., Severočeská energetika, a.s., Středočeská energetická, a. s., Východočeská energetika, a. s. a Severomoravská energetika, a. s.

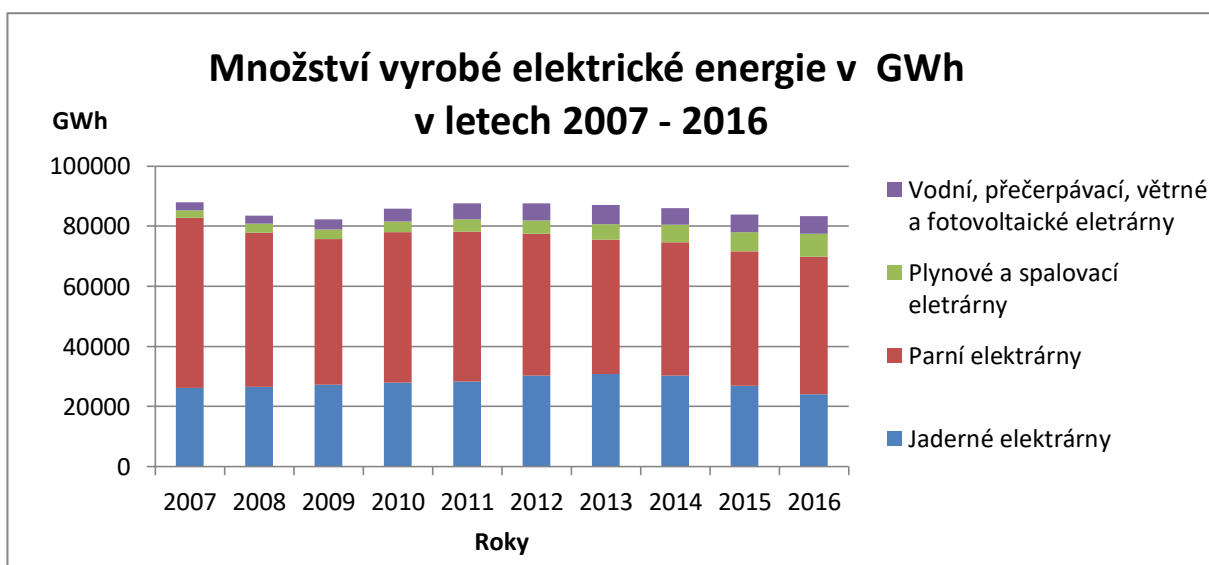
3.3 Neregulované činnosti

U neregulovaných činností mají ekonomické subjekty větší volnost, což jim umožňuje do jisté míry zasahovat do ceny elektřiny. Mohou ovlivnit přibližně 50 % konečné ceny a to díky dvou složkám – ceně odebrané elektrické energii a poplatku za její dodání. Nejprve bude přiblížen proces výroby se zaměřením na zdroje potřebné k získání energie. Následně dojde k podrobnějšímu popisu obchodu s touto komoditou.

Výroba

Výroba elektrické energie v České republice je realizována několika druhy výrobních zařízení. Jedná se hlavně o elektrárny jaderné, parní, paroplynové, plynové a spalovací, vodní, přečerpávací, větrné a fotovoltaické. Níže vložený obrázek č. 7 znázorňuje, jak se jednotlivé výroby elektrické energie podílejí na celkově vyrobeném množství elektrické energie vyjádřené v GWh během posledních deseti let. Největší podíl na množství celkově vyrobené elektrické energii mají na území České republiky parní elektrárny nyní označované také jako tepelné a to kolem 50 %. Tepelných elektráren je v České republice kolem 30, ale některé jsou odstavené nebo procházejí modernizací. Na druhém místě se umístila jaderná energetika a to i přes to, že se na území našeho státu nachází pouze dvě výroby zpracovávající jaderné palivo. Elektrárny zaměřené na využívání obnovitelných zdrojů se na vyrobeném množství elektřiny v roce 2016 podílí jen z necelých 10 %, ale jejich procentní podíl se neustále nepatrně zvyšuje, jak je patrné z obrázku č. 7, kde jsou elektrárny zaměřené na obnovitelné zdroje znázorněny fialovou barvou. S ohledem na rostoucí tendenci více využívat obnovitelné zdroje je velmi pravděpodobný další růst.

Česká republika je více zaměřena na přeměnu tuhých paliv v elektrickou energii, což je do značné míry ovlivněno geografickými podmínkami a historickým vývojem. Nejčastěji využívané palivo na výrobu elektrické energie v České republice je hnědé uhlí a jaderné palivo. Právě hnědé uhlí je považováno za největšího znečišťovatele ovzduší ze všech běžně využívaných paliv a z toho důvodu jsou dlouhodobě nastavované limity jeho těžby, tak aby docházelo k útlumu jeho využití a to nejen k přeměně na elektrickou energii.

Obrázek 7: Množství vyrobené elektrické energie v České republice v letech 2006 - 2016 v GWh rozdělené podle typu výroby

Zdroj: vlastní zpracování podle Zprávy o provozu ES ČR 2016 vydané Energetickým regulačním úřadem (2017)

Celkem je na území České republiky registrováno 26 288 výroben elektrické energie. Takto velký počet vydaných licencí na tuto činnost je ovlivněn skutečností, že i domácnosti využívající fotovoltaické konektory musejí mít oprávnění od Energetického regulačního úřadu. Nejvíce výroben se nachází v Plzeňském kraji a to konkrétně 3 218 naopak nejméně 314 jich lze najít v sousedním Karlovarském kraji. (ERU, 2018) Vliv na počet elektráren mají do značné míry hlavně přírodní podmínky, kdy se v Plzeňském kraji nachází vhodné oblasti jak pro fotovoltaické tak i vodní elektrárny.

Tabulka 2: Vývoj vyrobeného a spotřebovaného množství elektrické energie na území České republiky v TWh v letech 2007 - 2016

Rok	2007	2008	2009	2010	2011
Výroba elektřiny	88,20	83,52	82,52	85,91	87,56
Spotřeba elektřiny v tuzemsku	72,05	72,05	68,61	70,96	70,52
Rok	2012	2013	2014	2015	2016
Výroba elektřiny	87,57	87,07	86,00	83,89	83,30
Spotřeba elektřiny v tuzemsku	70,45	70,18	69,62	71,02	72,42

Pozn.: Údaje jsou uvedeny v TWh

Zdroj: Vlastní zpracování podle Zprávy o provozu ES ČR 2016 vydané Energetickým regulačním úřadem (2017)

Česká republika vyrábí více elektrické energie, než se na daném území využije ke spotřebě, což je patrné z tabulky č. 2, ve které jsou údaje o výrobě a spotřebě elektřiny za jednotlivé roky 2007 – 2016. Množství vyrobené komodity má mírně klesající trend s výraznějším propadem v letech 2008 a 2009, který byl do jisté míry zaviněn finanční krizí. Spotřeba naopak vykazuje poměrně konstantní vývoj s lehkým navýšením v letech 2015 a 2016, což je zapříčiněno výrazným růstem ekonomiky a celkovým rozvojem mnoha nejen průmyslových oblastí. Z údajů je patrné, že Česká republika je v oblasti elektrické energie plně soběstačná a vyprodukovává i určitou nadvýrobu, která je určena k exportu.

Vývoz dané komodity je dlouhodobě vyšší než dovoz elektrické energie, vzájemné saldo je tedy kladné. V roce 2016 činil rozdíl mezi dovozem a vývozem přibližně 11 TWh. (ERU, 2017) Největší export je realizován pomocí přenosové soustavy do Rakouska. Velké množství se dopravuje také do Německa a na Slovensko. Naopak dochází k importu z Polska, kde je levnější výroba díky využívání hnědého uhlí.

Obchodníci

Po otevření dříve velmi přísně řízeného trhu s elektrickou energií došlo k výraznému nárůstu obchodníků s danou komoditou. K 1. 3. 2018 bylo evidováno Energetickým regulačním úřadem celkem 389 vydaných a v dané době platných licencí na provozování dané činnosti. (ERU, 2018) Tyto ekonomické subjekty nemusí působit na celém území České republiky, ale pouze ve vymezené lokální oblasti. Celostátní působnost většinou mají větší a velké společnosti, které si mohou dovolit vyšší náklady spojené s uspokojením konečných zákazníků.

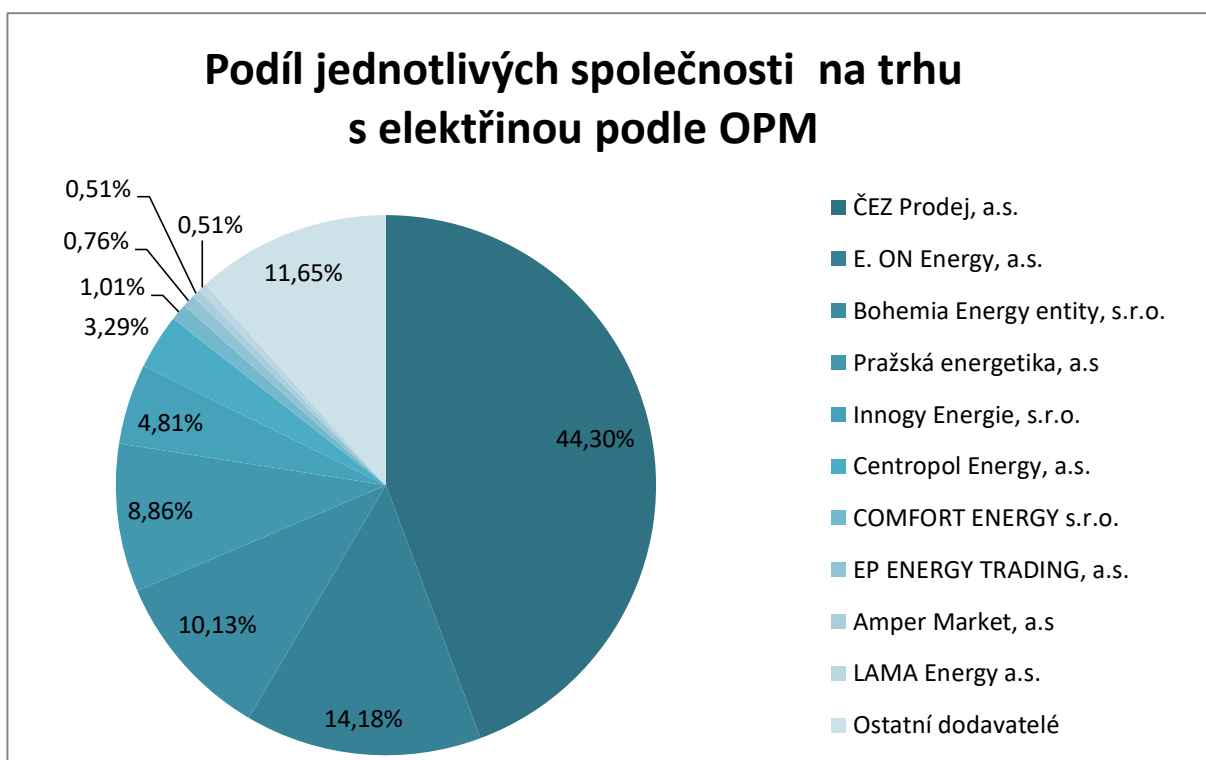
Mezi největší prodejce elektrické energie patří dodavatelské společnosti vypsané v tabulce č. 3, zobrazující deset největších obchodníků s elektrickou energií podle počtu obsluhovaných odběrných a předávacích míst. V České republice je 5,9 milionů odběrných míst registrovaných u operátora trhu a další 2 miliony OPM je registrováno v lokálních distribučních sítích. Odběrná a předávací místa jsou tvořena jak právníky, tak fyzickými osobami. Nejvíce konečných zákazníků odebrává elektrickou energii od tradičního dodavatele a to od společnosti ČEZ Prodej, a.s. Další podniky představují alternativní varianty, které jsou ale u spotřebitelů stále oblíbenější. Největší odliv zákazníků v posledních letech zaznamenává dominantní společnost ČEZ Prodej, a.s. a naopak největší zájem o své produktové balíčky zaznamenává Bohemia Energy etnity, a.s.

Tabulka 3: Nejvýznamnější dodavatelé elektrické energie v České republice v roce 2016 podle počtu obsluhovaných odběrných a předávacích míst

Obchodník s elektrickou energií	Počet odběratelů v roce 2016 (v milionech)	Podíl na trhu (v %)
ČEZ Prodej, a.s.	3,50	44,30
E. ON Energie, a.s.	1,12	14,18
Bohemia Energy entity, s.r.o.	0,80	10,13
Pražská energetika, a.s.	0,70	8,86
Innogy Energie, s.r.o.	0,38	4,81
Centropol Energy, a.s.	0,26	3,29
COMFORT ENERGY s.r.o.	0,08	1,01
EP ENERGY TRADING, a.s.	0,06	0,76
Amper Market, a.s.	0,04	0,51
LAMA Energy a.s.	0,04	0,51

Zdroj: Vlastní zpracování podle České tiskové kanceláře a výročních zpráv jednotlivých dodavatelů za rok 2016

Při stanovení tržního podílu jednotlivých obchodníků s elektrickou energií bylo vycházeno z počtu odběrných a předávacích míst využívajících jejich služby. Za nejvýznamnějšího dodavatele elektřiny, jak je patrné z obrázku č. 8 znázorňujícího procentní podíl jednotlivých dodavatelů na trhu s elektrickou energií, lze označit českou společnost ČEZ Prodej, a.s. patřící do energetické skupiny ČEZ. Její dominantní postavení je velmi významné a i přes klesající počet zákazníků dodává elektrickou energii do více jak 44 % odběrných míst. Díky konkurenčnímu prostředí, které začalo fungovat na začátku roku 2006, došlo k cenovým a strategickým změnám v politice dominantní společnosti. Dalšími významnými hráči jsou společnosti E. ON Energie, a.s., a Bohemia Energy entity, s.r.o., jejichž podíl na trhu s elektřinou přesahuje 10 %, čímž představují největší konkurenci dominantní společnosti ČEZ Prodej, a.s. Blíže se na dané dodavatele elektrické energie zaměříme v samostatné kapitole č. 5, kde bude rovněž provedeno jejich podrobnější srovnání.

Obrázek 8: Podíl jednotlivých dodavatelů na trhu s elektrickou energií v České republice podle počtu odběrných a předávacích míst

Zdroj: Vlastní zpracování podle tabulky č. 3

Obchodníci mohou nakupovat elektrickou energii a zemní plyn, které dále přeprodávají konečným odběratelům, jak přímo u výrobců pomocí bilaterálních smluv, tak i na speciálních burzách. V České republice se setkáme s dvěma typy burz, ale pro lepší přehlednost a klientský přístup jsou oba organizované trhy propojeny. Spotové trhy jsou organizovány společností OTE, a.s., která v českém energetickém sektoru vystupuje na pozici operátora trhu. Jedná se o krátkodobé operace, kdy se obchod pojí s fyzickou dodávkou realizovanou za velmi krátkou dobu, obvykle se jedná o lhůtu 24 a méně hodin před samotnou realizací dodávky.

Termínovaný trh spravuje od roku 2007 společnost POWER CENTRAL EUROPE, a.s. označována zkratkou PXE. Veškeré operace jsou realizovány v eurech a jsou uzavírány anonymně. Po uzavření obchodu už není možné danou operaci zrušit. Burza PXE má své specifické podmínky stanovující, kdo se může registrovaných obchodů zúčastnit. Termínované obchody jsou určené výhradně pro ekonomické subjekty s licenci na obchod s elektrickou energií a zemním plynem, které zde provádějí nákupy za účelem dalšího prodeje. Na burze PXE obchodují kromě českých ekonomických subjektů také subjekty zahraniční a to z celé Evropy. (PXE, 2018)

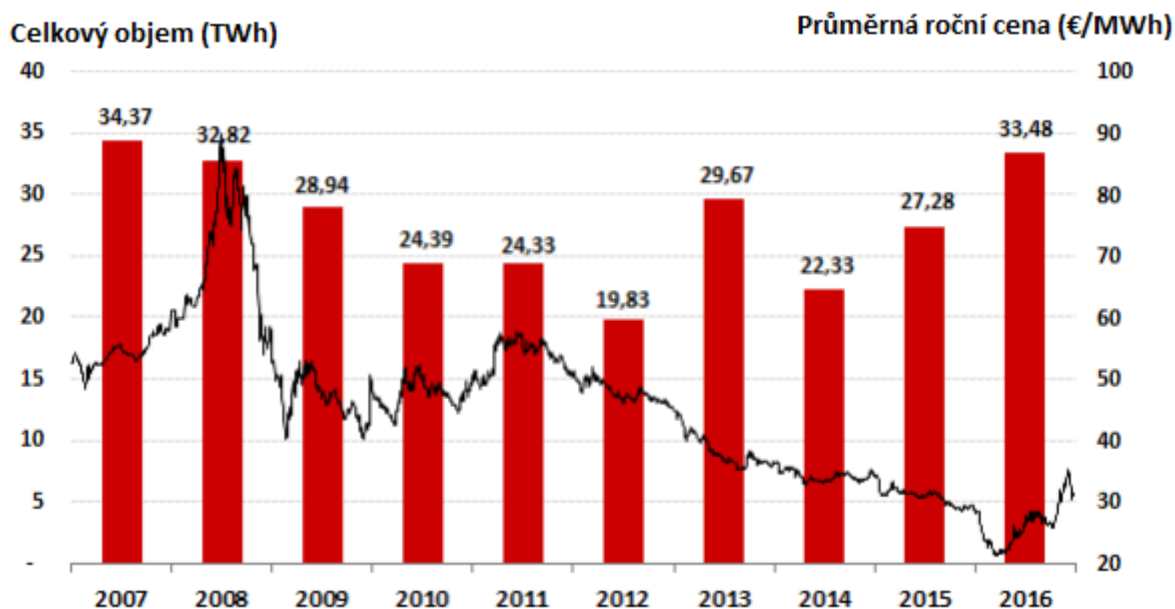
Objem realizovaných obchodů s elektrickou energií na POWER CENTRAL EUROPE, a.s. má v obou měrných jednotkách rostoucí tendenci, což je patrné z tabulky č. 4, zaznamenávající vývoj za roky 2013 – 2016. V roce 2014 nastal mírný pokles ve všech sledovaných ukazatelích zaviněný odchodem několika významných společností na jiné energetické burzy. Na tento úbytek účastníků obchodu reagovala PXE částečnou změnou podmínek pro účast na kontraktech a rozšířením své produktové řady na kontrakty s menším objemem TWh. Zavedená opatření se ukázala jako velmi dobře zvolená i realizovaná.

Tabulka 4: Objem obchodů s elektrickou energií na PXE za roky 2013 - 2016

Ukazatel	Roky			
	2013	2014	2015	2016
Objem obchodů v TWh	29,67	22,33	27,28	33,48
Objem obchodů v milionech eur	1161	788,26	874,97	970,20
Počet kontraktů	10 769	8 760	71 139	66 171

Zdroj: Vlastní zpracování podle ročních statistik POWER CENTRAL EUROPE, a.s.

Graf na obrázku č. 9 znázorňuje hned dvě různé charakteristiky trhu s elektrickou energií - celkový objem obchodů s danou komoditou a průměrnou roční cenu na energetické burze. Objem realizovaných obchodů v TWh měl od roku 2007 mírně klesající trend a to až do roku 2012, zapříčiněný častějším využíváním bilaterálních smluv mezi obchodníky a výrobci. Poté co v roce 2013 vstoupil v platnost zákon č. 165/2012 Sb. o podporovaných zdrojích energie, došlo k nárůstu množství vyrobené elektrické energie pomocí obnovitelných zdrojů, což se také projevilo na nárůstu objemu realizovaných obchodů na PXE. Pokles v následujícím roce byl ovlivněn odchodem některých účastníků dané ekonomické burzy. V letech 2015 a 2016 nastává rostoucí trend a to hlavně díky možnosti menších subjektů zúčastnit se aukčního obchodování.

Obrázek 9: Vývoj ceny a objemu zobchodované elektrické energie na PXE za období 2007 - 2016

Zdroj: Roční statistická zpráva POWER CENTRAL EUROPE, a. s 2016. (2017b)

Velký nárůst průměrné roční ceny vyjádřené v Eurech za MWh nastal v období finanční krize, kdy se objevily obavy z růstu ceny dané komodity a tak se velké množství účastníků uchýlovalo k uzavírání dlouhodobých kontraktů s fixní cenou. Jak se ukázalo v pozdějších letech, nebyly tyto obavy oprávněné a dané společnosti na tom dosti prodělaly. Klesající ceny elektrické energie jsou do jisté míry zapříčiněny tím, že výrobní společnosti mají od Energetického regulačního úřadu stanovenou náhradu, což jim umožňuje prodávat na energetické burze za cenu pod výrobními náklady. Důsledkem je poté nižší cena i pro konečné spotřebitele, ale pouze za předpokladu, že obchodník bude požadovat pouze přiměřený zisk. Po rekordním propadu ceny v roce 2015 docházelo ve velkém množství ke změnám dodavatelům, a to hlavně díky snižování cen skoro u všech obchodních subjektů zabývajících se elektrickou energií. Průměrná cena v roce 2017, která už není na grafu zachycena, byla o pár procent vyšší než v předchozím roce, což je projevím mírným zdražením regulované části cen v roce 2018.

Aukční obchod pro konečné zákazníky

Pro konečné spotřebitele organizuje RXE speciální aukce, kterých se zúčastňují sdružení založená za tímto účelem. V aukci si mohou koneční zákazníci stanovit cenu za měrnou jednotku na období jednoho roku následujícího po roku aukce. První aukční obchod o objemu 8,069 GWh byl realizován v listopadu 2014. Tabulka č. 5 znázorňuje vývoj počtu realizovaných akčních obchodů včetně jejich objemu. V roce 2015 bylo uskutečněno již 17 aukčních obchodů, kterých se ale většinou účastnili kraje, města a obce. Komerčních

odběratelů bylo jen velmi malé množství, což bylo ovlivněno jak nastavenými podmínkami pro účast na aukci, tak také menším povědomím o dané možnosti nákup elektrické energie. Přelomovým se stal následující rok, kdy se aukčních obchodů začala zúčastňovat sdružení konečných zákazníků. Počet odběrných míst se navýšil z několika desítek na tisíce, což vedlo k úsporám v mnoha domácnostech. Značný nárůst počtu konaných aukčních obchodů nastal v roce 2017, kdy bylo uzavřeno celkem 38 kontraktů, zajišťující lepší postavení konečných zákazníků. Díky úpravě podmínek, lze od roku 2017 obchodovat i kontrakty o menším objemu, což je patrné i z tabulky č. 5, kdy bylo sice uzavřeno více aukčních obchodů, ale celkový objem obchodů pokles. Za svou pětiletou existenci zprostředkovala PXE pomocí speciálních aukcí s elektrickou energií 78 aukčních obchodů o celkovém objemu 480 568 MWh elektřiny.

Tabulka 5: Vývoj aukčních obchodů s elektrickou energií na PXE za roky 2014 - 2017

Ukazatelé	Roky			
	2014	2015	2016	2017
Počet aukcí	1	17	22	38
Objem obchodů v MWh	8 069	184 848	265 559	220 092
Počet odběrných míst	-	-	6 361	6 067

Zdroj: Vlastní zpracování podle Výročních zpráv POWER CENTRAL EUROPE, a.s.

4 ANALÝZA NABÍDKY NA TRHU S ELEKTRICKOU ENERGIÍ

Při analyzování nabídky na trhu s elektrickou energií bylo při určování nejvýznamnějších dodavatelů v oblasti elektrické energie vycházeno z tabulky č. 3 uvádějící počet zákazníků jednotlivých obchodníků v roce 2016. Podrobnější analýza bude provedena u čtyř nejvýznamnějších obchodníků se zaměřením na základní charakteristiku, cenovou politiku, marketing, ale také na jejich hlavní výhody a nevýhody. V závěru kapitoly bude provedeno srovnání vybraných produktů daných podniků se zaměřením na cenu a doprovodné služby.

ČEZ Prodej, a.s.

ČEZ Prodej, a.s. je dceřinou společností energetického giganta ČEZ, a.s., který drží stoprocentní podíl v dané společnosti. Toto vyčlenění bylo nutné po té, co v roce 2006 zcela nabyl právní moc Energetický zákon z roku 2000 ve znění pozdějších předpisů, kdy už nebylo možné, aby se jedna společnost věnovala výrobě, distribuci a prodeji elektrické energie. Společnost vznikla v roce 2005 a její předmět podnikání je prodej elektrické energie a plynu. Na ČEZ Prodej, a.s. byly převedeny všechny smlouvy se zákazníky Skupiny ČEZ, čímž byla daná společnost určena jako smluvní partner pro konečné obchody. Podnik je rovněž registrovaným účastníkem pražské energetické burzy. Díky vzájemnému propojení nemůže společnost ČEZ Prodej, a.s. aktivně obchodovat s mateřskou společností, aby nedocházelo k porušení cenotvorby a transparentnosti. Z tohoto důvodu jsou obchody realizovány prostřednictvím energetických burz a to převážně s využitím PXE v Praze. (ČEZ, 2017)

ČEZ Prodej, a.s. má v současné době přibližně 3,5 milionů zákazníků, což představuje asi 44 % trhu s elektrickou energií. (ČEZ, 2017) Daná společnost má tedy výrazně dominantní postavení v dané oblasti a je největším dodavatelem elektrické energie na území České republiky. Velký počet odběrných míst využívající služby společnosti ČEZ Prodej, a.s. je do značné míry ovlivněn historickým vývojem, kdy před liberalizací trhu byla daná společnost jediným dodavatelem na území České republiky. V posledních letech má počet klientů klesající trend zapříčiněný odchodem zákazníků k jiným dodavatelům a to hlavně kvůli nižším cenám.

Vyšší ceny jsou charakteristické pro daného dodavatele elektrické energie a rovněž je právě z tohoto důvodu nejčastěji kritizován. Hendikep v této oblasti se snaží vynahradit doplňkovými službami, mezi které patří například: zákaznická centra ve větších městech, bezplatná zákaznická linka, on-line přístup ke svému odběratelskému účtu, služby ombudsmana.

Společnost nejčastěji využívá anketový model reklamy, kdy se lidí dotazuje proč zrovna ČEZ Prodej, a.s. a dotazovaní odpovídají různým hesly. Na začátku roku 2018, ale přišla změna strategie, kdy byla využita srovnávací reklama i když podle odborníků trochu nešťastným způsobem. Kampaň je zaměřená na dva ze svých největších konkurentů, kdy jsou použita tvrzení, že je ČEZ levnější než ostatní. Využitá hesla jsou: „NePREplácejte účty. ČEZ je levnější!“ a NejsmE ONi. Čez je levnější!“. (Novinky, 2018) Konkurenční podniky se brání, že se jedná pouze o srovnání jednoho produktu. S danou reklamou se mohou spotřebitelé setkat prostřednictvím billboardů, denního tisku, internetu, bannerů a sociálních sítí.

Podnik ČEZ Prodej, a.s. se zaměřuje více na segment domácností a malých podniků, kde je právě v současné době největší trend v oblasti změny dodavatele, z toho důvodu volí agresivnější reklamní kampaň. Rovněž vznikají nové produkty pro stávající i nové zákazníky, jejichž nabídka je ale časově omezená. Pokud zákazník nezažádá o nějaký specifický produkt, je mu automaticky založený produkt COMFORT s pevnou roční cenou elektrické energie. Tento základní produkt bude využit v závěrečném srovnání jednotlivých dodavatelů.

Společnost ČEZ, Prodej, a.s. spatřuje své hlavní výhody oproti konkurenci v dlouholeté tradici na českém trhu s elektřinou, ve velkém množství produktových řad a v doprovodných službách. Mezi doprovodné služby patří individuální přístup a péče k odběrateli, převzetí rizika spojeného s devizovým vývojem, elektronická fakturace, zapůjčení záložních zdrojů napájení, virtuální obchodní kancelář. (ČEZ, 2017) Naopak významnou nevýhodou lze spatřovat ve vyšších cenách.

E. ON Energie, a.s.

Společnost E. ON Energie, a.s. je součástí mezinárodního koncernu E. ON, který působí ve více než 30 zemích. Stoprocentním vlastníkem akcií E. ON Energy, a.s. je německá společnost E. ON Czech Holding AG. Analyzovaná společnost vznikla 1. 1. 2005 za účelem obchodování s elektrickou energií a zemním plynem na území České republiky.

Společnost má v současné době v oblasti elektrické energie přibližně 1,12 milionů zákazníků, což představuje asi 15 % trhu s elektrickou energií. Daná společnost sice nemá dominantní postavení, ale i přesto se jedná o velmi silného hráče v energetickém sektoru. Společnost lze označit za druhého největšího dodavatele elektrické energie na území České republiky. Počet zákazníků se stále zvyšuje, což je zapříčiněno hlavně kvalitními zákaznickými službami a přiměřenou konečnou cenou. K 1. 1. 2017 byla stanovená nová obchodní politika, kdy se nákup elektrické energie uskutečňuje ve větší míře pomocí

bilaterálních smluv. Z tohoto důvodu došlo v rámci České republiky k vyčlenění rizik, která jsou nyní řízena společností E. ON Česká republika, s.r.o. (E.ON. 2017) E. ON Energie, a.s. chce svým zákazníkům poskytovat dodávky elektrické energie za přiměřenou cenu a proto došlo k výše popsané změně obchodní politiky. Díky bilaterálním smlouvám bylo podle odhadů dosaženo lepší odkupní ceny elektřiny o několik procent. Společnost se více než na cenu, ale zaměřuje na doprovodné služby, které jsou obvykle poskytovány v rámci produktového balíčku zdarma.

Společnost se v roce 2017 zaměřila více na posílení povědomí zákazníků o své značce. S reklamou se mohli spotřebitelé setkat v televizním vysílání, na internetu, v tisku či billboardech. Propagace byla zaměřena hlavně na nový produkt Komplet elektřina, který obsahuje velké množství doprovodných služeb, jako je například bezplatná služba elektrikáře. Pro srovnání jednotlivých dodavatelů elektrické energie bude využit produkt E. ON Elektřina Klasik, ze základní řady nabízených produktů.

Hlavním cílovým segmentem jsou hlavně velcí odběratelé, kam spadají výrobci, regionální zákazníci, municipalita a zákazníci s individuálním přístupem. Tato skupina zákazníků tvoří 71 % odběratelů. Zbývajících 29 % připadá na domácnosti a drobné podnikatele. Společnost by chtěla v následujících letech zvýšit počet drobných odběratelů.

Za největší výhodu u daného dodavatele může být označováno právě rozšíření klasického produktu o doprovodné služby. Společnost E. ON Energie, a.s. poskytuje servisní služby a to nejen v oblasti elektrické energie. Velmi zajímavé pro zákazníka jsou také rostoucí možnosti využití on-line služeb přímo z pohodlí domova. Společnost také spolupracuje s různými obchodními partnery, což poskytuje zákazníkům další zvýhodnění. Za nevýhodu pak může být brán fakt, že je jen málo informačních středisek, kde se můžete osobně domluvit na vybraném produktu a vyšší ceny dodané elektrické energie

Bohemia Energy entity, s.r.o.

Společnost Bohemia Energy entity, s.r.o. vstoupila na český energetický trh v roce 2005. Jako jedna z mála společností na trhu s elektrickou energií nemá charakter akciové společnosti, ale jde o společnost s ručeným omezeným. Daný ekonomický subjekt je vlastněn dvěma majiteli, a to společnostmi MR COMMUNICATIONS, s.r.o. z České republiky, která má 30% podíl a Bohemia Energy Holding B. V z Nizozemska disponující 70% podílem. Hlavním předmětem podnikání registrovaným v Obchodním rejstříku je nákup a prodej elektrické energie a zemního plynu.

V současné době odebírá od dané společnosti elektrickou energii přibližně 0,8 milionů konečných zákazníků, což vychází na 10 % podíl na trhu s danou komoditou. Jde o největšího alternativního dodavatele na území České republiky a zároveň o třetího největšího dodavatele celkově. Rostoucí počet zákazníků svědčí o velkém potencionálu dané společnosti.

Společnost je primárně zaměřena na domácnosti a malé podniky, kterým poskytuje velmi nízkou cenu elektrické energie. Možnost velmi nízkých cen je dána vhodným kombinováním několika faktorů - velmi nízké náklady spojené s prodejem a nižší obchodní marže, která je kompenzována množstvím obchodů. Bohemia Energy entity, s.r.o. kombinuje nakupování přímo od výrobců a prostřednictvím burzy PXE, čímž si zajišťuje nízké nákupní ceny. (Bohemia Energy, 2017) Bohemia Energy entity, s.r.o. nabízí velmi širokou škálu produktů s různou garancí ceny. Pro srovnání bude využit jeden ze základních produktů a to Home Standard 24, který je konečnými zákazníky nejčastěji volen.

Poslední větší marketingová kampaň byla realizována v roce 2017. Jednalo se o sérii televizních spotů doprovázených venkovní reklamou a on-line propagací. Kampaň byla zaměřená na úsporu finančních prostředků konečných zákazníků. Hlavním heslem bylo „Peníze co nikdo nechce“.

Hlavní výhodou je bez pochyby velmi nízká cena za dodanou elektrickou energii, což je hlavně pro domácnosti velmi důležitý faktor při výběru svého dodavatele. Jasně patrnou nevýhodou jsou jen omezené doprovodné služby a malý počet poboček, kde je možný osobní kontakt s prodávajícím.

Pražská energetika, a.s.

Jedná se o jednoho z nejstarších obchodníků s elektrickou energií na území České republiky. Společnost byla založena 1. 1. 1994 a majoritní podíl v ní vlastní Pražská energetika Holding a.s. (PRE, 2018) Podnik zvolil zcela odlišnou strategii než konkurence a v době, kdy z důvodu liberalizace docházelo k vyčleňování prodeje, zvolila raději vyčlenění ostatních činností, zatímco prodej zůstal v kompetenci mateřské organizace. Jak již název napovídá, další významnou odlišností je úzké zaměření na jeden vybraný trh a to konkrétně na Prahu a okolí. Podnik sice poskytuje své produkty a služby po celé České republice, ale primárním trhem je hlavní město. Mezi odlišnosti lze zařadit i hlavní podnikatelská činnost, která je na rozdíl od třech největších dodavatelů elektrické energie zaměřená pouze na elektřinu. (PRE, 2017)

Pražská energetika, a.s. má konstantní trend počtu zákazníků a to v rozmezí od 0,6 milionů do 0,7 milionů odběratelů. Současné statistiky uvádějí 0,68 milionů zákazníků. Toto číslo

představuje sice jen 8,50% podíl na trhu s elektrickou energií, ale s ohledem na zaměření na Prahu a okolí to je velmi pěkný výsledek. Celkově je daná společnost čtvrtým největším dodavatelem elektřiny na území České republiky. Společnost provádí nákupy na burze PXE a to ve velkém objemu.

Pražská energetika, a.s. umožňuje v rámci svého specifického produktu odběr elektrické energie vyrobené pouze z obnovitelných zdrojů, což se spolu se zvyšujícím zájmem o ekologii ukazuje jako docela perspektivní oblast energetiky.

I přes snahy o cenovou optimalizaci jsou konečné ceny vyšší, než je tomu u třetího největšího dodavatele elektrické energie. Společnost se nezaměřuje primárně na cenu, ale na doprovodné služby, ekologické smýšlení odběratelů a do jisté míry i loajalitu. Doprovodné služby jsou zaměřeny hlavně na využívání on-line přístupů jak ke svému účtu, tak i ke všem důležitým informacím. Společnost má i dvě zákaznická centra strategicky rozmístěná po Praze a bezplatnou informační linku.

V oblasti marketingu využívá Pražská Energetika, a.s. hlavně lokální reklamní prostory. Poslední významnější kampaň byla realizována v roce 2016, kdy byl zahájen prodej elektrické energie vyrobené pouze pomocí obnovitelných zdrojů. Hlavní slogan zněl: „Teď se můžete přírodě podívat do očí!“ S určitou pravidelností se objevují informační reklamy na veřejných místech v Praze, ale zatím žádná nebyla mířená na celé území České republiky, což je ovlivněno již zmíněným lokálním zaměřením.

Výhoda i nevýhoda se skrývá právě v lokálním zaměření na jednu určitou oblast. Výhodou to může být při konkrétním oslovování vybraných segmentů a při volbě reklamních nosičů. Nevýhoda spočívá ve velmi omezeném počtu odběratelů v dané oblasti. Za výhodu s velkým potenciálem se dá rozhodně považovat produkt nabízející elektrickou energii vyrobenou pomocí obnovitelných zdrojů, což bude stále významnější oblast zájmu konečných zákazníků.

4.1 Srovnání nabízených produktů jednotlivých dodavatelů

Aby bylo možné provést adekvátní srovnání čtyř největších dodavatelů podle počtu konečných zákazníků, došlo nejdříve k výběru podobných produktů s uvedenými cenami aktualizovanými k 1. 1. 2018. Každou společnost zastupují nejčastěji prodávané produkty ve své standardní nebo klasické verzi. Při volbě zda využít jednotarifovou sazbu D01d nebo D02d, bylo rozhodnuto na základě charakteristik jednotlivých sazeb. Sazba D01d je určena pro domácnosti s velmi nízkou spotřebou energie a je nutné splnit stanovené podmínky. Pro účely srovnání nabízených tarifů byla využita sazba D02d, kterou využívá více jak

70 % domácností v České republice. V ceníkových tabulkách je rozdílné stanovení ceny za distribuci podle typu jističe využívaného v domácnostech. Při volbě jističe bylo vycházeno z nejčastěji využívaného typu nad 3 x 16 do 3 x 20 A včetně. Ceny v tabulce č. 6, ve které se provádí dané srovnání, jsou uváděny v Kč včetně DPH za jednu spotřebovanou MWh elektrické energie. Zvolené ceníky jsou sestavovány pro distribuční území společnosti ČEZ Distribuce, a.s.

Při srovnání jednotlivých nabídek pro základní produkt každé ze čtyř posuzovaných společností v tabulce č. 6, se projevuje do značné míry regulovaná část ceny, a to jak v distribuční části, tak i v ostatních poplatcích. Ceny u regulovaných složek jsou dosti podobné a rozcházejí se jen mírně a to hlavně v oblasti stálé platby podle jističe. Regulovaná část je ovlivněna Energetickým regulačním úřadem a při posuzování jednotlivých produktů a jejich poskytovatelů už nebude více analyzována.

Obchodní část ceny elektrické energie přesně charakterizuje jednotlivé cenové politiky vybraných společností. Nejnižší cenu za dodávku nabízí společnost Bohemia Energy entity, s.r.o. a to pouze 1 236,62 Kč/MWh. Zajímavou položkou u tohoto podniku je stálá platba, která je srovnatelná s ČEZ Prodej a.s. a to i přesto, že Bohemia Energy entity, s.r.o. poskytuje daleko méně podpůrných služeb. Společnost E. ON Energy a.s. naopak nabízí nejvyšší cenu elektrické energie a to ve srovnání s Bohemia Energy entity, s.r.o. o necelých 430 korun za jednu naměřenou MWh. Stálá platba druhého největšího dodavatele elektrické energie je i přes největší objem poskytovaných doprovodných služeb nejnižší z porovnávaných nabídek. Společnost ve svých propagačních materiálech prezentuje, že poskytované služby jsou zadarmo. Nejvíce si za služby a činnosti spojené s dodávkou elektřiny připlatí koneční spotřebitelé u Pražské energetiky, a.s. a to o více než 25 Kč/MWh oproti klientům společnosti E. ON Energy, a.s.

Při součtu obou položek obchodní části ceny elektrické energie vychází jako nejvýhodnější z cenového pohledu nabídka společnosti Bohemia Energy entity, s.r.o. Na pomyslném druhém místě se s velmi podobnou cenovou nabídkou umístily hned dvě společnosti - ČEZ Prodej a.s., který dosahuje ve všech hodnocených kritériích průměrných výsledků a Pražská energetika, a.s. kompenzující levnější dodávky elektřiny vyšší stálou platbou. Nejhůře ve srovnání dopadla společnost E. ON Energy, a.s. zaměřující se více na doprovodné služby než na samotnou cenu elektrické energie. Je velmi pravděpodobné, že v dalších letech se bude právě tímto směrem ubírat celý energetický sektor, o čemž svědčí rostoucí zájem zákazníků

o produkty dané společnosti. Danou strategii podporuje i skutečnost, že již není možné pokračovat ve snižování ceny elektrické energie jako komodity.

Tabulka 6: Srovnání cen základních produktů nabízených vybranými dodavateli elektrické energie

	Produkt	Obchodník			
		ČEZ Prodej a.s.	E. ON Energie a.s.	Bohemia Energy entity, s.r.o.	Pražská energetika, a.s.
Obchodní část ceny	Cena za dodávku elektřiny	1 467,73	1 666	1 236,62	1 442
	Stálá platba	72,60	70	72,60	95,59
Distribuční část ceny	Cena za distribuci elektřiny	1 994,67	1 994,67	1 994,67	1 994,67
	Stálá platba podle jistice	89,54	74	89,54	90,17
Ostatní poplatky	Daň z elektřiny	34,24	34,24	34,24	34,24
	Systémové služby	113,29	113,29	113,29	113,29
	Činnost OTE	6,53	6,53	6,53	6,53
	POZE	617,16	617,16	617,16	617,16
Celková cena		4 395,76	4 575,89	4 254,19	4 391,15

Pozn.: POZE – Podpora výkupu elektřiny z obnovitelných zdrojů

Zdroj: Vlastní zpracování podle ceníků jednotlivých společností platných od 1. 1. 2018

Po sečtení všech složek tvořící konečnou fakturovanou částku za odebranou elektrickou energii, dochází k utvrzení výše popsaného závěru při srovnání jednotlivých obchodních částí ceny. Nejnížší celkovou cenu nabízí u svého základního produktu společnost Bohemia Energy entity, s.r.o. V nízké konečné ceně se odráží i skutečnost, že daná firma nabízí jen omezené množství doprovodných služeb, což může mnohé zákazníky, kteří nejsou tak citliví na cenu, odradit od výběru tohoto dodavatele. Nejvyšší celkovou cenu základního produktu nabízí společnost E. ON Energy, a.s. Tato skutečnost je do velké míry kompenzována velmi zajímavými a rozmanitými doprovodnými službami jako je třeba servis elektrikáře 24 hodin denně zdarma nebo rozmanité slevy u vybraných společnostech. Největší dodavatel elektrické energie dosahuje průměrných výsledků. Z tohoto důvodu dochází také k odlivu konečných

spotřebitelů od daného obchodníka. Společnost ČEZ Prodej, a.s. se proti tomuto trendu snaží bojovat pomocí rozšíření nabízených služeb realizovaného v roce 2017. Zda bude tato strategie úspěšná, ukáže až delší časové období

Rostoucí počet konečných zákazníků u společností E. ON Energie, a.s. a Bohemia Energy entity, s.r.o. značí, že se dá trh rozdělit na několik odlišných segmentů. Lze oddělit celkem tři segmenty. Do prvního lze začlenit cenově citlivé zákazníky, kteří vyhledávají velmi nízké ceny dané komodity a to na úkor množství a kvality doprovodných služeb. Do dalšího se dají zahrnout cenově neutrální zákazníci volící střed mezi vyšší ceny za komoditu a nabízeným množstvím doprovodných služeb. Poslední skupinu tvoří odběratelé vyhledávající výhody poskytované doprovodnými službami a jsou si za to ochotni i trochu připlatit.

Na základě provedeného srovnání bych si při výběru dodavatele elektřiny zvolila společnost ČEZ Prodej, a.s. a to i přes nepříznivé dosažené výsledky. Jedná se o jistý kompromis mezi konečnou cenou a poskytovanými podpůrnými službami.

5 VÝVOJ A UVOLŇOVÁNÍ TRHU SE ZEMNÍM PLYNEM

Vývoj trhu se zemním plynem je stejně jako vývoj celého energetického sektoru úzce spojen se změnami, které proběhly na našem území během 20. století. Tato kapitola blíže představuje vývoj trhu se zemním plynem, přibližuje jeho postupné uvolňování po roce 1989 a je zakončena vstupem České republiky do Evropské unie.

5.1 Vývoj do roku 1989

Historie plynárenského sektoru se začíná psát v polovině 19. století otevřením první plynárny v Praze. Postupně docházelo k výstavbě dalších zařízení na výrobu plynu, ale nejednalo se o ucelenou soustavu. K ucelení celého sektoru došlo paradoxně až během druhé světové války, která i přes celkový úpadek ekonomiky vedla k jisté stabilizaci plynárenského sektoru. Této etapě vývoje plynárenského sektoru končící krátce po druhé světové válce, se říká éra svítiplynu. K výrobě plynu se využívala pevná paliva a to nejčastěji hnědé uhlí těžené na území Československé republiky.

Po druhé světové válce bylo zrealizováno znárodnění soukromých plynárenských výroben a byl nastaven centrální plán týkající se svítiplynu a zemního plynu. Došlo k nové výstavbě a značnému rozšíření přenosové a distribuční soustavy, což umožnilo rychlejší rozvoj většiny hospodářských odvětví. Spojením znárodněných výroben a dalších souvisejících podniků vedlo ke vzniku Československého plynárenského podniku, jehož specifickým bylo propojení výroby, přepravy a distribuce do jedné společnosti. Společnost naplňovala znaky charakteristické pro vertikální monopol, což bylo v dané době typické pro celý energetický sektor.

Za nejvýznamnější období pro trh se zemním plynem jsou označována 60. léta minulého století, kdy došlo k zahájení procesu plynofikace a zároveň se začínají přijímat dodávky zemního plynu ze zahraničí. Československo se do té doby muselo spoléhat pouze za skromné možnosti lokálních plynáren a nyní nastal velmi významný přechod z využívaného svítiplynu na dovážený zemní plyn. Naleziště zemního plynu v České republice sice byla objevena, ale díky svému lokálnímu rozsahu nemohla uspokojit poptávku po této komoditě a z toho důvodu byl do té doby využíván zemní plyn pouze okrajově. Na základě domluvy Sovětského svazu s vybranými státy západní Evropy byla realizována výstavba tranzitního plynovodu, jehož provoz byl zahájen v 70. letech. Díky svému strategickému umístění se stalo Československo významnou tranzitní zemí, což vedlo k jejímu dalšímu rozvoji v oblasti energetiky. Během plynofikace docházelo k zavádění zemního plynu do domácností.

5.2 Vývoj po roce 1989

Po významných změnách ve vládním uspořádání v roce 1989 bylo nutné nalézt způsob, jak realizovat uvolnění nejen trhu se zemním plynem, ale i s ostatními energetickými surovinami. Další vývoj plynárenského sektoru lze rozčlenit do tří z části na sebe navazujících kroků a to na restrukturalizaci, privatizaci a následný vstup České republiky do Evropské unie.

Restrukturalizace

Významným milníkem pro plynárenský sektor byl nový energetický zákon platící po rozdělení Československa na dvě samostatné republiky. Zde se poprvé pojednává o specifické úpravě právních norem vztahujících se k plynárenství. Jsou zde jasně definováni účastníci trhu i jeho regulace. Před právní účinností nového právního předpisu byla tato problematika ošetřována pouze obecnými zákony vztahujícími se k podnikání.

Monopolní postavení v oblasti výroby, dovozu, přepravy a distribuce zemního plynu měl Český plynárenský podnik, s. p., který byl převeden ze státního podniku na akciovou společnost s majoritním podílem státu. V roce 1994 bylo provedeno oddělení osmi provozovatelů distribuční soustavy, ze kterých vznikly samostatné akciové společnosti. Hlavní dopravní systém včetně sítě plynovodů a podzemních zásobníků zůstal i nadále ve vlastnictví původní společnosti, u které došlo k přejmenování na ČPP Transgas, a.s.

V porevolučním období shledala vláda jako nutnost omezit závislost tehdy již České republiky na Ruské federaci. V rámci diverzifikace došlo v roce 1997 k uzavření kontraktu na čerpání zemního plynu z Norska. Tímto krokem se Česká republika stala první a v současnosti jedinou zemí ve střední Evropě s diverzifikovaným dovozem zemního plynu. (Vlček, Černochoch, 2012) Toto vládní rozhodnutí v oblasti hospodářství se projevilo jako velmi zdařilé a to hlavně během nedávných problémů s plynovodem vedoucím přes území Ukrajiny. Po přerušení přepravy zemního plynu z Ruska nebyla Česká republika nijak omezena a dokonce mohlo dojít k přepravě dané komodity do ostatních států, které byly tímto výpadkem ohroženy více.

Privatizace

Privatizace plynárenských distribučních společností a společnosti ČPP Transgas, a.s. přejmenované na Transgas, a.s. probíhala bez větších problémů. Stát v době před privatizací držel až na výjimky stoprocentní podíly v daných plynárenských podnicích. Při prodeji se nemusel brát ohled na majetková práva drobných akcionářů, což vedlo k lepšímu stanovení jak prodejní ceny, tak i podmínek. Výjimku představovaly pouze dvě společnosti, kde byl stát

pouze minoritním vlastníkem. Jednalo se o společnosti Jihočeské plynárenské, a.s. a Pražské plynárenské, a.s. O akcie společnosti Transgas byl projeven nečekaný zájem a ve velké konkurenci se vítězem stala společnost RWE s nabídkou 133 miliard Kč, což bylo asi o 100 miliard Kč více než stanovila vláda jako minimální požadovanou cenu. (Vlček, Černocho, 2012)

Privatizace plynárenství je obecně považována za velmi úspěšnou. Převod plynárenských podniků do soukromého vlastnictví proběhl nečekaně bez velkých obtíží a je považován za úspěšný, v oblasti elektrické energie rozhodně nebylo dosaženo takových úspěchů. Je překvapivé, že liberalizace obou trhů měla zcela opačné sklony, zatímco na trhu s elektrickou energií byly pokroky jasně patrné, u trhu se zemním plynem docházelo k překvapivému zpoždění. Jedním z důvodů by mohl být větší zájem státu v oblasti elektrické energie a upozadění plynárenského sektoru.

Vstup do EU

Snaha o připojení se k vyspělejší západní Evropě vyústila vstupem České republiky do Evropské unie. Mezi požadavky patřilo i provést demonopolizaci a liberalizaci energetických trhů. Po implementaci evropských směrnic došlo k několika změnám, kdy mezi nejvýznamnější řadíme oddělení distributorů, výrobců, provozovatelů podzemních zásobníků zemního plynu a přepraveců či svobodnou volbu pro konečného zákazníka. Konečný spotřebitel si může od 1. 1. 2007 svobodně zvolit, od kterého dodavatele bude plyn odebírat. Tento krok vedl k optimalizaci ceny za poskytnutí a dopravu zemního plynu. Potřebné směrnice byly implementovány do právní normy již v roce 2000, ale z technických důvodů byla působnost odložena až na rok 2007. I nadále probíhá průběžné začleňování příslušných směrnic do energetického zákona.

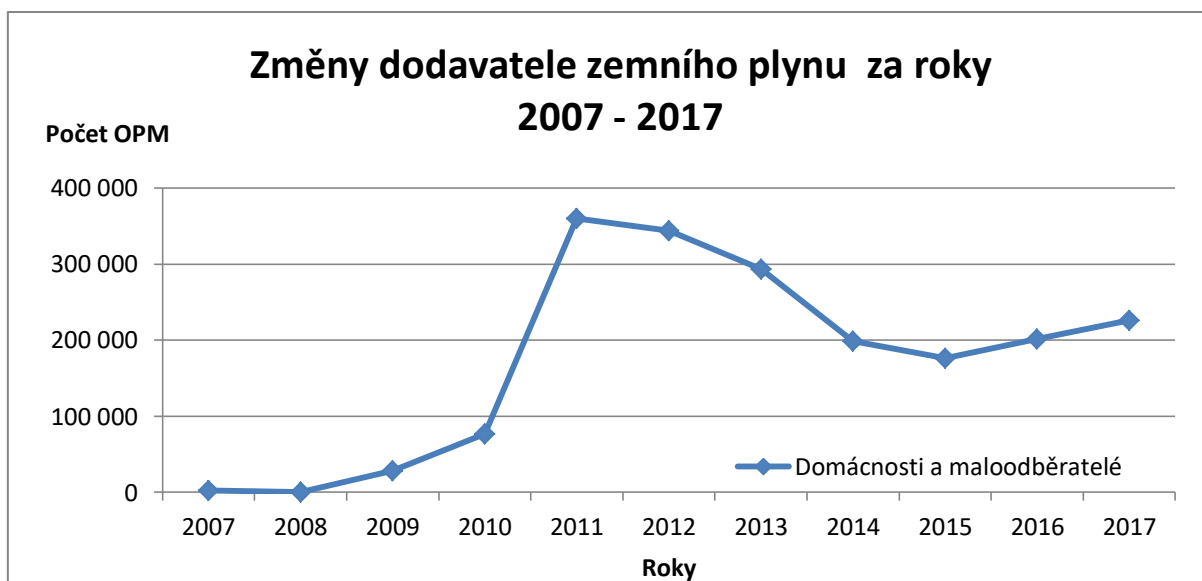
6 ANALÝZA SOUČASNÉ SITUACE NA TRHU SE ZEMNÍM PLYNEM

Po velmi pestrém historickém vývoji došlo i na trhu se zemním plynem k liberalizaci a to splatností k 1. 1. 2007. Ke zdárnému naplnění liberalizačních cílů v oblasti plynu bylo nutné implementovat změny právních předpisů, tak aby byly v souladu s EU, což vedlo ke změnám na daném trhu. Demonopolizace plynárenského sektoru měla podobný průběh jako u trhu s elektrickou energií. I zde došlo k rozdělení činností na ty, kde je možné určit cenu s využitím tržních principů a na takové operace, kde se již tento princip nedá aplikovat. Hospodářskou soutěží je ovlivněna výroba zemního plynu, prodej, nákup a skladování dané komodity a také dodávky konečnému spotřebiteli. Ceny jsou stanoveny na základě smluvně upraveného vztahu obou zúčastněných stran. Energetický regulační úřad může do stanovení cen zasahovat, pouze pokud dojde k porušení pravidel pro hospodářskou soutěž. Činnosti, kde není možné stanovit cenu pomocí trhu, mají přirozený sklon k přirozenému monopolu a z toho důvodu je cena stanovena nařízením Energetického regulačního úřadu. Omezení se týká provozovatelů přepravních a distribučních soustav.

Od roku 2007 si může každý zákazník zvolit, od kterého dodavatele zemního plynu bude danou komoditu odebírat. Do této doby měli možnost volby pouze některé subjekty jako například velké podniky a klíčové instituce. S ohledem na naleziště zemního plynu v České republice není možné až na pár výjimek nakupovat plyn přímo od výrobce. Stále oblíbenějším se stává nákup zemního plynu prostřednictvím aukcí na energetické burze, kde si mohou koneční spotřebitelé zajistit výhodnější cenu dané komodity. Daných operací se mohou zúčastňovat pouze větší organizace a z toho důvodu vznikají speciální sdružení konečných zákazníků. Domácnosti a drobní podnikatelé nejčastěji využívají možnost nákupu zemního plynu od obchodníků, kteří vystupují jako zprostředkovatelé.

Graf na obrázku č. 10 znázorňuje, jak se vyvíjel počet změn dodavatelů zemního plynu u domácností a drobných odběratelů za roky 2007 – 2017. V grafu není zaznamenán celkový počet provedených změn, protože je více jak z 95 % tvořen právě změnami domácností a konečné schéma by bylo z tohoto důvodu nezřetelné a špatně čitelné. Nejvíce operací bylo provedeno v roce 2011, kdy více jak 360 000 tisíc odběrných míst změnilo svého dodavatele. Mnoho společností dodávající zemní plyn ke konečným spotřebitelům právě v tomto období rozběhlo masivní propagační kampaně. Ty vedly k většímu zájmu spotřebitelů o změnu dodavatele a to hlavně v závislosti na velikosti finanční úspory, která mnohdy činila tisícové částky. Nastalý pokles má více důvodů, ale za hlavně lze považovat fakt, že kdo chtěl změnit dodavatele, ten daný krok již učinil. Smlouvy jsou většinou uzavírány na dobu určitou, což

znemožňuje v následujících obdobích volit jiného zprostředkovatele. V roce 2016 a 2017 se zájem o změnu opět zvyšuje, ale nejedná se o žádné dramatické navýšení, jako tomu bylo v roce 2011. Pokud změní spotřebitel v současné době dodavatele, nezíská žádnou větší finanční úsporu, ale činí tak zejména kvůli doprovodným službám.

Obrázek 10: Vývoj počtu změn dodavatele zemního plynu za roky 2007 - 2017

Zdroj: Vlastní zpracování podle statistik společnosti OTE, a.s. (2018c)

Vývoj zachycený na obrázku č. 10 je silně rozkolísaný a svědčí o počátečním nezájmu vystřídaným enormně velkým zájmem, po kterém logicky následovat propad a v současné době si počet změn dodavatele drží mírně rostoucí trend. Za zkoumaných 11 let provedlo změnu dodavatele zemního plynu celkem 1 941 938 odběrných míst, přičemž přibližně 1 907 490 změn připadá na domácnosti a maloodběratele. Může se zdát, že v porovnání se změnami dodavatele elektrické energie je počet změn malý. Při porovnání je ale nutné zohlednit počet odběrných míst, kterých je u plynu přibližně poloviční množství než u elektrické energie. Při provedení porovnání u domácností bylo zjištěno, že 40% domácností provedlo změnu dodavatele elektrické energie a 66 % domácností změnilo svého dodavatele zemního plynu během období, kdy jsou tyto operace povoleny zákonem. Domácnosti provedly více změn dodavatele zemního plynu než elektrické energie. Hlavní příčinou je již jednou zmíněná vyšší finanční úspora u plynu.

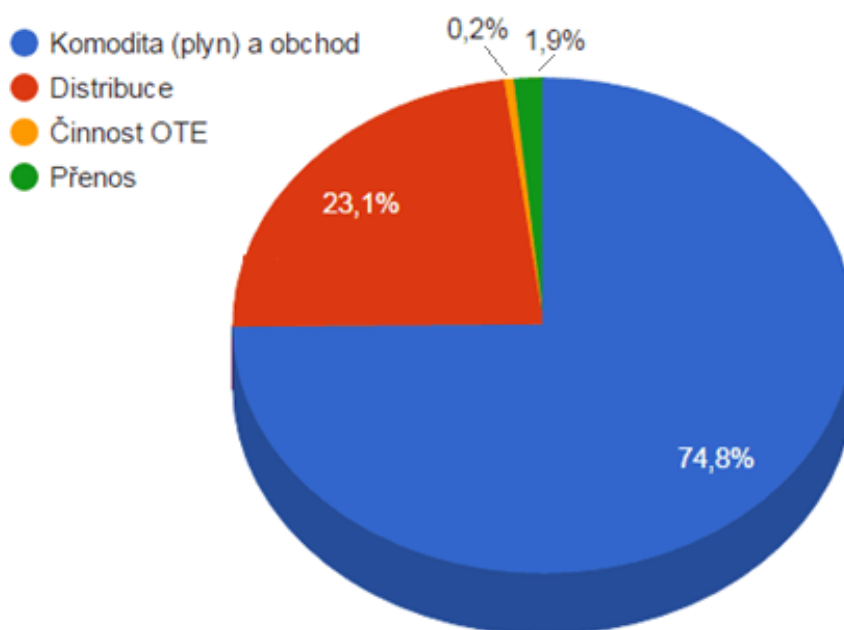
6.1 Cenová regulace

S cenovou regulací zemního plynu se setká každý odběratel bez ohledu na jeho velikost či odebrané množství zemního plynu. Stejně jako cenová regulace elektrické energie i tato problematika je upravena Energetickým zákonem, který stanovuje i příslušného regulátora –

Energetický regulační úřad. Konečná cena fakturovaná za spotřebovaný zemní plyn se skládá ze tří složek a to z:

- regulované části ceny,
- neregulované části ceny a
- příslušných daní.

V grafu na obrázku č. 11 znázorňujícím podíl jednotlivých složek ceny na cenu celkovou nejsou pro rok 2018 zachyceny příslušné daně. Daň z přidané hodnoty se váže ke všem složkám a podsložkám zasahujícím do stanovení konečné ceny. V současné době je v plynárenství sazba 21 %. Daň ze zemního plynu je v České republice zavedena od roku 2008, ale domácnosti a maloodběratelé jsou od jejího placení osvobozeni.

Obrázek 11: Složení průměrné ceny zemního plynu v roce 2018

Zdroj: Vlastní zpracování podle Energie123.cz (2018) a ERU (2017b)

Jak je patrné z výše vloženého obrázku č. 11, Energetický regulační úřad v současné době ovlivňuje přibližně 25,20 % konečné fakturované ceny, což je méně než u elektrické energie. V porovnání s předchozími obdobími je zde patrný mírný růstový trend, kdy například v roce 2016 tvořily řízené složky ceny pouze 21,87 % celkové ceny v daném období. Regulovaná část ceny slouží k pokrytí nákladů a k dosažení přiměřeného zisku společnostem působícím v oblasti činností, kde nelze stanovit cenu pomocí tržního mechanismu. Jedná se o podniky

provozující přepravní a distribuční soustavu. V této přesně dané části ceny je zahrnut i příspěvek na operátora trhu.

Pravidelně na konci roku jsou jednotlivé složky ceny upravovány a individuálně sestavovány pro dané regiony tak, aby nebylo ovlivněno efektivní fungování trhu. Energetický regulační úřad uveřejňuje v listopadu své cenové rozhodnutí na následující rok. Po výrazném zvýšení regulované složky v průměru o 7,4 % v roce 2015 se pravidelně opakuje průměrné zvýšení v rozmezí 2,5 až 3 %. Stejný trend pokračuje i v roce 2018, kdy došlo k zvýšení pevné složky v průměru o 2,8 %. Jako hlavní důvod uvádí Energetický regulační úřad mírnou zimu a nižší spotřebu zemního plynu, kdy provozovatelé distribučních společností nezískali dostatek finančních prostředků na provoz soustav a musí se jim kompenzovat vzniklá ztráta. (ERU, 2017b)

Obchodníci se zemním plynem v roce 2018 ovlivňují konečnou cenu přibližně ze 75 %, což jim dává určitý prostor pro provádění obchodní politiky. Neregulovaná část ceny se skládá ze dvou složek. První složkou je cena za odebrané množství zemního plynu uváděná za MWh. Druhá složka zahrnuje poplatek za provedení obchodu, za uskladnění plynu a za jeho přepravu. Při stanovení ceny zemního plynu vycházejí dodavatelé z cen dané komodity na burze nebo z uzavřených bilaterálních smluv.

Stejně jako ceny elektrické energie je možné provést fixaci ceny zemního plynu, s ohledem na současný vývoj se ale fixace zákazníkům nedoporučuje, protože je konečná cena dlouhodobě stabilní a to i přes vývoj na burze. V prvním čtvrtletí se cena zemního kurzu na burze pohybovala v rozmezí od 16,5 do 18,4 eur za MWh s mírně klesajícím trendem. Kurz zemního plynu má velmi výraznou sezónní složku, kdy v létě jsou jeho ceny nižší a v zimě naopak vyšší, což je dáno i jeho spotřebou, která v zimních měsících narůstá.

6.2 Regulované činnosti

Jak již bylo výše uvedeno, došlo během liberalizace trhu se zemním plynem k oddělení činnosti, kde lze stanovit cenu pomocí tržního mechanismu a kde tato metoda nelze použít. V této podkapitole dojde k analyzování regulovaných činností, kam spadá přeprava a distribuce zemního plynu.

Přeprava

NET4GAS, s.r.o. je držitelem výlučné licence pro přepravu plynu v České republice, který zajišťuje mezinárodní přepravu zemního plynu přes Českou republiku, vnitrostátní přepravu

zemního plynu obchodním partnerům na území České republiky a související obchodní a technické služby.

Společnost NET4GAS, s.r.o. byla založena 29. června 2005 pod názvem RWE Transgas Net, s.r.o., kdy došlo k vyčlenění přepravní soustavy od ostatních činností společnosti REW GAS, a.s. Aby společnost splnila právní předpisy po implementaci směrnice EU, bylo nutné v roce 2010 přejmenovat společnost, tak aby nenesla obchodní značku spojenou s obchodní činností vertikálně integrované plynárenské společnosti RWE. Vlastníkem NET4GAS je společnost NET4GAS Holdings, s.r.o., která je v držení konsorcia společností Allianz Infrastructure Czech HoldCo II S.à r.l. (50 %) a Borealis Novus Parent B.V. (50 %). (NET4GAS, 2017) Organizace je členem Českého plynárenského svazu a některých mezinárodních organizací zaměřených na problematiku spojenou se zemním plynem.

Podnik se ve své misi představuje jako významný provozovatel přepravní soustavy hrající aktivní roli v propojování evropských trhu s plynem. Posláním společnosti je nepřetržitě poskytovat spolehlivé, bezpečné a efektivní přepravní služby. Společnost klade důraz na nediskriminující a transparentní způsoby při jednání s obchodními partnery a při řešení krizových situací. Obrázek č. 12 znázorňuje přepravní soustavy a další zařízení, které jsou ve správě společnosti NET4GAS, s.r.o. Jedná se o více jak 3 800 km přepravní soustavy, tři hraniční předávací stanice, čtyři kompresní stanice a několik předávacích stanic, kde je plyn převáděn do distribučních soustav.

Obrázek 12: Přepravní soustava na území Česká republiky

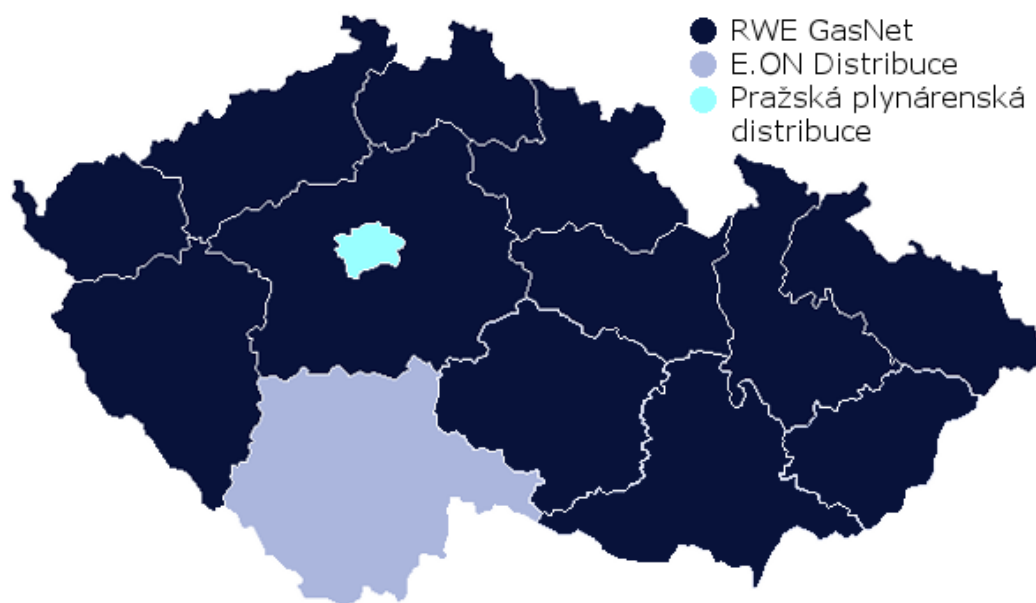
Zdroj: (NET4GAS, 2017b)

Distribuce

Na území České republiky v současné době provozuje distribuční soustavu 69 provozovatelů s platnou licencí vydanou Energetickým regulačním úřadem. Z tohoto počtu jsou tři společnosti výrazně dominantní a zbývajících 66 organizací působí jen na velmi malých lokálních územích.

Při privatizaci bylo rozděleno území České republiky na osm distribučních společností, které následně získaly soukromého vlastníka. Největším distributorem plynu je společnost GasNet, s.r.o. patřící pod Innogy Holding, a.s., který vlastní šest původních distribučních společností. Tento distributor spadající do koncernu RWE obstarává dodávky do více jak 80 % odběrných míst a spravuje 64 831 km distribučních sítí. V hlavním městě našeho státu provozuje distribuční soustavu Pražská plynárenská distribuce, a.s., která vznikla v roce 2007 vyčleněním ze společnosti Pražská plynárenská, a.s. Poslední z původních společností – Jihočeskou plynárenskou a.s. vlastní E. ON Distribuce, a.s. spadající pod mateřskou společnost E. ON, a.s.

Mapa na obrázku č. 13, znázorňuje rozdělení České republiky mezi tři největší distributory zemního plynu. Stejně jako u elektrické energie ani v oblasti zemního plynu se nemůže konečný zákazník vybrat, který distributor mu bude dodávat danou komoditu. Důvod je rovněž totožný jako u elektrické energie a to neefektivnost a vysoké finanční náklady spojené s výstavbou nových plynovodů. Na obrázku č. 13 je uvedeno ještě původní jméno společnosti GasNet, s.r.o., která ještě v roce 2016 využívala označení RWE GasNet.

Obrázek 13: Rozdělení plynových distribučních soustav v České republice

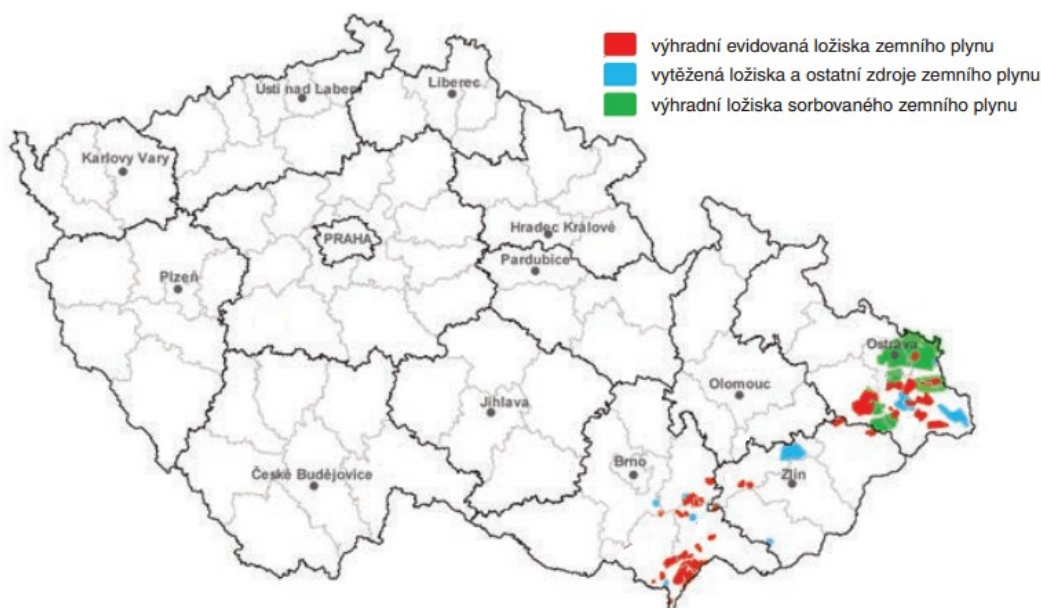
Zdroj: (Energyconsultant, 2017)

6.3 Neregulované činnost

Mírnější regulace Energetickým regulačním úřadem a stanovování ceny pomocí tržního mechanismu umožňuje vstup na trh více ekonomickým subjektům, což se projevuje hlavně u obchodu se zemním plynem. Výjimkou jsou provozovatelé podzemních zásobníků, kdy s ohledem na přísnější regulaci a velké finanční náklady spojené s výstavbou působí v této oblasti pouze čtyři společnosti. Při analyzování jednotlivých činností bude nejprve zpracována problematika výroby, poté dojde k zaměření na skladování zemního plynu v podzemních zásobnících a až na konec dojde k analýze obchodu se zemním plynem.

Výroba

Výroba zemního plynu, neboli lépe těžba zemního plynu v České republice je silně ovlivněna množstvím nalezišť na našem území. Nejvíce ložisek zemního plynu jsou v Jihomoravském a Moravskoslezském kraji. Na obrázku č. 14 jsou znázorněna místa, kde je, nebo bylo možné naleznout zemní plyn. Červeně znázorněná naleziště označují, kde se v současné době těží, nebo se bude začínat těžit. Speciální druh zemního plynu je sorbovaný zemní plyn, který se vyskytuje v uhelných dolech, zde je ale problém s jeho zpracováním a v současné době se příliš nevyužívá. Velmi omezené množství zemního plynu na našem území má vliv i na počet udělených licencí na výrobu zemního plynu. Energetický regulační úřad (2018) vydal 13 licencí na tuto činnost, z toho 7 jich bylo vydáno společností z Moravskoslezského kraje a pouze 2 licence získaly firmy zabývající se těžbou v Jihomoravském kraji.

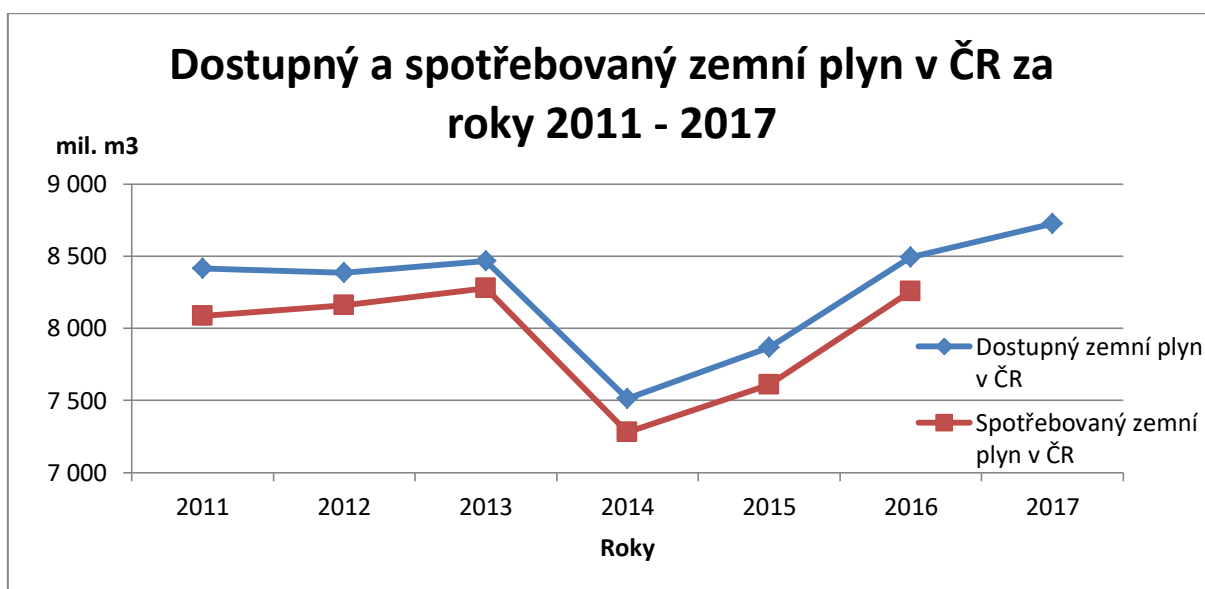

Obrázek 14: Naleziště zemního plynu na území České republiky

Zdroj: (Oenergetice, 2016)

Jak je patrné z mapy na obrázku č. 14, naleziště zemního plynu na území České republiky jsou pouze drobná a nedostačují k uspokojení celkové spotřeby na daném území. Vytěžené množství v roce 2016 postačilo k pokrytí 3 % celkové spotřeby v daném období. Česká republika není v této oblasti soběstačná a je nutné tuto strategickou surovinu dovážet ze zahraničí.

Při porovnání dostupného a spotřebovaného zemního plynu na obrázku č. 15 je patrná rezervní zásoba, pro případ nečekaného výpadku dovozu, na kterém je Česká republika závislá. V dostupném množství zemního plynu je zahrnuto vytěžené množství na našem území a množství dovezené. Na výrazný propad obou zkoumaných ukazatelů v roce 2014 mělo vliv více faktorů. Za hlavní lze považovat velmi mírnou zimu a nejasnou politickou situaci na Ukrajině. Spotřeba domácností se na celkové spotřebě zemního plynu podílela v roce 2011 více jak 30 %, ale v roce 2016 už činila pouze 28 % s mírně klesajícím trendem. Přibližně 60 % spotřeby zemního plynu připadá na průmysl a dopravu, kde hlavně u dopravy dochází k nárůstu s ohledem na rostoucí počet automobilů na LPG, což je speciálně upravený zemní plyn.

Obrázek 15: Dodávaný a spotřebovaný zemní plyn na území České republiky za roky 2011 - 2017

Zdroj: vlastní zpracování podle statistik Českého statistického úřadu za roky 2011 - 2017 a Energetického regulačního úřadu (2017c)

Dříve byl realizován v zanedbatelném množství vývoz zemního plynu do zahraničí, ale exportní operace přestaly být prováděny v roce 2015 a od té doby již nebyly obnoveny. Veškeré vytěžené množství plynu se spotřebovává na našem území. Česká republika je závislá na dovozu zkoumané komodity, což je patrné i z tabulky č. 7. Největším dovozcem

zemního plynu do České republiky je Rusko, které fyzicky dováží 100 %, ale obchodně pouze 64 %. Druhým nejvýznamnějším obchodním dovozcem je Německo. V roce 2017 vypršela platnost smlouvy s Norskem na dodávky zemního plynu, která původně představovaly přibližně 25 % dovozu, ale v posledních letech byl dovoz z této země jen minimální. V současné době platí nová smlouva umožňující čerpání zemního plynu z Norska pouze v krizových situacích.

Tabulka 7: Vývoz a dovoz zemního plynu na území České republiky za roky 2011 – 2017

Rok	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Vývoz	167	7	8	1	0	0	0
Dovoz	9 321	7 471	8 468	7 253	7 474	8 123	8 889

Pozn.: Množství uvedeno v milionech m³

Zdroj: vlastní zpracování podle statistik Českého statistického úřadu za roky 2011 - 2017

Podzemní zásobníky

Významnou roli v české plynárenské soustavě hrají podzemní zásobníky zemního plynu, kde lze skladovat velké množství dané komodity, což je značná výhoda oproti elektrické energii, která je neskladovatelná. Podzemní zásobníky zajišťují spolehlivý a nepřerušovaný provoz a to jak při omezení dodávek tak i při vyrovnávání nerovnoměrné spotřeby během roku, která je ovlivněna tím, že je zemní plyn ve velké míře využíván u konečných spotřebitelů k vytápění domů a bytů. Jak je patrné z obrázku č. 16, v prvním a čtvrtém čtvrtletí převažuje těžení, tedy čerpání zemního plynu ze zásobníků, čímž se vyrovnává zvýšená spotřeba vznikající vlivem poklesu venkovní teploty. Od dubna do října probíhá vtlačení plynu do skladovacích kapacit, tak aby vznikla dostatečná zásoba na další těžební období. Značný vliv na množství jak vtlačeného, tak i těženého plynu má cena dané komodity a také venkovní teplota.

Obrázek 16: Množství vtláčeného a těženého zemního plynu z podzemních zásobníků v roce 2017

Zdroj: vlastní zpracování podle Roční zprávy o trhu plynu 2017 (OTE, 2018c)

V České republice je v současné době v provozu 9 podzemních zásobníků zemního plynu, z toho jeden zásobník je napojen pouze na slovenskou přepravní soustavu a jeho kapacita není započítávána do skladovací kapacity České republiky. Celková kapacita v roce 2016 byla 3 076 milionů m³, což představuje asi 37 % roční spotřeby v České republice za stejné období. V tabulce na obrázku č. 17 jsou uvedeny společnosti vlastníci jednotlivé podzemní zásobníky zemního plynu v České republice. Společnost Innogy GS vlastní nejvíce skladovacích kapacit, což je dáno historickým vývojem, kdy v období privatizace získala společnost RWE, která později přešla různými transformacemi. V roce 2007 stejně jako u ostatních činností došlo k oddělení dceřiné společnosti Innogy GS, která se zabývá správou zásobníků plynu.

Provozovatel zásobníku plynu	Zásobník plynu	Skladovací kapacita [mil. m ³]
innogy GS	Háje	64
	Dolní Dunajovice	900
	Tvrdonice	535
	Lobodice	177
	Štramberk	500
	Třanovice	530
	Celkem	2 706
MND GS	Uhřice	255
Moravia GS	Dambořice	115
Česká republika celkem		3076

Obrázek 17: Přehled podzemních zásobníků plynu včetně jejich provozovatelů a skladovací kapacity

Zdroj: (ERU, 2017d)

Evropská unie ve svých směrnicih ukládá členským zemím povinnost udržovat v podzemních zásobnících zásobu zemního plynu, která v případě nouze dokáže pokrýt 20 % spotřebovaného množství v minulém roce. V České republice vykonává dohled nad plněním těchto povinných rezervních zásob Energetický regulační úřad. Plnění kapacit skladovacího zařízení funguje na principu aukce, kdy provozovatelé podzemních zásobníků plynu vypisují aukční obchody na nenaplněné skladovací kapacity a různí obchodníci s danou komoditou si pronajímají část skladovacího zařízení. Vlastník podzemního zásobníků se nestává majitelem uskladněné komodity, ale pouze pronajímá skladovací kapacity.

Obchodníci

Stejně jako pro ostatní činnosti spojené s plynem i pro jeho prodej je nutné vlastnit licenci vydanou Energetickým regulačním úřadem. V březnu bylo v evidenci vedeno 321 vydaných platných licencí pro danou činnost. (ERU, 2018) Velké množství evidovaných subjektů působí ve vymezeném regionu, celorepublikovou působnost mají obvykle velké společnosti, která spadají do velkých koncernů.

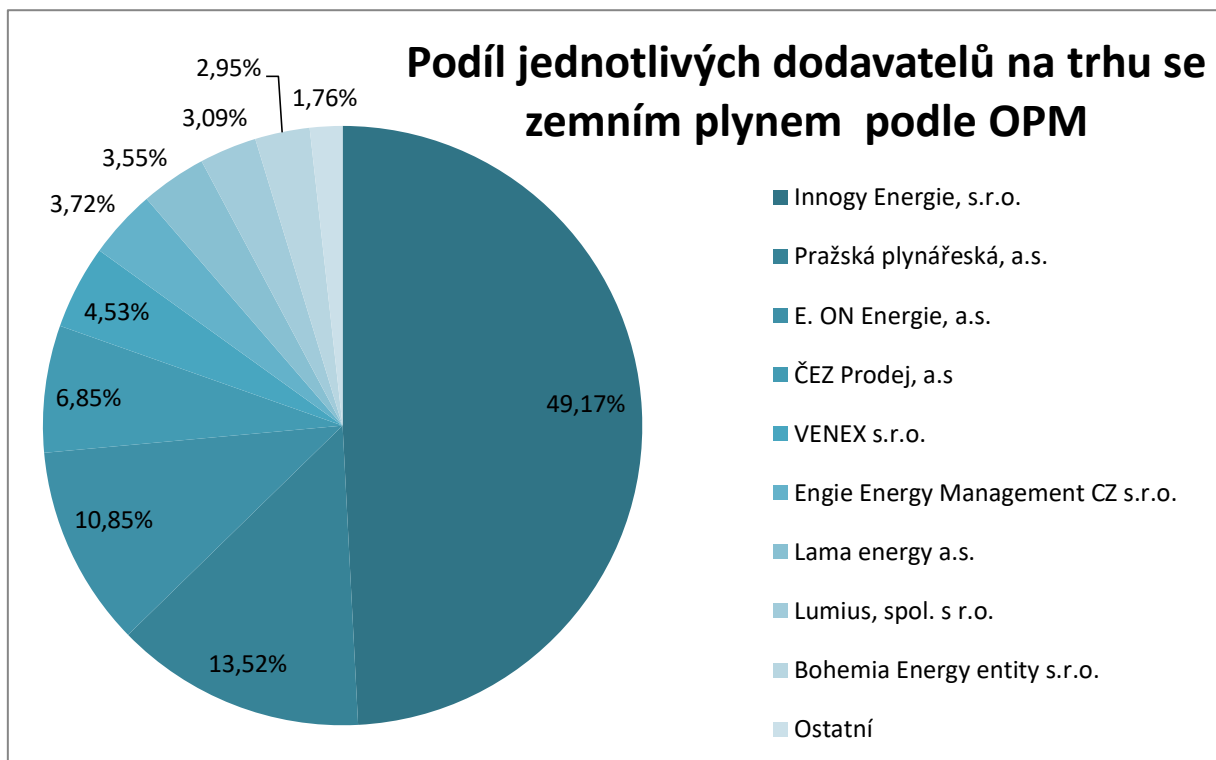
Při stanovení nejvýznamnějších prodejců zemního plynu bylo v tabulce č. 8 vycházeno z počtu obsluhovaných odběrných a předávacích míst. Na území České republiky bylo evidováno k 1. 1. 2018 celkem 2 847 043 odběrných a předávacích míst z čehož na domácnosti a maloodběratele připadá 2 632 tisíc. Nejčastěji využívaným obchodníkem se zemním plynem je Innogy Energie, s.r.o., která vznikla přeměnou ze společnosti RWE. Další společnosti jsou brány jako alternativní a setkávají se u konečných spotřebitelů se stále větší oblibou. Největšímu přílivu zákazníků se těší MND, a.s. a ČEZ Prodej, a.s. Naopak nejvíce zákazníci odcházeli od největšího dodavatele, kterému se ale podařilo v posledním období zlepšit vztah s odběrateli, což vedlo ke zmírnění klesajícího trendu v počtu konečných zákazníků.

Tabulka 8: Nejvýznamnější dodavatelé zemního plynu v České republice v roce 2016 podle počtu odběrných a předávacích míst

Obchodník se zemním plynem	Počet odběratelů v roce 2016 (v tisících)	Podíl na trhu (v %)
Innogy Energie, s.r.o.	1400	49,17
Pražská plynárenská, a.s.	385	13,52
E. ON Energie, a.s.	309	10,85
ČEZ Prodej, a.s.	195	6,85
VENEX s.r.o.	129	4,53
Engie Energy Management CZ s.r.o.	106	3,72
Lama energy a.s.	101	3,55
Lumius, spol. s r.o.	88	3,10
Bohemia Energy entity s.r.o.	84	2,95

Zdroj: Vlastní zpracování podle Energetického regulačního úřadu (2017d) a výročních zpráv jednotlivých společností za rok 2016

Během stanovování tržního podílu jednotlivých společností zabývajících se prodejem zemního plynu byl jako základ celkový počet odběrných a předávacích míst v roce 2016. Největší podíl na trhu získala společnost Innogy Energie, s.r.o. I přes velký odliv zákazníků v minulých letech si daná společnost nadále drží s téměř 50 % podílem dominantní postavení. Dalšími významnými hráči na daném trhu jsou dvě společnosti, které mají přibližně stejný procentní podíl přesahující 10 %. Jedná se o firmy Pražská plynárenská, a.s. a E. ON Energie, a.s., které totožně jako dominantní společnost patří pod stejnou mateřskou organizaci jako provozovatelé distribučních soustav na území České republiky. Velký nárůst v posledních obdobích zaznamenává společnost ČEZ Prodej, a.s., která v posledních letech výrazně zvyšuje svůj procentní podíl a stává se významnou konkurencí pro větší dodavatele zemního plynu. Podrobněji se na jednotlivé dodavatele a jejich produkty zaměřuje kapitola č. 7, kde dochází k jejich vzájemnému porovnání.

Obrázek 18: Podíl jednotlivých dodavatelů na trhu se zemním plynem v České republice podle počtu odběrných a předávacích míst

Zdroj: Vlastní zpracování podle tabulky č. 8

Zemní plyn nakupují obchodníci s danou komoditou prostřednictvím komoditních burz, jiných obchodníků nebo na speciálních komoditních burzách. Stejně jako tomu je u elektrické energie i zemní plyn lze obchodovat na spotových a termínovaných trzích. Krátkodobý trh s plynem organizuje od roku 2010 operátor trhu. V roce 2016 se na této burze zobchodovalo 2 088 GWh plynu za průměrnou cenou 15,09 EUR/MWh. Termínovaný trh je organizován společností POWER CENTRAL EUROPE, a.s.

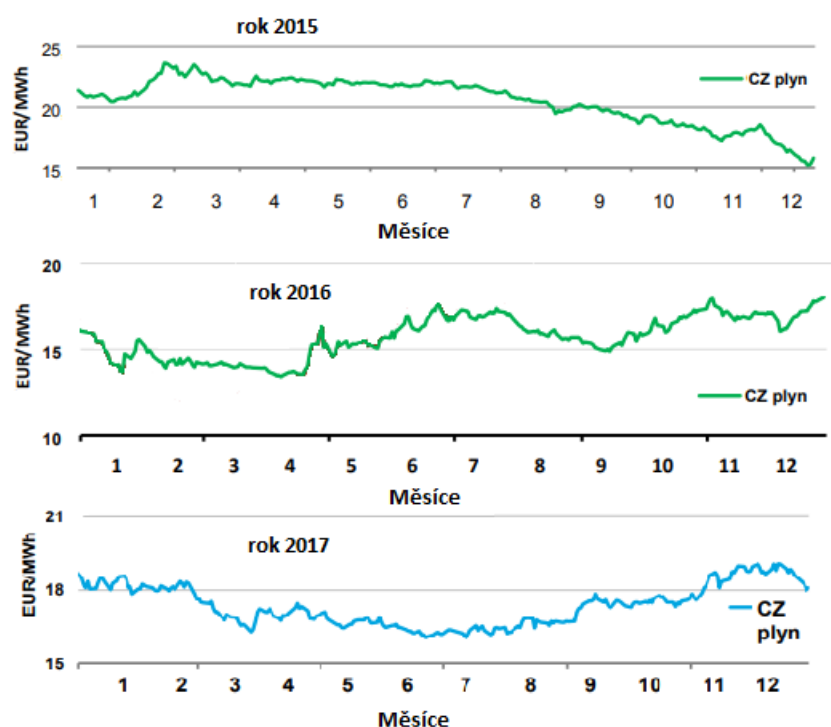
Po několik období měl objem realizovaných obchodů na termínovaném trhu se zemním plynem ustálený vývoj v rozmezí 3,1 až 3,2 TWh za rok. V roce 2017 bylo na PXE zobchodováno 4,34 TWh plynu, což je nejlepší výsledek za celou dobu existence dané burzy. V tabulce č. 9 je zachycen vývoj za poslední tři roky a to pomocí tří ukazatelů. Velmi zajímavý je propad v objemu obchodů v milionech EUR, kdy při zachování podobného objemu došlo k výraznému poklesu ceny, důvodem byl přebytek zemního plynu a také nalezení nových ložisek dané komodity. Počet kontraktů si drží konstantní trend a to i v letech, které nejsou v tabulce č. 9 zachyceny.

Tabulka 9: Objem obchodů se zemním plynem na PXE za roky 2015 - 2017

Ukazatel	Roky		
	2015	2016	2017
Objem obchodů v MWh	3 177 807	3 113 097	4 341 031
Objem obchodů v milionech EUR	61	47	79
Počet kontraktů	60569	58334	60189

Zdroj: Vlastní zpracování podle výročních zpráv POWER CENTRAL EUROPE, a.s.

Při pohledu na obrázek č. 19 je patrné, že se ceny zemního plynu od listopadu 2015 pohybují v rozmezí mezi 20 až 15 EUR/MWh. Roky 2015 a 2016 popírají klasický předpoklad a to, že při růstu spotřeby zemního plynu dochází také k růstu jeho ceny. Tento standard je patrný až v roce 2017, kdy cena plynu z hlediska dlouhodobého trendu stagnovala a reagovala pouze na sezónní výkyvy nabídky a poptávky. Na začátku roku 2017 cena zemního plynu byla 18,50 EUR/MWh a na konci roku zavírala na úrovni 18,10 EUR/MWh. Dne 22. června 2017 cena klesla na roční minimum 16,05 EUR/MWh. Ročního maxima 19,06 EUR/MWh bylo dosaženo 14. prosince 2017.(PXE, 2018c)

Obrázek 19: Vývoj ceny zemního plynu na PXE v letech 2015 - 2017

Zdroj: Vlastní zpracování podle Výročních zpráv POWER CENTRAL EUROPE, a.s.

Aukční obchod pro konečné zákazníky

Údaje uvedené v tabulce č. 10 vypovídají o poměrně velkém zájmu konečných spotřebitelů o speciální aukce organizované PXE. Na aukcích si nejčastěji zajišťují odběratelé cenu zemního plynu na následující rok popřípadě několik let dopředu. První aukční obchody se zemním plynem byly realizovány v roce 2015, kdy na straně zákazníků byly hlavně kraje, města a obce. Kromě těchto subjektů využilo aukce i několik větších komerčních subjektů. Nejvýznamnějším odběratelem roku 2015 s ohledem na celkový objem ve čtyřech po sobě jdoucích aukcích bylo Hlavní město Praha. Praha získala za výhodnou cenu roční objem dodávek zemního plynu v celkovém objemu 91 894 MWh, což představuje 35 % objemu aukčních obchodů v daném roce. Poměrně velký nárůst objemu obchodů v MWh nastal v roce 2016, kdy se uskutečnily dva aukční obchody o celkové velikosti 141 145 MWh. Během těchto dvou obchodů došlo k prodeji 40 % celkového objemu aukčních obchodů v roce 2016. Naopak rok 2017 byl charakteristický větším zájmem drobnějších odběratelů, což se projevilo větším počtem aukcí o menším objemu.

Tabulka 10: Vývoj aukčních obchodů se zemním plynem na PXE za roky 2015 - 2017

Ukazatelé	Roky		
	2015	2016	2017
Počet aukcí	14	20	32
Objem obchodů v MWh	264 758	415 614	285 916
Počet odběrných míst	-	1 372	1 110

Zdroj: Vlastní zpracování podle výročních zpráv POWER CENTRAL EUROPE, a.s.

7 ANALÝZA NABÍDKY NA TRHU SE ZEMNÍM PLYNEM

Pro analýzu nabídky na trhu se zemním plynem bylo vycházeno z tabulky č. 8, kde jsou uvedeni a seřazeni nejvýznamnější dodavatelé dané komodity podle počtu obsluhovaných odběrných míst v roce 2016. Podrobněji se tato práce zaměří na obchodníky, kteří dodávají zemní plyn do více jak 150 tisíc odběrných míst. U jednotlivých společností dojde k seznámení se základní charakteristikou, cenovou politikou, marketingem, ale také zanalyzujeme jejich hlavní výhody a nevýhody. V závěru této kapitoly dojde k porovnání základních nabízených produktů jednotlivých společností se zaměřením na cenu a doprovodné služby.

Innogy Energie, s.r.o.

Společnost Innogy Energie, s.r.o. byla založena v roce 1994 pod obchodní firmou Severočeská plynárenská, a.s. Fondem národního majetku České republiky. V roce 2009 došlo k přejmenování na RWE Energie, a.s., tak aby společnost nesla jméno koncernu RWE, který jí vlastnil. Změna právní formy byla provedena v roce 2014, kdy se z akciové společnosti stala společnost s ručením omezením. Další zásadní změna nastala v roce 2016, kdy se koncern RWE rozhodl pro změnu obchodní značky. Společnost je od té doby přejmenována na Innogy Energie, s.r.o. Hlavní činností této firmy je prodej zemního plynu a elektrické energie, kdy dosahuje lepších výsledků při prodeji zemního plynu. Jediným společníkem Innogy Energie, s.r.o. je Innogy Česká republika a.s., která ovládá i ostatní Innogy společnosti na Českém trhu a představuje mezičlánek mezi lokálními organizacemi a mezinárodním koncernem RWE. (Innogy, 2017)

Jak již bylo zmíněno, v roce 2016 došlo k realizaci rozsáhlých organizačních změn a re-brandingu značky RWE na značku Innogy. I přes počáteční nejistotu byla tato změna přijata konečnými zákazníky pozitivně, což se projevilo ve stabilizaci portfolia zákazníků. Daná změna byla podpořena masivní propagační kampaní, kdy byly zapojeny všechny marketingové kanály. V roce 2017 byla spuštěná televizní reklamní kampaň na „chytré řízení spotřeby plynu“ ve které je nejprve realizován výlet do pravěku, kde v jeskyni bydlí neandrtálci a seznamují se se zemním plynem. Následně dojde k přechodu do moderní domácnosti, kde je ukázáno, jak to je v dnešní době lehké.

Innogy Energie, s.r.o. je v současné době lídrem v oblasti prodeje zemního plynu konečným spotřebitelům, kdy dochází k pokrytí 49 % trhu. Velký počet obsluhovaných odběrných a předávacích míst je ovlivněn i historickým vývojem, kdy v době před liberalizací patřila společnost k několika málo dodavatelům působícím na českém trhu se zemním plynem.

V současné době se stejně jako ČEZ Prodej, a.s. v oblasti elektřiny potýká s problémem odlivu zákazníků ke konkurenci a to hlavně z důvodu vyšších cen nabízené komodity. Tento trend se snaží zvrátit rozšiřováním nabízeného portfolia doprovodných služeb a snížením ceny za odebrané množství MWh. Právě v této oblasti doprovodných služeb společnost zaznamenala výrazný nárůst poptávky. Jedná se například o pronájem hlásičů kouře, pojištění domácnosti, bezplatné zákaznické linky nebo energetický audit. (Innogy, 2017)

V březnu letošního roku se rozhodl německý koncern RWE prodat dceřinou společnost Innogy, pod kterou spadá i Innogy Energie, s.r.o., svému konkurentovi a to společnosti E. ON. Jako hlavní důvod prodeje je uváděn přechod našeho hlavního dodavatele zemního plynu na výrobu elektrické energie pomocí obnovitelných zdrojů. Prodej se bude týkat 77% podílu vlastněného koncernem RWE. Hodnota Innogy se odhaduje přibližně na 484 miliard Kč. Společnost E. ON by měla převést v rámci vzájemné dohody svou část zaměřenou na obnovitelné zdroje na RWE, čímž by se stal koncern RWE dominantní v oblasti obnovitelných zdrojů energie a E. ON by dosáhl významné pozice v regulované energetické síti. Návrh musí schválit správní rady a také antimonopolní a regulační orgány. Podle odborníků z agentury Reuters je tento obchod výhodnější pro E. ON, který získá výraznější postavení na trhu, zatímco RWE se bude muset potýkat s rizikovými projekty v oblasti obnovitelných zdrojů energie a také s větší konkurencí. (Hospodářské noviny, 2018)

Hlavní výhodou spatřuje společnost ve svém rozšířeném portfoliu doplňkových služeb, kterými se snaží přiblížit svým konkurentům. Právě na doprovodné služby jsou zaměřeny reklamní kampaně, což značí zacílení společnosti na zákazníky, kteří vyžadují spíše servis a kvalitu na úkor lehce vyšší ceny.

Pražská plynárenská, a.s.

Akciová společnost Pražská plynárenská byla založena v roce 1993 a v současné době je přímo ovládána společností Pražská plynárenská Holding a.s. a nepřímo hlavním městem Prahou. Jak samotný název společnosti vypovídá, jedná se spíše o lokálně zaměřenou organizaci, která sice nabízí své služby i mimo Prahu, ale primárně se zaměřuje na naše hlavní město a jeho okolí. Pražská plynárenská, a.s. při povinném oddělování činností v roce 2007

zvolila stejnou metodu jako Pražská energetika, a.s., kdy došlo k vyčlenění různých činností, ale prodej zůstal mateřské společnosti. Pražská plynárenská drží 100% majetkový podíl v pěti dceřiných organizacích³ založených v roce 2005. (Pražská plynárenská, 2017)

Pražská plynárenská, a.s., se dlouhodobě zaměřuje na budování efektivní komunikace se svými zákazníky, na nabídku kvalitních, dostupných služeb a zákaznických produktů. Společnost nabízí bezplatnou pomoc při nečekaných událostech v případě poruchy plynového nebo elektrického spotřebiče. Ve spolupráci s partnery jsou zákazníkům Pražské plynárenské, a.s., celoročně k dispozici různé doplňkové bonusy, v jejichž rámci si mohou za zvýhodněných podmínek např. pořídit nové plynové kotle či topidla, zajistit servis spotřebičů nebo zakoupit vozidla s pohonem CNG.

Na rozdíl od svých největších konkurentů nevyužívá tato společnost televizní spoty a vsází spíše na venkovní a internetovou propagaci. Poslední velká propagační akce zaměřená na celý český trh se zemním plynem proběhla v roce 2016 pod sloganem „ŽLUTÁ střídá MODROU plyn za dobrou cenu“ Tato kampaň reagovala na dlouhodobou kritiku příliš vysokých cen. Došlo k zlevnění o 11 %, čímž se přiblížila ostatním dodavatelům. V současnosti využívá Pražská plynárenská, a.s. až trochu moc dlouhý slogan, ve kterém shrnula svůj vizi. Jedná se o větu: „Silný a spolehlivý dodavatel energií nabízí levnou elektřinu a zemní plyn, zákaznický servis, osobní přístup, bonusy a slevy“ (Pražská plynárenská, 2018b) K oslovení a udržení zákazníků z primární oblasti svého působení je využívána připomínací reklama využívající venkovní propagační plochy v Praze a okolí.

Společnost se velmi angažuje v oblasti ekologie, kdy podporuje a sama také provozuje několik čerpacích stanic na speciálně upravený zemní plyn - CNG. Dále v rámci své činnosti provozuje půjčovnu vozů právě na toto speciální palivo. Jedná se ale pouze o doplňkové činnosti k činnosti hlavní.

Největší výhodou a zároveň i nevýhodou je pro společnost Pražská plynárenská, a.s. představuje právě její primární zaměření jen na jeden lokální trh. Snaha o rozšíření svých služeb na celé území České republiky vedla k získání nových zákazníků, ale pouze v nepatrném počtu, který se nedá srovnávat s objemem odběratelů na území a v okolí hlavního města. V roce 2016 došlo ke změně obchodní politiky, kdy podmětem změny byl začínající odliv zákazníků z důvodu vysokých cen zemního plynu. Výsledkem bylo výrazné snížení konečné ceny, což vedlo k ustálení počtu odběratelů.

³ Pražská plynárenská Distribuce, a.s., Pražská plynárenská Servis distribuce, a.s., Pražská plynárenská Správa majetku, a.s., Prometheus, energetické služby, a.s. a Informační služby – energetika, a.s.

E. ON Energie, a.s.

Společnost E. ON Energie, a.s. patří k významným dodavatelům nejen v oblasti zemního plynu, ale také v oblasti elektrické energie. Právě zde byla daná společnost již jednou představena. Zatímco na trhu s elektřinou poskytuje své služby asi 15 % odběratelů u plynu činní jeho podíl na daném trhu pouze asi 11 %. Celkově lze společnost označit s celkovým podílem přibližně 26 % za velmi úspěšnou na trhu s vybranými energiemi.

U elektrické energie se společnost více zaměřuje na produktovou propagaci, zatímco u trhu se zemním plynem už nedochází k takto úzkému zaměření. Energetická společnost E. ON spustila v polovině roku 2017 novou reklamní kampaň s cílem posílit povědomí o značce v České republice. Několika fázová kampaň s názvem „Budoucnost podle vašich přání“ startovala televizním spotem a postupně se přidávaly komunikační kanály online, tisk a outdoor. Reklama prezentuje zejména přesahy společnosti do odvětví budoucnosti, například chytrá řešení pro zákazníky, podporu nových technologií a udržitelné zdroje. Celou propagační kampaň provází kromě společného názvu i slogan „ Máme energii být jiní, aby skvělé věci nezůstaly jen ve vašich představách. (Marketingové noviny, 2017)

Ve své tiskové zprávě potvrdil E. ON dohodu s koncernem RWE o vzájemném obchodu, během něhož dojde ke změně majitele společnosti Innogy a úpravě majetkových vztahů v obou společnostech. E. ON také upřesnil podmínky obchodu. Do chvíle, než bude transakce dokončena, zůstávají všechny zúčastněné strany (E. ON, RWE a Innogy) samostatnými společnostmi a konkurenty. Ukončení procesu převzetí se očekává v polovině roku 2019. Převod aktivit obnovitelných zdrojů ze společnosti E. ON a Innogy do společnosti RWE by měl následovat co nejdříve poté a mohl by být dokončen do konce roku 2019. (E. ON, 2018c)

Společnost využívá stejnou obchodní politiku u všech nabízených komodit. Stejně jako u elektřiny i u zemního plynu klade větší důraz na doprovodné služby a to i na úkor lehce vyšších cen. Pro porovnání byl zvolen produkt Standard plyn, který sice nabízí méně doprovodných služeb než Komplet plyn, ale také je konečná cena za spotřebovanou MWh v průměru nižší o dvě stě korun.

Hlavní výhody jsou do jisté míry dány právě zvolenou obchodní politikou, kdy se společnost zaměřuje na široké spektrum doprovodných služeb. Mezi asi nejvyhledávanější doprovodné služby patří například: příspěvek na výměnu plynového kotle, nonstop servis, bezplatné zákaznické linky a slevy u různých smluvních společnostech. Nevýhodou může být pro cenově zaměřené zákazníky právě vyšší cena za spotřebovanou MWh.

ČEZ Prodej, a.s.

Společnost ČEZ Prodej, a.s. má dominantní postavení na trhu s elektrickou energií, kde byla tato organizace také podrobně představena. Na trhu se zemním plynem se jedná spíše o alternativního dodavatele, který se těší rostoucímu zájmu o své nabízené produkty. Po součtu jednotlivých procentních podílů na dílčích trzích lze danou společnost s celkovým podílem okolo 51 % označit za dominující společnost na trhu s vybranými energiemi.

Společnost ČEZ Prodej, a.s. jako jediná z analyzovaných společností má časově omezený horizont pro jednotlivé nabídky svých produktů. Tento systém může být pro zákazníka velmi nepřehledný. Může nastat situace, že se spotřebitel rozhodne odejít od svého dodavatele a přejít právě k ČEZ Prodej, a.s., zvolí si produkt, který mu vyhovuje, ale než stihne změna dodavatele proběhnout, daný typ smlouvy již není aktuální a nastává problém s volbou jiného, který již není tak výhodný.

Největším lákadlem na nové zákazníky jsou především nižší ceny dané komodity a poměrně široké spektrum nabízených doprovodných služeb. Významnou roli hraje i fakt, že se jedná o známou českou organizaci s bohatou historií, což mnozí zákazníci považují za známku kvality a solidnosti dané společnosti. I přesto, že spektrum doprovodných služeb není tak bohaté, nalezne zde spotřebitel například: servis plynových kotlů, finanční služby, pomoc při řešení vytápění, asistenční služby a bezplatnou telefonickou linku. (ČEZ, 2018c)

7.1 Srovnání nabízených produktů jednotlivých dodavatelů

Pro relevantní porovnání čtyř nejvýznamnějších dodavatelů určených podle počtu obsluhovaných odběrných a předávacích míst, bylo nutné sjednotit posuzované produkty. Ačkoliv všechny organizace poskytují široké spektrum produktů s různými speciálními nabídkami, pro posouzení byly zvoleny nejčastěji prodávané produkty ve své standardní nebo klasické verzi s cenami aktualizovanými k 1. 1. 2018. Při stanovování celkové ceny bylo vycházeno z průměrné roční spotřeby zemního plynu v MWh pro čtyřčlennou rodinu, která využívá plyn k vaření a vytápění bytových prostor. Ročně mají spotřebu v průměru 50 MWh, což odpovídá ceníkovému rozmezí 45 – 63 MWh, ze kterého bude vycházeno při srovnávání. V České republice do tohoto rozmezí spadá více jak polovina domácností a tak lze považovat danou mez za optimálně zvolenou. Ceny v tabulce č. 11, kde je prováděno samotné srovnání, jsou uvedeny s DPH za jednu spotřebovanou MWh zemního plynu.

Při porovnání dílčích nabídek základních produktů jednotlivých dodavatelských společností v tabulce č. 11. je patrný vliv regulované části ceny. Distribuční část ceny je ovlivněna zvoleným distribučním územím spadajícím pod společnost GasNet, s.r.o. Energetický regulační úřad stanovuje velikost regulované části pomocí rozmezí. Společnosti Innogy Energie, s.r.o. a ČEZ Prodej, a.s. zvolili maximální výši této řízené složky, zatímco zbylé dvě organizace se pohybují na minimální hranici za distribuční služby. Stálá platba za distribuci a náklady na činnost operátora jsou stejné u všech analyzovaných společností. S ohledem na regulaci daných složek ceny nebudou tyto položky v dalším posuzování podrobněji rozebírány.

Obchodní část ceny odpovídá cenovým a obchodním politikám jednotlivých společností. Nejvíce si za dodávku zemního plynu účtuje dominantní společnost Innogy Energie, s.r.o. a to o více 150 korun oproti nejlevnějšímu dodavateli, který za tuto položku účtuje pouze 882,80 Kč/MWh. U dvou největších dodavatelů podle počtu obsluhovaných odběrných a předávacích míst je výše stálé platby poměrně vyrovnaná, ale u následujících společností jsou vidět zřetelné výkyvy. Zatímco společnosti E. ON Energie, a.s. nabízí doprovodné a doplňkové služby v oblasti elektrické energie zdarma u zemního plynu si za ně její zákazníci výrazně připlatí a to o více jak 275 Kč/MWh v porovnání se společností ČEZ Prodej, a.s., která sice nemá tak obsáhlé portfolio nabízených služeb, ale i tak poskytuje poměrně velké množství výhod.

Po provedení dílčího součtu obou složek spadajících do obchodní části ceny, lze z cenového hlediska označit za nejlepšího dodavatele společnost ČEZ Prodej, a.s., u které obchodní část ceny nepřesahuje 1000 Kč/MWh. Ve středu pole se umístily dvě společnosti a to Innogy Energie, s.r.o. a Pražská plynárenská, a.s. Tyto společnosti mají hodně podobnou jak obchodní tak cenovou politiku a jediný rozdíl spočívá v jejich teritoriální orientaci. Nejhuře ve srovnání podle ceny dopadla stejně jako u elektrické energie společnost E. ON Energie, a.s., která sice nemá příliš vysokou cenu za dodávku, ale výše stálé platby je mnoho vyšší než u jejich konkurentů, což se výrazně promítlo do výše obchodní části ceny.

Po sečtení všech položek tvořící konečnou fakturovanou částku byla získána celková cena zemního plynu u jednotlivých dodavatelů za základní měrnou jednotku. Dochází zde k potvrzení závěrů uvedených při popisování obchodní části ceny a to hlavně z důvodu totožné výše regulované části ceny u všech analyzovaných dodavatelů. Nejnížší konečnou cenu zaplatí za produkt Standard zákazníci u společnosti ČEZ Prodej, a.s. a to i přes fakt, že v posledních letech došlo k výraznému rozšíření doprovodných služeb, které ale zatím

nemohou konkurovat nabídce společnosti E. ON Energie, a.s. Tato společnost poskytuje extrémně velké množství doprovodných služeb, což se výrazně projevilo také na konečné ceně, která je o dost vyšší než u ostatních konkurentů.

Tabulka 11: Srovnání cen základních produktů nabízených vybranými dodavateli zemního plynu

		Obchodník			
		Innogy Energie, s.r.o.	Pražská plynárenská, a.s.	E. ON Energie, a.s.	ČEZ Prodej, a.s.
	Produkt	Standard	Klasik	Standard	Standard
Obchodní část ceny	Cena za dodávku plynu	1 034,07	1 013,01	979,62	882,80
	Stálá platba	128,50	145,20	324,28	48,40
Distribuční část ceny	Cena za distribuci plynu	178,02	175,52	175,52	178,02
	Stálá platba	399,81	399,81	399,81	399,81
Činnost OTE		2,49	2,49	2,49	2,49
Celková cena		1 742,53	1 736,02	1 881,72	1 511,52

Zdroj: Vlastní zpracování podle ceníků jednotlivých společností platných od 1. 1. 2018

Rostoucí počet zájemců o odběr zemního plynu od společnosti ČEZ Prodej, a.s. jasně naznačuje, kudy se z největší pravděpodobností bude ubírat další vývoj na trhu. Zákazníci při výběru dodavatele často volí mezi cenou a doprovodnými službami a právě daná společnost svými produkty naplnila požadavky klientů. Na doprovodné služby se zaměřila i společnost E. ON Energie, a.s., ale počet jejích klientů je již několik let konstantní nebo vykazuje dokonce lehce klesající trend. Společnost by měla zvážit, zda nevyužije stejnou strategii jako v oblasti elektrické energie, kdy jsou vybrané služby zdarma.

Na základě výsledků získaných z provedeného porovnání bych při výběru dodavatele zemního plynu volila stejně jako u elektrické energie společnost ČEZ Prodej, a.s., která poskytuje velmi příznivé ceny doplněné poměrně velkým množstvím doprovodných služeb.

8 ZHODNOCENÍ SOUČASNÉ SITUACE NA ENERGETICKÉM TRHU

Současná situace na trhu s elektrickou energií a zemním plynem je po proběhlé demonopolizaci a liberalizaci v letech 2006 a 2007 poměrně stabilní. V průběhu změn nastaly drobné problémy, které byly v několika měsících odstraněny, a nyní již vše funguje podle platných právních předpisů. Zásahy do tohoto komplikovaného systému mohou být způsobeny změnami legislativy a to jak té české, tak i mezinárodní. Je nutné neustále sledovat energetickou politiku hospodářské a měnové unie, jejíž součástí je i Česká republika. V rámci již zmíněných změn v uspořádání daných trhů bylo provedeno oddělení jednotlivých činností, což u některých společností vedlo k zániku dominantního postavení v dílčích oblastech.

Došlo k vyčlenění činností, kde je možné řídit a spravovat společnost na základě principů hospodářské soutěže, zde dochází k neregulovanému stanovování ceny, sestavování obchodních a cenových strategií tak, aby daná společnost získala více zákazníků než její konkurenti. Jedná se hlavně o výrobu, prodej a nákup elektrické energie a zemního plynu. Druhou skupinu tvoří oblast, kde nelze zamezit působení přirozeného monopolu a to hlavně kvůli vysokým vstupním nákladům a neefektivnosti nové výstavby. Sem spadá přenos a distribuce daných komodit a ceny jsou zde stanovovány regulátorem trhu. Regulaci trhu upravuje energetický zákon, který nově zřídil několik institucí, mezi které patří Energetický regulační úřad a Operátor trhu s energiemi.

8.1 Zhodnocení současné situace na trhu s elektrickou energií

Po uvolnění trhu s elektrickou energií došlo k velmi výraznému nárůstu vydaných licencí a to hlavně na prodej elektřiny, kdy velké množství firem využilo volný vstup na daný trh. Tento nárůst vedl k většímu tlaku na cenovou optimalizaci u stávajících dodavatelů, ale také k nárůstu „pochybných“ praktik využívaných hlavně při podomním prodeji zaměřeném na starší spoluobčany a lidi s nižším vzděláním. Koneční odběratelé po počátečním nezájmu již zcela běžně využívají možnosti provést změnu svého dodavatele. K 28. 2. 2018 této možnosti využilo více jak 2 700 000 odběrných a předávacím míst, z tohoto počtu pak připadalo více jak 2 100 000 změn na domácnosti a maloodběratele.

Prísne regulovaný je hlavně přenos a distribuce elektrické energie. V České republice spravuje přenosovou soustavu zajišťující přenos elektřiny od výrobců do distribučních sítí společnost ČEPS, a.s. vlastněná státem. Na distribuci z přenosové soustavy k odběratelům se na území České republiky podílí tři společnosti, které mají mezi sebou rozdělené celé území. Největším provozovatelem distribuční soustavy je společnost ČEZ Distribuce, a.s. spadající

pod českou energetickou akciovou společností ČEZ. Na jihu země zajišťuje distribuci elektrické energie E. ON Distribuce, a.s. a na území hlavního města a okolí tuto činnost provádí PREDistribuce, a.s. Z názvů společnosti je patrné, že po provedení demonopolizace v roce 2006 došlo k vyčlenění dceřiných společností zabývajících se právě distribucí elektřiny.

Český regulační úřad eviduje velké množství udělených licencí na výrobu elektrické energie, což je dáno nutností všech subjektů využívající elektrickou energii z obnovitelných zdrojů vlastnit povolení od daného úřadu. V současné době nejsou náklady na pořízení výroben využívající právě obnovitelné zdroje k výrobě elektřiny příliš vysoké, a tak se stále více domácností přiklání k této alternativě. Nejčastěji se jedná o fotovoltaické konektory.

Na trhu s elektrickou energií je větší cenová regulace, než je tomu u druhé zkoumané komodity. Regulovaná část tvoří přibližně 50% konečné ceny, což i přes mírně klesající trend nedává velký prostor obchodníkům s elektrickou energií na realizaci cenové politiky. Společnosti si v současné době uvědomují, že již není možné snižovat cenu za dodané množství elektrické energie a tak se uchylují k jiným obchodním strategiím, kdy nejčastěji využívají doprovodných služeb nabízejících zákazníkovi jistá zvýhodnění a bonusy. Lze očekávat, že tento trend bude pokračovat i nadále a to hlavně díky velké popularitě u konečných spotřebitelů. Od roku 2014 si mohou koneční zákazníci zajistit levnější dodávky elektrické energie prostřednictvím speciálních aukčních obchodů organizovaných PXE. Obliba této varianty fixace ceny stále roste, o čemž svědčí i rostoucí počet realizovaných aukcí.

Největší tržní podíl a také dominantní postavení v oblasti prodeje elektrické energie posuzovaný podle počtu odběrných a předávacích míst má společnost ČEZ Prodej, a.s., která obsluhuje více jak 44 % zákazníků. Při srovnání nabídek jednotlivých dodavatelů dosahovala daná organizace průměrných výsledků jak v oblasti ceny, tak i v doprovodných službách. Velikost tržního podílu je do jisté míry ovlivněna i tím, že před liberalizací trhu nebylo možné, aby domácnosti a malooběratelé odebírali elektrickou energii od jiného dodavatele. Na pomyslném druhém místě je společnost E. ON Energie, a.s., jejíž tržní podíl činí 14 %, což není ve srovnání s dominantní organizací mnoho, ale i přesto lze danou instituci považovat za velmi významnou, stejně jako společnost Bohemia Energy entity, s.r.o., která má 10% podíl na trhu. Tyto dvě společnosti mají úplně odlišnou strategii, jak získat nové a udržet si stávající zákazníky. Zatímco společnost E. ON Energie, a.s. se zaměřuje intenzivně na obsáhlé portfolio doprovodných služby, které kompenzuje vyšší cenu samotné komodity,

Bohemia Energy entity, s.r.o. volí cestu velmi nízké ceny elektrické energie s minimálním množstvím doprovodnými službami. Podobný procentní podíl na trhu ukazuje, jak jsou koneční zákazníci segmentováni. Můžeme tedy určit celkem tři segmenty zákazníků a to cenově citliví zákazníci, kteří vyhledávají velmi nízkou cenu na úkor doprovodných služeb, cenově neutrální zákazníci volící střed mezi výší ceny a množstvím doprovodných služeb a poslední segment lze označit jako zákazníci čerpající výhody.

8.2 Zhodnocení současné situace na trhu se zemním plynem

Trh se zemním plynem je v mnoha oblastech podobný již popsanému trhu s elektrickou energií. Také na daném trhu po změnách v roce 2007 zaznamenal Energetický regulační úřad nárůst vydaných licencí a to převážně na prodej a nákup dané komodity. Tento nárůst vedl k většímu konkurenčnímu boji o zákazníky, kdy tradiční dodavatelé byli nuceni provést změny své obchodní politiky. Koneční dodavatelé byli z počátku nedůvěřiví k možnosti změny dodavatele, ale k 28. 2. 2018 učinilo tuto změnu již více jak 1 950 000 odběratelů. Z tohoto počtu pak proběhlo u domácností a maloodběratelů 1 900 000 změn, což představuje 66 % domácností a maloodběratelů odebírajících zemní plyn.

Mezi regulované činnosti patří stejně jako u elektřiny provozování přepravní a distribuční soustavy. Na území České republiky provozuje přepravní soustavu o délce více jak 3 8000km společnost NET4GAS spadající do koncernu RWE. Největšími provozovateli distribučních soustav v České republice jsou tři významné společnosti a to dominantní GasNet, s.r.o. zajišťující dopravu zemního plynu do více jak 80 % odběrných a předávacích míst. Dalšími významnými distributory jsou společnost Pražská plynárenská distribuce, a.s. působící v hlavním městě a jeho okolí a E. ON Distribuce, a.s. spravující distribuční soustavu na území jižních Čech.

Zatímco u elektrické energie je Česká republika plně soběstačná a vyrábí dokonce více elektřiny, než je na daném území spotřebováno, u zemního plynu toto neplatí. Naleziště zemního plynu jsou na našem území jen drobná a zvládají pokrýt přibližně 3 % roční spotřeby dané komodity. Česká republika je tedy plně závislá na dovozu zemního plynu ze zahraničí. Největším dovozcem je Rusko, které dováží fyzicky 100 % dovozu, ale obchodně pouze 64 %. Smlouvě uzavřené s Norskem v roce 1997, která zajišťovala pokrytí 25 % roční spotřeby na území České republiky, skončila platnost v roce 2017 a v současné době je obnovena pouze pro případ krizové situace. Přeprava zemního plynu na naše území je realizována pomocí tranzitních plynovodů.

Na trhu se zemním plynem není míra regulace tak vysoká, dosahuje 25 % celkové ceny, což umožňuje obchodníkům aktivně využívat nástroje cenové politiky. Kromě cenové strategie využívají dodavatelé různé obchodní taktiky, jak si udržet stávající a získat nové odběratele. Nejčastěji dochází k rozšiřování portfolií doprovodných služeb, které jsou u konečných zákazníků velmi oblíbené a vyhledávané. Od roku 2015 si mohou odběratelé sjednat levnější dodávky zemního plynu na aukcích pořádaných PXE. Tyto aukční obchody se těší stále větší oblibě.

Dominantní postavení na trhu se zemním plynem má podle tržního podílu stanoveného podle počtu OPM společnost Innogy Energie, a.s., která dodává více jak 49 % konečných zákazníků. Po provedení srovnání dosáhla daná společnost průměrného hodnocení stejně jako Pražská plynárenská, a.s., která dosahuje druhého největšího tržního podílu (13 %). Cena za komoditu i doprovodné služby jsou téměř totožné a dané organizace se liší pouze svým teritoriálním zaměřením. Nejlépe ze vzájemného srovnání vyšla společnost ČEZ Prodej, a.s. s téměř 7 % podílem na trhu. Nabízí nejnižší cenu za komoditu doprovázenou přiměřeným množstvím doprovodných služeb, které jsou srovnatelné s dvěma největšími hráči na daném trhu. Nejhůře se umísila E. ON energie, a.s. poskytující nižší cenu za komoditu, ale výrazně vyšší cenu za doprovodné služby, které jsou v oblasti plynárenství na rozdíl od elektrické energie plně zpoplatněny. Zákazníci nejvíce odebírají zemní plyn od obchodníků s průměrnými výsledky, u zemního plynu tedy není tak zřejmá segmentace jako u elektrické energie. Nicméně zajímavý trend je možné sledovat u vývoje počtu klientů společnost ČEZ Prodej, a.s. který je výrazně rostoucí a v následujících letech je očekáván další růst.

Jak již bylo uvedeno v úvodu, trh s elektrickou energií i trh se zemním plynem lze považovat za fungující. Proběhlou liberalizaci a demonopolizaci je možné označit za úspěšnou. Je otázka, do jaké míry je nutná cenová regulace a zda by nebylo vhodnější snížit její zastoupení v konečné ceně a to hlavně u elektrické energie. Velký vliv na cenu elektřiny budou mít také obnovitelné zdroje elektrické energie, které budou stále více zasahovat do celého energetického sektoru.

Při posuzování největších dodavatelů se hned dvě společnosti dostaly v obou posuzovaných energetických komoditách mezi čtyři nejvýznamnější obchodníky. Jsou to společnosti E. ON Energie, a.s. a ČEZ Prodej, a.s. První uvedená má na trhu s oběma komoditami zastoupení 26 % a druhá dokonce více jak 50 %. Je patrné, že česká společnost ČEZ, a.s. je konečnými zákazníky vnímána jako velmi kvalitní a solidní a to hlavně díky své bohaté historii. Tento positioning se přenáší i na její dceřiné společnosti.

9 ZÁVĚR A ODHAD BUDOUCÍHO VÝVOJ NA TRHU

Diplomová práce byla zaměřena na energetický trh v České republice s užší specializací na dvě asi nejčastěji domácnostmi využívané energetické komodity – elektrickou energii a zemní plyn. V úvodu bylo provedeno seznámení s teoretickými východisky a právními normami souvisejícími s touto problematikou. Energetický zákon z roku 2000 přesně upravuje práva a povinnosti jednotlivých účastníků dílčích trhu stejně jako regulátory pro dané trhy. Dohled nad dodržováním energetických zákonů vykonává Státní energetická inspekce a Energetický regulační úřad.

Pro lepší přehlednost byla hlavní část práce rozdělena podle jednotlivých energetických surovin. Nejdříve je zpracován historický vývoj a uvolňování trhu s elektrickou energií s rozdělením v přelomovém roce 1989. Následuje podrobná analýza současné situace na daném trhu, kde jsou zkoumány změny po roce 2006, cenová regulace a jednotliví účastníci na trhu s elektřinou. Problematika elektrické energie je zakončena analýzou nabídky nejvýznamnějších dodavatelů elektřiny, kdy k jejich určení byl použit počet obsluhovaných odběrných a předávacích míst. Po představení jednotlivých organizací je přistoupeno k posouzení nabídky základních produktů daných institucí a to jak z hlediska cenového, tak i z pohledu doprovodných služeb. Zpracování plynárenské problematiky obsahuje stejné zkoumané oblasti jako předchozí energetická komodita. Práce je zakončena shrnutím současné situace na trzích s elektrickou energií a zemním plynem.

V práci bylo dojito k závěrům, že po provedené liberalizaci a demonopolizaci v letech 2006 a 2007 je v současné době situace na trhu stabilní a lze oba trhy označit za funkční. Otázkou zůstává, jak se na nich projeví vývoj v následujících letech. Stále více zemí se přiklání k využívání obnovitelných zdrojů energie a to z několika důvodů. Jedním z hlavních důvodů je velká závislost většiny zemí na fosilních palivech, jejichž množství je velmi omezené a předpokládá se, že za sto let již některé suroviny vůbec nebude možné těžbou získat. Dalším významným důvodem je i ekologický příklon některých zemí, které se v současných dlouhodobých strategiích zaměřují na šetrný přístup k životnímu prostředí. Velmi výrazně se na dlouhodobých energetických strategiích projevila i havárie jaderné elektrárny Fukušima v Japonsku. Příkladem může být Německo, které chce zcela eliminovat výrobu elektrické energie v jaderných elektrárnách a nahradit tento výpadek výroby právě obnovitelnými zdroji. U zemního plynu, se žádné velké výkyvy dlouhodobě nepředpokládají, jelikož jeho zásoba postačí při současné spotřebě ještě několik století a v nedávné době byly v USA objeveny nové významné naleziště této komodity, které budou v budoucnu využívány.

POUŽITÁ LITERATURA

- AUNE, Finn Roar. *Liberalizing European energy markets: an economic analysis*. 1. vyd. Northampton, Mass.: Edward Elgar, 2008, 315 s. ISBN 18-437-6374-5.
- BHATTACHARYYA, S. *Energy economics: concepts, issues, markets, and governance*. London: Springer-Verlag London Limited, 2011, ISBN 978-085-7292-674.
- BLAŽEK, Josef a Vratislav RÁBL. *Základy zpracování a využití ropy*. 2. vyd. Praha: Vydavatelství VŠCHT, 2006. 255 s. ISBN 80-708-0619-2.
- CIHELKOVÁ, Eva. *Mezinárodní ekonomie II*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2008, 258 s. ISBN 978-80-7400-054-6.
- ČERNOCH, Filip a kolektiv. *The Future of Natural Gas Security in the V4 Countries. A Scenario Analysis and the EU Dimension*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2011. 312 s. ISBN 978-80-210-5650-3.
- FUCHS, Kamil a Pavel TULEJA. *Základy ekonomie*. Praha: Ekopress, 2003. 347 s. ISBN 80-86119-74-2.
- GERADIN, Damien. *The liberalization of electricity and natural gas in the European Union: an economic analysis*. 1. vyd. Boston: Kluwer Law International, 2001, 307 s. ISBN 978-904-1115-607.
- HLINICA, František. *Vývoj elektrizace východní a severní Morava*. 1. vyd. Olomouc: Obchodní a živnostenská komora v Olomouci, 1946, 91 s.
- HOŘEJŠÍ, Bronislava. *Mikroekonomie*. 4. vyd. Praha: Management Press, 2006, 537 s. ISBN 978-80-7261-150-8.
- KOLEKTIV AUTORŮ. *Úvod do liberalizované energetiky: Trh s elektřinou*. 2. vyd. Praha: Asociace energetických manažerů, 2016. 548 s. ISBN 978-80-260-9212-4.
- KOLEKTIV AUTORŮ. *Plynárenství 1847-1997*. 1. vyd. Praha: ATYPO, 1997. 127 s. ISBN 80-902378-0-0.
- KUBÍN, Miroslav. *Energetika: perspektivy - strategie - inovace v kontextu evropského vývoje*. Brno: Jihomoravská energetika, 2002. 539 s. ISBN 80-239-0587-2.
- KUBÍN, Miroslav. *Proměny české energetiky: historie, osobnosti, vědecko-technický rozvoj*. 1. vyd. Praha: Český svaz zaměstnavatelů v energetice, 2009, 615 s. ISBN 80-254-4524-0.

- KUBÍN, Miroslav. *Rozvoj energetiky jižní Moravy*. Brno: Jihomoravské energetické závody, 1993. 384 s.
- KUBÍN, Miroslav. *Rozvoj energetiky v Československu*. Praha: České energetické závody, 1989. 317 s. ISBN (váz.).
- LIŠKA, Václav. *Makroekonomie*. 2. vyd. Praha: Professional Publishing, 2004. 628 s. ISBN 80-86419-54-1.
- PISKO, Jan. *Energie ze všech stran: encyklopedie energetiky*. 2. vyd. Praha: České energetické závody, 2003. ISBN (brož.).
- SEKERKA, Bohuslav. *Makroekonomie*. Praha: Profess Consulting, 2007. 488 s. ISBN 80-7259-050-2.
- SEKERKA, Bohuslav. *Mikroekonomie: [matematické a kvantitativní základy]*. Praha: Profess Consulting, 2002. 361 s. ISBN 80-7259-030-8.
- VLČEK, Tomáš a Filip, ČERNOCH. *Energetický sektor České republiky*. 1.vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2012. 501 s. ISBN 978-80-210-5982-5.
- ŽÍDEK, Libor. *Transformace české ekonomiky: 1989-2004*. V Praze: C.H. Beck, 2006, 304 s. ISBN 80-717-9922-X.

Elektronické zdroje

- Amper Market, 2017. *Výroční zpráva 2016*. Ampermarket.cz. [online]. Praha [cit. 2018-03-02]. Dostupné z: www.ampermarket.cz/download/VZ_Amper_Market.pdf
- Bohemia Energy, 2017. *O společnosti*. Bohemiaenergy.cz. [online]. Praha [cit. 2018-03-03]. Dostupné z: <https://www.bohemiaenergy.cz/o-spolecnosti/>
- Bohemia Energy, 2018. *Ceník elektřiny k 1. 1. 2018*. Bohemiaenergy.cz. [online]. Praha [cit. 2018-03-03]. Dostupné z: https://www.bohemiaenergy.cz/wp.../BE-PD-EC-DO-G8-CR_20180101-01.PDF
- Centropol Energy, 2017. *Výroční zpráva 2016*. Centropol.cz. [online]. Praha [cit. 2018-03-02]. Dostupné z: <http://docplayer.cz/69185513-Vyrocnizprava-unicapital-energy-a-s-2016.html>
- Cenyenergie, 2018. *Katalog dodavatelů*. Cenyenergie.cz. [online]. Praha [cit. 2018-03-02]. Dostupné z: <https://www.cenyenergie.cz/katalog-dodavatelu/>

- Comfort Energy, 2017. *Výroční zpráva 2016*. Comfortenergy.cz. [online]. Praha [cit. 2018-03-02]. Dostupné z: <https://www.comfortenergy.cz/zakaznicka-podpora/dokumenty-nastaveni>
- CZSO, 2014. *Spotřeba vybraných ropných produktů a zemní plyn v roce 2013*. Czso.cz [online]. Praha. [cit. 2018-03-16]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/ropapropne-produkty-a-zemni-plyn-prosinec-2013-ybte5a9fyr>
- CZSO, 2015. *Spotřeba vybraných ropných produktů a zemní plyn v roce 2014*. Czso.cz [online]. Praha. [cit. 2018-03-16]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/ropapropne-produkty-a-zemni-plyn-leden-az-prosinec-2014-le7fw79o6q>
- CZSO, 2016. *Spotřeba vybraných ropných produktů a zemní plyn v roce 2015*. Czso.cz [online]. Praha. [cit. 2018-03-16]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/spotreba-vybranych-ropnych-produktu-a-zemni-plyn-prosinec-2015>
- CZSO, 2017. *Bilance zdrojové části dodávek zemního plynu v ČR 2014,2015 a 2016*. Czso.cz [online]. Praha. [cit. 2018-03-16]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/34962616/150185161204.pdf/7abfbe37-22f6-41af-bf63-03cef8ac2309?version=1.0>
- CZSO, 2018. *Bilance zdrojové části dodávek zemního plynu v ČR 2015,2016 a 2017*. Czso.cz [online]. Praha. [cit. 2018-03-16]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/45926285/150185171204.pdf/6e8dd33e-d198-4204-8e7f-0027c70d2965?version=1.2>
- ČEPS, 2017. *Vize a poslání*. CEPS.cz [online]. Praha. [cit. 2018-02-27]. Dostupné z: <http://ceps.cz/cs/vize-a-poslani>
- ČEPS, 2018. *O společnosti*. CEPS.cz [online]. Praha. [cit. 2018-02-27]. Dostupné z: <http://ceps.cz/cs/o-spolecnosti>
- ČEPS, 2018b. *Systémové služby*. ČEPS.cz [online]. Praha. [cit. 2018-02-27]. Dostupné z: <http://ceps.cz/cs/systemove-sluzby>
- Česká noviny, 2017. *Nejúspěšnější dodavatelé elektřiny, komu se daří na českém trhu*. Ceskenoviny.cz. [online]. Praha. Česká tisková kancelář [cit. 2018-03-02]. Dostupné z: <http://www.ceskenoviny.cz/zpravy/nejuspesnejsi-dodavatele-elektriny-komu-se-dari-na-ceskem-trhu/1329471>

- ČEZ, 2017. *Představení společnosti ČEZ Prodej a Skupiny ČEZ*. Cez.cz. [online]. Praha [cit. 2018-03-04]. Dostupné z: <https://www.cez.cz/edee/content/file/vzdelavani/skoleni/oes-predstaveni-spolecnosti-cezprodej-skupinacez.pdf>
- ČEZ, 2018. *Ceník elektřiny k 1. 1. 2018*. Cez.cz. [online]. Praha [cit. 2018-03-03]. Dostupné z: https://www.cez.cz/edee/content/file/produkty-a-sluzby/obcane-a-domacnosti/elektrina-2018/moo/web_cenik_elektrina_dobu_neurcitou_moo_2017_12_cezdi.pdf
- ČEZ, 2018b. *Ceník zemního plynu k 1. 1. 2018*. Cez.cz. [online]. Praha. [cit. 2018-03-18]. Dostupné z: https://www.cez.cz/edee/content/file/produkty-a-sluzby/obcane-a-domacnosti/plyn-2018/web_cez_plyn_cenik_plyn_doba_neurcita_gasnet_2017_12.pdf
- ČEZ, 2018c. *Služby pro zákazníka*. Cez.cz [online]. Praha. [cit. 2018-03-17]. Dostupné z: <https://www.cez.cz/cs/sluzby-pro-zakazniky.html>
- ČEZ Distribuce, 2017. *Výroční zpráva 2016*. Cezdistribuce.cz. [online]. Praha. [cit. 2018-03-21]. Dostupné z: http://www.cezdistribuce.cz/edee/content/file-other/distribuce/o-spolecnosti/vyrocní_zpravy/vyrocní-zprava-2016.pdf
- ČEZ Prodej, 2017. *Výroční zpráva 2016*. Cez.cz. [online]. Praha [cit. 2018-03-02]. Dostupné z: <https://www.cez.cz/cs/o-spolecnosti/skupina-cez/spolecnosti-skupiny-cez-v-cr/cez-prodej/vyrocní-zpravy.html>
- Dodavatelelektriny, 2017. *Distribuce elektřiny*. Dodavatelelektriny.cz [online]. Praha. [cit. 2018-02-27]. Dostupné z: <https://dodavatelelektriny.cz/energeticky-trh/distribuce-elektriny>
- Energetika, 2016. *Přenosová soustava elektrické energie*. Energetika.tzb-info.cz. [online]. [cit. 2018-03-10]. Dostupné z: <https://energetika.tzb-info.cz/elektroenergetika/13676-prenosova-soustava-elektricke-energie>
- Energie123, 2018. *Cena elektrické energie*. Energie123.cz. [online]. [cit. 2018-03-10]. Dostupné z: <https://www.energie123.cz/elektrina/ceny-elektricke-energie/cena-1-kwh/>
- Energie123, 2018b. *Cena zemního plynu*. Energie123.cz. [online]. [cit. 2018-03-10]. Dostupné z: <https://www.energie123.cz/plyn/ceny-plynu/cena-1-m3/>
- Engie, 2017. *Výroční zpráva 2016*. Engie.cz [online]. Praha. [cit. 2018-03-18]. Dostupné z: <http://www.engie.cz/media/ke-stazeni>

- Energyconsultat, 2017. *O plynu*. Energyconsultant.cz. [online]. Praha. [cit. 2018-03-15].
Dostupné z: <https://energyconsultant.cz/o-plynu.php> .
- E. ON, 2017. *Výroční zpráva 2016*. Eon.cz. [online]. Praha [cit. 2018-03-02]. Dostupné z:
<https://www.eon.cz/-a121601---jume8LRv/ece-2016-vyrocka-pdf>
- E. ON, 2018. *Ceník elektřiny k 1. 1. 2018*. Eon.cz. [online]. Praha [cit. 2018-03-03]. Dostupné
z: <https://www.eon.cz/-a119353---7levMZN3/cenik-elektrina-k-1-1-2018-vcetne-regulovanych-cen-distribucni-uzemi-cez-pdf>
- E. ON, 2018b. *Ceník zemního plynu k 1. 1. 2018*. Eon.cz. [online]. Praha. [cit. 2018-03-18].
Dostupné z: <https://www.eon.cz/-a119219---5t-5EFZA/cenik-standard-plyn-k-1-1-2018-distribucni-uzemi-gasnet-drive-rwe-krome-byvale-jmp-distribuce-2018-pdf>
- E. ON, 2018c. *Tiskové zprávy*. Eon.cz. [online]. Praha. [cit. 2018-03-17]. Dostupné z:
<https://www.eon.cz/o-nas/media/tiskove-zpravy>
- EP ENERGY TRADING, 2017. *Výroční zpráva 2016*. Epet.cz. [online]. Praha [cit. 2018-03-02]. Dostupné z: <http://www.epet.cz/pro-media/vyrocnizpravy/>
- ERU, 2016. *O úřadu*. Eru.cz [online]. Jihlava: Energetický regulační úřad, [cit. 2017-11-10].
Dostupné z: <https://www.eru.cz/cs/o-uradu>
- ERU, 2017. *Roční zpráva o provozu ES ČR za rok 2016*. ERU.cz [online]. Praha. [cit. 2018-03-02].
Dostupné z: https://www.eru.cz/documents/10540/462820/Rocni_zprava_provoz_ES_2016.pdf/800e5a09-a58a-4a73-913f-abc30cda42a5
- ERU, 2017b. *Cenová rozhodnutí ERU pro regulované ceny v elektroenergetice a plynárenství pro rok 2018*. ERU.cz [online]. Praha. [cit. 2018-02-27]. Dostupné z:
<https://www.eru.cz/-/cenova-rozhodnuti-eru-pro-regulovane-ceny-v-elektroenergetice-a-plynarenstvi-pro-rok-2018?inheritRedirect=true>
- ERU, 2017c. *Zpráva o provozu plynové soustavy v roce 2016*. Eru.cz. [online]. Praha. [cit. 2018-03-16].
Dostupné z: https://www.eru.cz/documents/10540/462888/Zprava_o_provozu_PS_2016.pdf/33a49730-e26c-4fda-b3f6-3a0dc58a750e
- ERU, 2017d. *Národní zpráva Energetického regulačního úřadu o elektroenergetice a plynárenství v České republice za rok 2016*. Eru.cz [online]. Praha. [cit. 2018-03-17].

Dostupné z: https://www.eru.cz/documents/10540/462958/NZ_ERU_2016/d5ed924a-f8b8-42c2-b47b-cd71d43dc1b7

ERU, 2018. *Licence*. ERU.cz [online]. Praha. [cit. 2018-02-27]. Dostupné z: licence.eru.cz

GASNET, 2017. *O společnosti*. Gasnet.cz [online]. Ústí nad Labem. [cit. 2018-03-15]. Dostupné z: <https://www.gasnet.cz/cs/o-spolecnosti/>

Hospodářské noviny, 2018. *RWE odprodává Innogy svému konkurentu E. ON*. Hospodářské noviny.cz. [online]. Praha. [cit. 2018-03-17]. Dostupné z: <https://hospodarskenoviny.cz/c1-66075110-rwe-se-zameri-na-obnovitelne-zdroje-a-tak-odproda-vetsinu-akcii-spolecnosti-innogy>

Innogy, 2017. *Výroční zpráva 2016*. Innogy.cz. [online]. Praha [cit. 2018-03-02]. Dostupné z: https://www.innogy.cz/media/o-innogy/Vyrocní_zprava_innogy_Energie_2016_CZ.pdf

Innogy, 2017b. *Zemní plyn*. Innogy.cz [online]. Praha. [cit. 2017-11-20]. Dostupné z: <https://www.innogy.cz/o-innogy/zemni-plyn/>

Innogy, 2018. *Ceník zemního plynu k 1. 1. 2018*. Innogy.cz. [online]. Praha. [cit. 2018-03-18]. Dostupné z: https://www.innogy.cz/files/ceniky/ZP_CEN_STD_180101_GSN.pdf

Kurzy, 2018. *Vývoj ceny zemního plynu*. Kurzy.cz. [online]. Praha. [cit. 2018-03-15]. Dostupné z: https://www.kurzy.cz/komodity/cena-zemniho-plynu-graf-vyvoje-ceny/nr_index.asp?A=5&idk=6329&od=24.3.2017&curr=EUR&default_curr=EUR&unit=&lg=1

LAMA, 2017. *Výroční zpráva 2016*. Lamagroup.cz. [online]. Praha [cit. 2018-03-02]. Dostupné z: www.lamagroup.cz/vyrocní-zpravy

Lumius, 2017. *Výroční zpráva 2016*. Lumius.cz. [online]. Praha. [cit. 2018-03-18]. Dostupné z: <https://domacnosti.lumius.cz/pro-stazeni>

Marketingové noviny, 2017. *E. ON startuje další vlnu kampaně budoucnost podle vašich přání*. Marketingové noviny.cz. [online]. Praha. [cit. 2018-03-17]. Dostupné z: <http://www.marketingovenoviny.cz/e-on-startuje-dalsi-vlnu-kampane-budoucnost-podle-vasich-prani/>

MPO, 2016. *Působnost ministerstva*. Mpo.cz [online]. Praha: Ministerstvo průmyslu a obchodu České republiky. [cit. 2017-11-10]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/cz/rozcestnik/ministerstvo/o-ministerstvu/pusobnost-ministerstva/pusobnost-ministerstva--1926/>

- NET4GAS, 2017. *Historie společnosti*. Net4gas.cz. [online]. Praha. [cit. 2018-03-15].
Dostupné z: <https://www.net4gas.cz/cz/o-spolecnosti/historie/>
- NET4GAS, 2017b. *O společnosti*. Net4gas.cz. [online]. Praha. [cit. 2018-03-15]. Dostupné z:
<https://www.net4gas.cz/cz/o-spolecnosti/>
- Novinky, 2018. *ČEZ vytáhl do boje o zákazníky srovnávací reklamou*. Novinky.cz. [online].
Praha [cit. 2018-03-03]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/ekonomika/130704-cez-vytahl-do-boje-o-zakazniky-srovnavaci-reklamou.html>
- Oenergetice, 2016. *Těžba ropy a zemního plynu v České republice – historie a současnost*.
Oenergetice.cz. [online]. Praha. [cit. 2018-03-16]. Dostupné z:
<http://oenergetice.cz/ropa/tezba-ropy-a-zemniho-plynu-v-ceske-republice-historie-a-soucasnost/>
- Oenergetice, 2017. *Složení ceny zemního plynu*. Oenergetice.cz. [online]. Praha. [cit. 2018-03-15]. Dostupné z: <http://oenergetice.cz/plyn/slozeni-ceny-zemniho-plynu/>
- Oenergetice, 2017b. *Za co všechno platíme v účtech za elektřinu*. Oenergetice.cz. [online].
Praha. [cit. 2018-02-27]. Dostupné z: <http://oenergetice.cz/elektrina/trh-s-elektrinou/za-co-vsechno-platime-v-uctech-za-elektrinu/>
- Oenergetice. 2017c. *Zásobníky plynu v ČR*. Oenergetice.cz. [online]. Praha. [cit. 2018-03-17].
Dostupné z: <http://oenergetice.cz/energeticka-legislativa-cr/zasobniky-plynu-v-cr/>
- OTE, 2017. *4 zdroje plynu pro ČR*. Ote-cz.cz [online]. Praha. [cit. 2018-03-16]. Dostupné z:
<http://www.ote-cr.cz/statistika/dlouhodobavahaplyn/zdroje-plynu-pro-cr/4-zdroje-plynu-pro-cr>
- OTE, 2018. *Změny dodavatele elektřiny*. OTE-CR.cz [online]. Praha. [cit. 2018-02-27].
Dostupné z: <http://www.ote-cr.cz/statistika/mesicni-zprava-elektrina/zmeny-dodavatele>
- OTE, 2018b. *Změny dodavatele zemního plynu*. OTE-CR.cz [online]. Praha. [cit. 2018-03-15].
Dostupné z: http://www.ote-cr.cz/statistika/mesicni-zprava-plyn/zmeny-dodavatele/page_report_111
- OTE, 2018c. *Roční zpráva o trhu se zemním plynem za rok 2017*. Ote-cz.cz [online]. Praha.
[cit. 2018-03-16]. Dostupné z: http://www.ote-cr.cz/statistika/rocnizprava/page_report_62_162

- Petroleum, 2017. *Ropa*. Petroleum.cz [online]. Praha. [cit. 2017-11-20]. Dostupné z: <http://www.petroleum.cz/ropa/>
- Pražská energetika, 2017. *Výroční zpráva 2016*. Pre.cz. [online]. Praha [cit. 2018-03-02]. Dostupné z: <https://www.pre.cz/cs/profil-spolecnosti/o-nas/vyrocní-zpravy/vyrocní-zprava/>
- Pražská plynárenská, 2017. *Výroční zpráva 2016*. Ppas.cz. [online]. Praha. [cit. 2018-03-17]. Dostupné z: http://www.ppas.cz/sites/default/files/pages/prazska_plynarenska_vz_2016.pdf
- Pražská plynárenská, 2018. *Ceník zemního plynu k 1. 1. 2018*. Ppas.cz. [online]. Praha. [cit. 2018-03-18]. Dostupné z: http://www.ppas.cz/sites/default/files/ceniky2018/01_2018_01_prilohaceni_standard_gasnet.pdf
- Pražská plynárenská, 2018b. *O společnosti*. Ppas.cz. [online]. Praha. [cit. 2018-03-17]. Dostupné z: <http://www.ppas.cz/o-spolecnosti>
- PRE, 2017. *Profil společnosti*. Pre.cz. [online]. Praha [cit. 2018-03-03]. Dostupné z: <https://www.pre.cz/cs/profil-spolecnosti/o-nas/>
- PRE, 2018. *Pro akcionáře*. Pre.cz. [online]. Praha [cit. 2018-03-03]. Dostupné z: <https://www.pre.cz/cs/profil-spolecnosti/o-nas/pro-akcionare/>
- PRE, 2018b. *Ceník elektřiny k 1. 1. 2018*. Pre.cz. [online]. Praha [cit. 2018-03-03]. Dostupné z: <https://www.pre.cz/Files/domacnosti/elektrina/archiv-produktu/2018/cenik-produktu-pre-proud-komfort-predi-od-1-1-2018/>
- Prvky, 2016. *Uran*. Prvky.com [online]. Praha. [cit. 2017-11-19]. Dostupné z: <http://www.prvky.com/92.html>
- PXE, 2015. *Statistika za rok 2014*. Pxe.cz. [online]. Praha [cit. 2018-03-03]. Dostupné z: https://www.pxe.cz/pxe_downloads/Statistics/Year/fb2014.pdf
- PXE, 2016. *Statistika za rok 2015*. Pxe.cz. [online]. Praha [cit. 2018-03-03]. Dostupné z: https://www.pxe.cz/pxe_downloads/Statistics/Year/fb2015.pdf
- PXE, 2016b. *Výroční zpráva 2015*. Pxe.cz. [online]. Praha. [cit. 2018-03-17]. Dostupné z: https://www.pxe.cz/Pxe_downloads/Info/vz15-cz-PXE.pdf
- PXE, 2017. *Co je PXE*. Pxe.cz. [online]. Praha [cit. 2018-03-03]. Dostupné z: <https://www.pxe.cz/dokument.aspx?k=Co-Je-PXE>

- PXE, 2017b. *Statistika za rok 2016*. Pxe.cz. [online]. Praha [cit. 2018-03-03]. Dostupné z: https://www.pxe.cz/pxe_downloads/Statistics/Year/fact-book-2016.pdf
- PXE, 2017c. *Výroční zpráva 2016*. Pxe.cz. [online]. Praha. [cit. 2018-03-17]. Dostupné z: https://www.pxe.cz/Pxe_downloads/Info/vz16-cz-PXE.pdf
- PXE, 2018. *Účastníci burzy*. Pxe.cz. [online]. Praha [cit. 2018-03-03]. Dostupné z: <https://www.pxe.cz/Ucastnici.aspx>
- PXE, 2018b. *Kurzovní listek*. Pxe.cz. [online]. Praha [cit. 2018-03-03]. Dostupné z: <https://www.pxe.cz/Kurzovni-Listek/PARC/>
- PXE, 2018c. *Výroční zpráva 2017*. Pxe.cz. [online]. Praha. [cit. 2018-03-17]. Dostupné z: https://www.pxe.cz/Pxe_downloads/Info/vz17-cz-PXE.pdf
- SEI, 2017. *Výroční zpráva 2016*. Cr.sei.cz [online]. Praha: Česká energetická inspekce. [cit. 2017-11-10]. Dostupné z: http://www.cr-sei.cz/?page_id=490
- Snizujeme, 2012. *Co je to elektřina*. Snizujeme.cz [online]. Praha. [cit. 2017-11-19]. Dostupné z: <http://www.snizujeme.cz/clanky/co-je-to-elektrina/>
- Trb-info, 2016. *Jaké jsou složky celkové ceny za dodávku elektřiny*. Trb-info.cz [online]. Praha, [cit. 2018-02-27]. Dostupné z: <http://www.tzb-info.cz/ceny-paliv-a-energii/208-jake-jsou-slozky-celkove-ceny-za-dodavku-elektriny>
- VEMEX, 2017. *Výroční zpráva 2016*. Vemexenergie.cz. [online]. Praha. [cit. 2018-03-18]. Dostupné z: https://www.vemexenergie.cz/download/zpravy/vyrocn/vZ_VEMEX_Energie_2016.pdf
- Zákon č. 165/2012 o podporovaných zdrojích energie a o změně některých zákonů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2012. částka 59. s. 2482-2513. [cit. 2017-11-12]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=165&r=2012>
- Zákon č. 406/200 o hospodaření s energií. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2000, částka 115. s. 5310-5348. [cit. 2017-11-10]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=406&r=2000>
- Zákon č. 458/2000 o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích (energetický zákon), In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2009. částka 95. s. 4470-4548. [cit. 2017-11-10]. Dostupné z: www.mvcr.cz/soubor/sb095-09-pdf.aspx